

Gjensidige

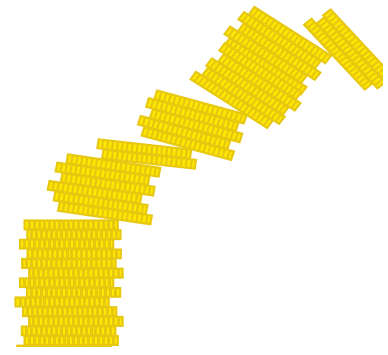
Mokumo ir finansinės padėties ataskaita

ADB Gjensidige,
Gjensidige Forsikring Grupė
Gruodžio 31, 2019

Paskelbta Balandžio 7, 2020

Turinys

IŽANGA	3
SANTRAUKA	4
A. VEIKLA IR REZULTATAI	5
A.1 VEIKLA	5
A.2 DRAUDIMO VEIKLOS REZULTATAI	6
A.4 KITOS VEIKLOS REZULTATAI	8
A.5 BET KOKIA KITA INFORMACIJA	8
B. VALDYMO SISTEMA	9
B.1 BENDRA INFORMACIJA APIE VALDYMO SISTEMĄ	9
B.2 KOMPETENCIJOS IR TINKAMUMO REIKALAVIMAI	11
B.3 RIZIKŲ VALDYMO SISTEMA, ĮSKAITANT SAVO RIZIKOS IR MOKUMO VERTINIMĄ	12
B.4 VIDAUS KONTROLĖS SISTEMA	18
B.5 VIDAUS AUDITO FUNKCIJA	19
B.6 AKTUARINĖ FUNKCIJA	20
B.7 VEIKLOS RANGA	20
B.8 BET KOKIA KITA INFORMACIJA	21
C. RIZIKOS POBŪDIS	22
C.1 DRAUDIMO VEIKLOS RIZIKA	22
C.2 RINKOS RIZIKA	24
C.3 KREDITO RIZIKA	26
C.4 LIKVIDUMO RIZIKA	26
2019 M. NEBUVO REIŠKINGŲ LIKVIDUMO STRUKTŪROS PASIKEITIMŲ LYGINANT SU PRAĖJUSIAIS METAIS.	27
C.5 OPERACINĖ RIZIKA	27
C.6 KITOS REIŠKINGOS RIZIKOS	27
C.7 BET KOKIA KITA INFORMACIJA	27
D. VERTINIMAS MOKUMO TIKSLAIS	30
D.1 TURTAS	30
D.2 TECHNINIAI ATIDĖJINIAI	31
D.3 KITI ĮSIPAREIGOJIMAI	35
D.4 ALTERNATYVŪS VERTINIMO METODAI	37
D.5 BET KOKIA KITA INFORMACIJA	37
E. KAPITALO VALDYMAS	38
E.1 NUOSAVOS LĖŠOS	38
E.2 MOKUMO KAPITALO REIKALAVIMAS IR MINIMALAUS KAPITALO REIKALAVIMAS	39
E.3 NUOSAVYBĖS VERTYBINIŲ POPIERIŲ RIZIKOS SUBMODULIO, PAGRĮSTO ĮSIPAREIGOJIMŲ TRUKME, NAUDOJIMAS MOKUMO KAPITALO REIKALAVIMUI APSKAIČIUOTI	40
E.4 SKIRTUMAS TARP STANDARTINĖS FORMULĖS IR BET KOKIO NAUDOJAMO VIDAUS MODELIO	40
E.5 NEATITIKTIS MINIMALAUS KAPITALO REIKALAVIMUI IR MOKUMO KAPITALO REIKALAVIMUI	40
E.6 BET KOKIA KITA INFORMACIJA	40
SUSIJUSIŲ SU COVID-19 POKYČIŲ ĮTAKOS IR PASEKMIŲ VERTINIMAS	41

Įžanga

Pagal 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II) (toliau – direktyva Mokumas II) reikalavimus, draudimo bendrovės privalo skelbti savo mokumo ir finansinę informaciją viešajai rinkai ir priežiūros institucijoms. Šis teisės aktas buvo perkeltas į Lietuvos teisę ir taikomas nuo 2016 m. sausio 1 d.

Ši ataskaita yra trečia Mokumo ir finansinės būklės ataskaita ir ji apibūdina ADB „Gjensidige“ (toliau – Bendrovė) finansinę ir mokumo būklę bei kapitalą 2019 m. gruodžio 31 d. Ši ataskaita atnaujinama kiekvienais metais. Ataskaitos vartotojas yra viešoji rinka.

Kadangi Bendrovės metinėje ataskaitoje pateikta informacija grindžiama apskaitos principais, siekiant aiškumo, labai svarbu pabrėžti skirtumus tarp šios ir metinės ataskaitos:

- Vertinimas taikant apskaitos principus skiriasi nuo vertinimo pagal direktyvoje Mokumas II įtvirtintus principus, todėl kiekybinė informacija, pateikta metinėje finansinėje ataskaitoje ir šioje ataskaitoje, iš dalies nesutampa.
- Šioje ataskaitoje pasirinktas rizikos vertinimo principas remiasi standartine Mokumas II naudojama formule. Metinėje ataskaitoje rizika vertinama pagal apskaitos standartus siekiant parodyti teisingą nuosavo kapitalo dydį ataskaitinio laikotarpio pabaigai.

Ši ataskaita parengta vadovaujantis Mokumas II reikalavimais ir visi kapitalo skaičiavimai yra pagrįsti Mokumas II principais.

Santrauka

Šioje ataskaitoje pateikta Bendrovės veiklos, jos veiklos rezultatų ir valdymo sistemos, rizikos pobūdžio, kapitalo valdymo ir vertinimo apžvalga. Bendrovė yra ne gyvybės draudimo bendrovė, priklausanti „Gjensidige Forsikring ASA“, kuri valdo 99,967 % visų Bendrovės akcijų. Bendrovė yra įsteigta ir licencijuojama Lietuvoje, todėl ją prižiūri Lietuvos finansų priežiūros institucija – Lietuvos bankas. Bendrovė taip pat vykdo savo veiklą Latvijoje ir Estijoje per įsteigtus filialus. Bendrovė teikia ne gyvybės draudimo paslaugas privatiems ir verslo klientams trijose Baltijos valstybėse – Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

2019 m. Bendrovė uždirbo 5 562 tūkst. EUR pelną prieš mokesčius. Bendrovės draudimo veiklos rezultatas buvo 3 546 tūkst. EUR pelnas (2018 m. – 6 264 tūkst. EUR). Palyginus su 2018, draudimo veiklos rezultatas buvo mažesnis (apie 2,7 mln. EUR) dėl padidėjusių žalų išmokų susijusių su pirmo ketvirčio nepalankiomis oro sąlygomis, kurias kompensavo sutaupytos sąnaudos. Ženkliai padidėjo Medicininių išlaidų draudimo, Draudimo nuo gaisro ir kitų žalų, padarytų turtui linijų pelningumas, tuo tarpu Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės ir Kitų transporto priemonių draudimo linijų rezultatai buvo prastesni nei ankstesniais metais. 2020 m. Bendrovė planavo padidinti įmokų augimo tempą, tuo pačiu didinant veiklos efektyvumą bei toliau gerinant pelningumo rodiklius, tačiau planus gali tekti koreguoti dėl koronaviruso COVID-19 pandemijos, kurios pilno poveikio šiuo metu įvertinti nėra galimybių.

2019 m. Bendrovės investicinės veiklos rezultatas buvo 1,8 mln. EUR pelnas (0,3 mln. EUR nuostolis 2018 m). Bendrovės investicijų portfelis valdomas pagal Bendrovėje patvirtintą strategiją ir yra sudėtinė Gjensidige Grupės investicijų portfelio dalis.

Bendrovė yra įdiegusi efektyvią rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemą. Bendrovė taip pat yra įdiegusi keturias pagrindines nepriklausomas funkcijas, susijusias su atsakomybe už Bendrovės veiklos priežiūrą: rizikų valdymo, atitikties, aktuarinę ir vidaus audito funkcijas. Subalansuota atlygio politika, griežti kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai bei dokumentuota vidaus kontrolės sistema – neatsiejama rizikų valdymo ir vidaus kontrolės sistemos dalis.

Bendrovės rizikos valdymo sistema pagrįsta tarptautiniais standartais ir apima procesus, susijusius su rizikos nustatymu, rizikos vertinimu, stebėseną, kontrolę ir ataskaitų teikimu. Rizikos valdymo sistema apima tame tarpe Bendrovės savo rizikos ir mokumo vertinimą (ORSA). Šie procesai yra aprašyti Bendrovės vidaus valdymo dokumentuose. Rizikos valdymo sistema yra veiksminga ir tinkamai integruota į organizacinę struktūrą bei sprendimų priėmimo procesą. Bendrovė taiko dokumentais pagrįstus procesus, procedūras ir taisykles, kad galėtų efektyviai valdyti ją veikiančią ar galinčią paveikti riziką,

nustatyti bendros ar tam tikros būdingos Bendrovei rizikos pobūdį. Tokiu būdu užtikrinamas kompleksinis požiūris į rizikos valdymą: nustatomos, vertinamos, stebimos ir kontroliuojamos kylančios rizikos, teikiamos rizikos vertinimo ataskaitos.

Bendrovės rizikos pobūdis yra proporcingas Bendrovės veiklai. Bendrovei būdinga įvairaus pobūdžio rizika, kuri galėtų būti suskirstyta į keturias kategorijas: verslo ir strateginė rizika, draudimo rizika, finansinės rizikos (rinkos rizika, kredito rizika, likvidumo rizika) ir operacinė (įskaitant atitikties) rizika.

2019 m. ketvirto ketvirčio pabaigai kapitalo poreikis apskaičiuotas pagal Bendrovės rizikų pobūdį, remiantis standartinės formulės modeliu, kurį sudaro draudimo veiklos rizika, rinkos rizika, kredito rizika ir operacinė rizika. Draudimo veiklos rizika apima riziką, susijusią su tiesiogine draudimo veikla, kapitalo reikalavimas draudimo veiklos rizikai sudarė 27,0 mln. EUR. Rinkos rizika, susijusi su rizika patirti nuostolius pasikeitus makroekonominėi situacijai ir (arba) pasikeitus finansinio turto vertei, kapitalo reikalavimas rinkos rizikai sudarė 4,2 mln. EUR. Šioje ataskaitoje kredito rizika yra suprantama kaip sandorio šalies rizika ir apskaičiuojama pagal kredito rizikos dalį, kuri nėra įtraukta į rinkos riziką. Apskaičiuotas kapitalo reikalavimas sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizikai buvo 2,7 mln. EUR. Operacinė rizika yra susijusi su Bendrovės veiklos procesais, kapitalo reikalavimas operacinei rizikai sudarė 3,5 mln. EUR. Dėl diversifikacijos efekto kapitalo poreikis sumažėjo 8,3 mln. EUR.

Mokumo tikslais Bendrovės balansas sudaromas laikantis teisės aktų reikalavimų. Pagrindinius finansinių ataskaitų ir apskaitos mokumo tikslu skirtumus lemia skirtingas techninių atidėjinių vertinimas, perdraudimo turto ir atidėtųjų mokesčių perskaičiavimas. 2019 metais nebuvo jokių esminių vertinimo principų pakeitimų, Bendrovė tik patikslino prielaidas, atsižvelgdama į savo patirtį.

Valdydama savo kapitalą Bendrovė siekia užtikrinti, kad susidarius nepalankioms sąlygoms turimas kapitalas leistų išvengti finansinių sunkumų ir kad Bendrovės kapitalas būtų naudojamas kaip galima efektyviau.

2019 metais Bendrovė turėjo pakankamai nuosavų lėšų, kad bet kuriuo metu galėtų patenkinti mokumo kapitalo reikalavimą ir minimalaus kapitalo reikalavimą. Bendrovės apskaičiuotas kapitalo reikalavimas buvo 30,5 mln. EUR. Bendrovės turimas kapitalas buvo 47,4 mln. EUR, taigi jos mokumo rodiklis sudarė 155 %.

1 lentelėje pateikiami apibendrinti Bendrovės kapitalizacijos duomenys 2019 m. gruodžio 31 d.:

1 lentelė. Bendrovės kapitalas 2019 m. gruodžio 31 d.

Kapitalo būklė, tūkst. EUR	Turimas kapitalas	Kapitalo reikalavimas	Perteklius	Mokumo rodiklis, %
Mokumo kapitalo reikalavimas	47 361	30 487	16 874	155 %
Minimalaus kapitalo reikalavimas	45 707	13 719	31 988	333 %

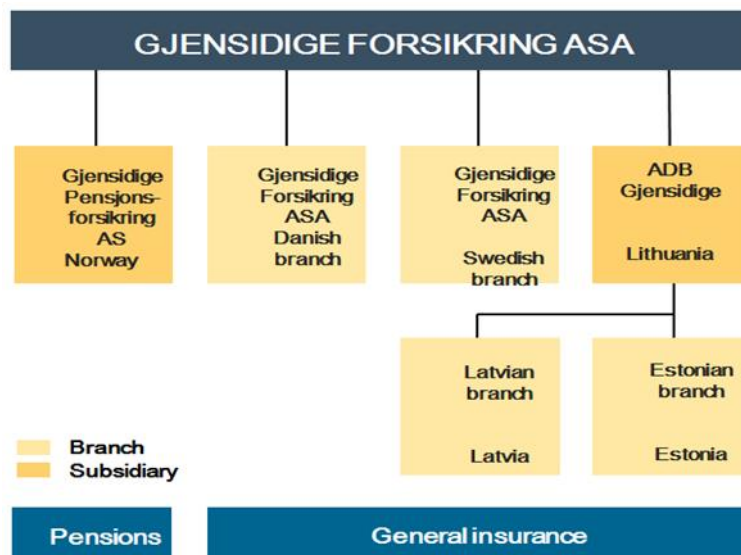
A. Veikla ir rezultatai

A.1 Veikla

ADB „Gjensidige” yra akcinė bendrovė, kurios 99,967 % akcijų priklauso Gjensidige Forsikring ASA (Norvegija), o 0,033 % akcijų priklauso privatiems asmenims. Bendrovė buvo įsteigta ir veikia pagal Lietuvoje išduotą licenciją, todėl prižiūrima Lietuvos banko, Lietuvos finansų rinkos priežiūros institucijos. Bendrovė taip pat vykdo veiklą Latvijoje ir Estijoje, pasinaudojusi įsisteigimo laisve, t. y. per Latvijoje ir Estijoje įsteigtus filialus. 2019 m. gruodžio 31 d. Bendrovė neturėjo jokių susijusių įmonių.

Gjensidige Forsikring ASA yra Bendrovės patronuojančioji įmonė. Gjensidige Forsikring ASA yra ribotos atsakomybės akcinė bendrovė, kurios akcijos yra įtrauktos į Oslo vertybinių popierių biržos prekybos sąrašus, ir Gjensidige grupės (Grupė) patronuojančioji įmonė. Gjensidige siūlo ne gyvybės draudimo paslaugas privatiems ir verslo klientams per Gjensidige Forsikring Norvegijoje bei jos filialus ir patronuojamąsias įmones Švedijoje, Danijoje ir Baltijos šalyse. Per savo patronuojamąsias įmones Gjensidige Pensjonsforsikring ir Gjensidige Investeringsrådgivning Gjensidige taip pat siūlo pensijų kaupimo, investavimo ir taupymo produktus. Bendrovė turi teisę vykdyti visų ne gyvybės draudimo rūšių veiklą trijose Baltijos valstybėse, išskyrus teisinių išlaidų draudimą ir nelaimingų atsitikimų darbe draudimą.

1 pav. Pagrindinės Gjensidige Forsikring grupės patronuojamosios įmonės ir filialai.

2019 m. Bendrovės organizacinė struktūra buvo tobulinta, siekiant užtikrinti sklandžius Bendrovės procesus, sukurti aiškią organizacinę struktūrą, grindžiamą atskaitomybės ir informacijos teikimo principais, taip pat užtikrinančią aiškų funkcijų atskyrimą ir tinkamą santykį tarp vertikalų ir horizontalių funkcijų. Bendrovės organizacinė struktūra yra pateikta šios Ataskaitos B1 dalyje Valdymo sistema, 2 paveikslėlyje.

Pagrindinėmis draudimo rūšimis išlieka medicininių išlaidų, transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės ir kitų transporto priemonių draudimas bei turto draudimas nuo gaisro ir kitų žalių. Daugiau informacijos apie Bendrovės veiklą pateikiama Ataskaitos dalyje A2 Draudimo veiklos rezultatai.

Bendrovės priežiūrą vykdo Lietuvos finansų rinkos priežiūros institucija – Lietuvos bankas; el. paštas info@lb.lt; tel. 8 800 50 500.

Priežiūros institucija, atsakinga už Bendrovės pagrindinio akcininko Gjensidige Forsikring ASA priežiūrą, yra „Finanstilsynet“, Norvegijos finansų rinkos priežiūros institucija; el. paštas post@finansstilsynet.no; tel. +47 22 93 98 00.

Bendrovės nepriklausomas auditorius – „Deloitte Lietuva“, UAB; el. paštas mjukna@deloitteCE.com; tel. +370 5 255 3061.

1 paveikslėlyje supaprastintai parodyta Gjensidige Forsikring Grupės struktūra, kurioje matosi Bendrovės padėtis Gjensidige grupės struktūroje.

2019 m. pabaigoje kartu su užsienio filialais Bendrovėje dirbo iš viso 760 darbuotojų. Per 2019 m. Bendrovės darbuotojų skaičius, lyginant su buvusiu 2018 m. – 808, sumažėjo dėl veiklos procesų efektyvinimo.

A.2 Draudimo veiklos rezultatai

Draudimo veikla

2019 m. Bendrovės draudimo veiklos rezultatas buvo 3 546 tūkst. EUR pelnas (6 264 tūkst. EUR pelnas), o uždirbtos įmokos išskaičiavus perdraudikų dalį, sudarė 114 337 (112 284 tūkst. EUR 2018 m.).

Ne gyvybės draudimo veikla

Žemiau 2a lentelėje pateikiami suvestiniai draudimo veiklos rezultatai bendrai ir pagal draudimo rūšis, 2b lentelėje pateikiamos uždirbtos pajamos ir draudimo veiklos rezultatai pagal šalis, kuriose Bendrovė vykdo veiklą.

2a lentelė. Uždirbtos įmokos ir draudimo veiklos rezultatas pagal draudimo rūšis, tūkst. Eurų.

Draudimo rūšis	Uždirbtos įmokos, išskaičiavus perdraudikų dalį		Draudimo veiklos rezultatas	
	2019	2018	2019	2018
Medicininį išlaidų draudimas	17 633	16 375	204	(434)
Pajamų apsaugos draudimas	3 386	3 290	698	579
Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	-	-	-	-
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	45 847	46 198	5 704	6 210
Kitas transporto priemonių draudimas	21 905	21 010	(2 254)	(1 218)
Jūrų, oro ir sausumos transporto draudimas	747	803	244	163
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	17 979	17 650	1 060	201
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	3 581	3 881	162	1 368
Kredito ir laidavimo draudimas	960	915	338	309
Teisinių išlaidų draudimas	-	-	-	-
Pagalbos draudimas	1 926	1 908	300	392
Įvairių finansinių nuostolių draudimas	373	255	128	125
Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	-	-	(3 038)	(1 430)
Iš viso	114 337	112 284	3 546	6 264

2b lentelė: Uždirbtos įmokos ir draudimo veiklos rezultatas pagal šalis, tūkst. Eurų.

Šalis	Uždirbtos įmokos, išskaičiavus perdraudikų dalį		Draudimo veiklos rezultatas	
	2019	2018	2019	2018
Estija	8 434	8 875	(427)	258
Latvija	39 879	37 626	1 716	3 779
Lietuva	66 024	65 783	2 257	2 227
Iš viso	114 337	112 284	3 546	6 264

2019 m. Bendrovės veikla buvo pelninga, tačiau draudimo veiklos rezultatas kiek prastesnis, nei planuota. Dauguma pagrindinių draudimo rūšių buvo pelningos, įskaitant motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimą, kito transporto priemonių draudimą ir draudimą nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, kurios sudarė daugiau kaip 75% visų 2019 m. uždirbtų įmokų.

Kito transporto priemonių draudimo veikla 2019 m. buvo nuostolinga ir dėl padidėjusio nuostolingumo dažnio nuostoliai buvo didesni negu 2018 m. Padidėjęs nuostolingumo dažnis bei mažesnė teigiama atidėjinių pakankamumo įtaka sąlygojo mažesnę pelningumą bendrosios civilinės atsakomybės draudimo rūšyje. 2019 m. toliau buvo tęsiamos iniciatyvos portfelio rentabilumui ir diversifikacijai padidinti. Koreguota kainodara motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo bei kito transporto priemonių draudimo rūšyse. Atsižvelgiant į portfelio rezultatus ir rinkos situaciją,

koreguota kainodara bei sąlygos privačių asmenų draudimo nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, rūšyje. Taip pat sugriežtintos sąlygos atnaujinant sutartis su juridiniais klientais, siekiant sumažinti klientų, turinčių didelį nuostolingumo dažnį, skaičių.

Aukščiau išvardinti draudimo produktų ir kainodaros pokyčiai sąlygojo 3,6% pasirašytų įmokų augimą 2019 m. lyginant su praėjusiu nuliniu augimo laikotarpiu. 2020 m. Bendrovė planavo padidinti įmokų augimo tempą, tuo pačiu didinant veiklos efektyvumą ir išlaikant bei toliau gerinant pelningumo rodiklius, tačiau planus gali tekti koreguoti dėl koronaviruso COVID-19 pandemijos, kurios pilno poveikio šiuo metu įvertinti nėra galimybių.

Rizikos mažinimas

Bendrovė taiko kompleksines su draudimo veikla susijusias rizikos mažinimo priemones. Sukurta efektyvi rizikos valdymo

sistema, kurios tikslas – kuo labiau sumažinti nenumatytą riziką. Svarbiausia draudimo rizikos mažinimo priemonė yra perdraudimas.

Draudimo operacijos Baltijos regione yra perdraustos per Gjensidige Forsikring ASA ir įtrauktos į atitinkamas Grupės perdraudimo programas.

Gjensidige Forsikring ASA užtikrina galimybę visas perdraudimo programas lyginti su atviroje rinkoje įgyvendinamomis atitinkamomis programomis ir (arba) joms taikyti atviros rinkos kainas.

Perdraudimo programos atnaujinamos kiekvienais metais, standartinis atnaujinimas įsigalioja nuo sausio 1 d.

Kaip minėta aukščiau, Bendrovė yra 100% perdrausta Gjensidige Forsikring ASA, kadangi patronuojamosioms bendrovėms taikoma Gjensidige grupės perdraudimo apsauga. Su kai kuriomis operacijomis susijusi rizika gali būti perdrausta ir atviroje rinkoje, jeigu tai ekonomiškai ir naudinga.

Aukščiau apibūdintas procesas leidžia užtikrinti, kad patronuojamosios bendrovės už perdraudimo paslaugas mokėtų rinkos kainą.

3 lentelėje pateikiamas apibendrintas 2019 m. perdraudimo veiklos rezultatas pagal TFAS, duomenys tūkst. EUR.

3 lentelė. Draudimo ir perdraudimo veiklos techninis rezultatas, tūkst. Eurų.

ADB „Gjensidige“	Iš viso	Išskaičiuavus perdraudikų dalį	Perdraudikų dalis
Uždirbtos įmokos	117 723	114 337	3 386
Žalų išmokų sąnaudos	79 249	75 740	3 509
Grynosios veiklos sąnaudos	35 550	35 304	246
Techninis rezultatas	2 924	3 293	(369)

Detali persidraudimo rezultato analizė pagal draudimo rūšis yra pateikta Bendrovės finansinėje atskaitomybėje.

finansų rinkose stebėseną ir teikia mėnesines bei ketvirtines investicijų portfelio rezultatų ataskaitas.

A.3 Investicinės veiklos rezultatai

Bendrovės investicijų portfelis valdomas vadovaujantis Gjensidige grupės investavimo principais, todėl toliau išvardyti valdymo principai taikomi tiek Bendrovės, tiek Grupės investicijoms.

Pagal bendrąją taisyklę Bendrovės turtas priskiriamas suderintajam portfeliui ir investuojamas siekiant apdrausti techninius atidėjinius nuo palūkanų normos ar užsienio valiutos keitimo rizikos, o laisvos lėšos gali būti investuojamos į palūkanas uždirbančius vertybinius popierius su žema rizika.

Gjensidige grupės investicijų centras teikia investicijų valdymo ir ataskaitų teikimo paslaugas Bendrovei – Investicijų centras bendradarbiauja su paskirtu Investicijų valdytoju, teikia pasiūlymus dėl investicijų politikos ir strategijos, rengia ketvirtines numatomų pajamų prognozes, vykdo svyravimų

4 lentelėje parodyti finansiniai rezultatai ir buhalterinės vertės pagal turto klases, tūkst. EUR.

4 lentelė. Finansiniai rezultatai ir buhalterinės vertės pagal turto klases

Turto kategorija	Buhalterinė vertė 2019	Mokumo rezultatas*	Apskaitos rezultatas	Buhalterinė vertė 2019	Mokumo rezultatas*	Apskaitos rezultatas
Obligacijos amortizuota savikaina	21 359	258	110	25 774	348	288
Obligacijos tikraja verte	74 244	232	232	64 506	(38)	(38)
Investicijos į nuosavybės vertybinius popierius	-	-	-	-	-	-
Kolektyvinio investavimo subjektai	24 154	1 642	1 642	22 511	(375)	(375)
Grynieji pinigai ir indėliai	14 055	(47)	(47)	14 412	(60)	(60)
Pastatai ir statiniai	182	13	13	327	20	20
Investicijų valdymo išlaidos	-	(142)	(142)	-	(114)	(114)
Iš viso	133 994	1 956	1 808	127 530	(219)	(279)

*Skirtumas tarp pagal direktyvą Mokumas II ir apskaitos principus apskaičiuotų rezultatų yra lygus iki išpirkimo laikomų obligacijų perkainojimo tikrąja verte koregavimo skirtumui finansinių metų pabaigai.

Kaip matyti iš aukščiau pateiktos lentelės duomenų, 2019 m. ir 2018 m. gruodžio 31 d. finansinis turtas daugiausia buvo investuotas į mažai rizikingus pastoviųjų pajamų vertybinius popierius, investicijų į nuosavybės vertybinius popierius Bendrovė neturėjo. Bendrovės investicijų grąža 2019 m. atitiko Bendrovės lūkesčius dėl stabilesnės rinkos situacijos lyginant su 2018.

Investicijų portfelio užsienio valiutos keitimo rizika dažniausiai apdraudžiama iki 100 % vertės naudojant užsienio valiutos išvestines finansines priemones. Ataskaitose investicijos yra dažniausiai rodomos be rizikos draudimo atskirose turto kategorijose, o rizikos draudimui naudojamų išvestinių priemonių pelnas ir nuostoliai rodomi jų atitinkamose kategorijose. 2019 m. ir 2018 m. Bendrovė savo investicijų portfelyje išvestinių priemonių neturėjo.

2019 m. ir 2018 m. visos su investicine veikla susijusios išlaidos rodomos pelno ir nuostolio ataskaitoje kaip su investicijomis susijusios sąnaudos. Išlaidos sudaro nereikšmingą pelno ir nuostolio dalį ir daugiausia yra susijusios su investicijų valdymo bei saugojimo paslaugomis.

Pelnas ir nuostoliai nepripažinti pelno ir nuostolių ataskaitoje

2019 m. ir 2018 m. Bendrovė neturėjo investicinės veiklos pelno ir nuostolio nepripažintų pelno ir nuostolių ataskaitoje ir apskaitytų nuosavo kapitalo straipsnyje.

Investavimas į turto pakeitimo vertybiniais popieriais pozicijas

2019 m. ir 2018 m. ataskaitos sudarymo dieną Bendrovė neturėjo investicijų į turto pakeitimo vertybiniais popieriais pozicijas.

A.4 Kitos veiklos rezultatai

Išskyrus aukščiau aprašytąsias, Bendrovė nevykdo jokios kitos veiklos. Bendrovė neturėjo reikšmingų kitų pajamų ar išlaidų. Bendrovė nebuvo sudariusi finansinės nuomos sutarčių.

A.5 Bet kokia kita informacija

Visa reikšminga su Bendrovės veikla ir jos veiklos rezultatais susijusi informacija yra pateikta aukščiau.

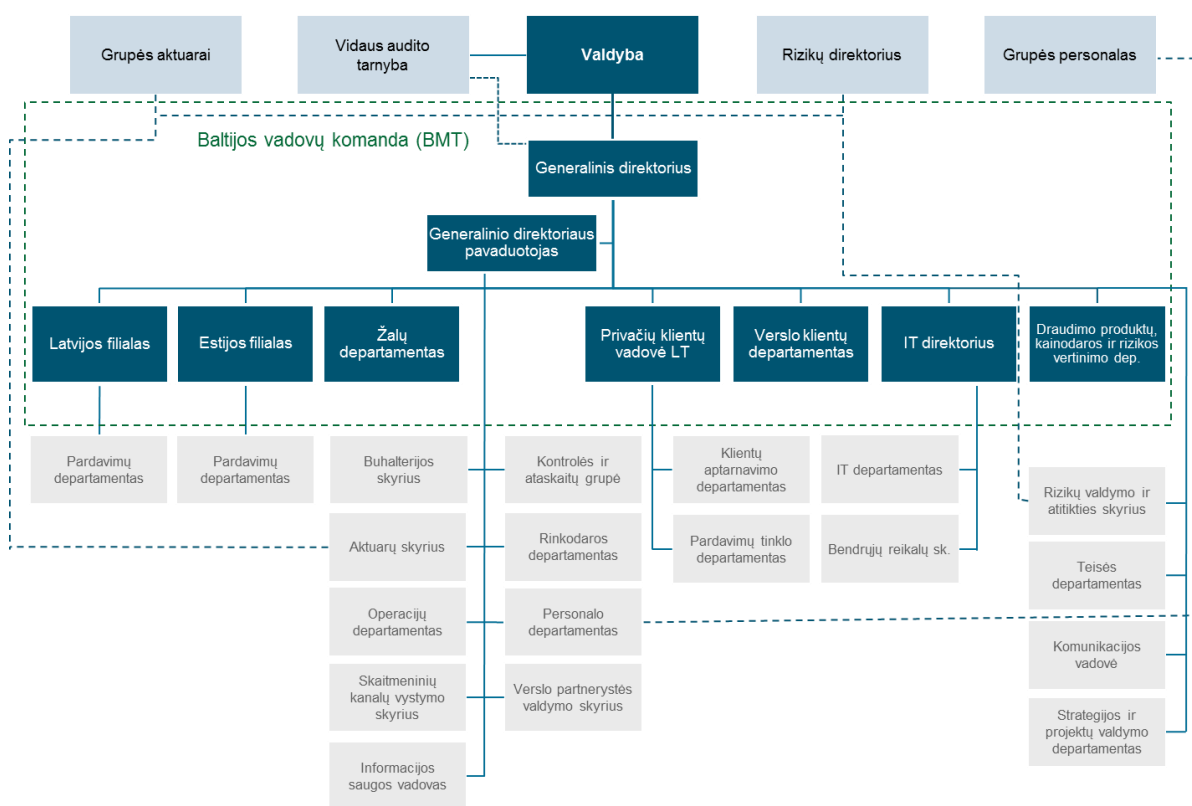
B. Valdymo sistema

B.1 Bendra informacija apie valdymo sistemą

Valdymo sistema

Bendrovė valdoma remiantis 2 paveikslėlyje pateikta organizacine struktūra.

2 pav. Bendrovės organizacinė struktūra

Bendrovės organai yra:

- Visuotinis akcininkų susirinkimas.
- Kolegialus valdymo organas – Bendrovės valdyba (Valdyba).
- Vienasmenis valdymo organas – Bendrovės vadovas (Generalinis direktorius).

Ataskaitiniu laikotarpiu (iki 2019 m. Gruodžio 31 d.) Bendrovės visuotinis bendrovės akcininkų susirinkimas priėmė sprendimą išrinkti Bendrovės valdybos narius (5 Bendrovės valdybos nariai perrinkti naujai 4 metų kadencijai su Lietuvos banko patvirtinimu).

Bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas yra aukščiausias Bendrovės organas, kuris tvirtindamas Bendrovės įstatus nustato ir peržiūri Bendrovės valdymo sistemą.

Bendrovės valdyba yra kolegialus valdymo organas, kurį sudaro penki nariai – ketverių metų kadencijai visuotinio akcininkų susirinkimo renkami fiziniai asmenys. 2019 m. rugpjūčio mėn. tie patys 5 Bendrovės valdybos nariai, kurie dirbo 2019 m. pradžioje, gavus Lietuvos banko pritarimą, buvo perrinkti naujai 4 metų kadencijai. Kaare Steinar Østgaard buvo perrinktas valdybos pirmininku.

Valdyba atlieka pagrindinį vaidmenį Bendrovės valdymo sistemoje, ją plėtodama ir prisiimdama atsakomybę už tinkamą tokios sistemos veikimą, įskaitant patikimą Bendrovės finansų valdymą. Tuo tikslu Valdyba tvirtina ir peržiūri Bendrovės bendrąją strategiją, priimtina rizikos lygį, svarbiausių vidaus tvarkų nuostatas, taip pat kitus svarbius Bendrovės veiklą reglamentuojančius valdymo dokumentus.

Bendrovės valdyba yra atsakinga už tai, kad būtų užtikrintas patenkinamas Bendrovės rizikos lygis atsižvelgiant į

Bendrovės mokumą ir rizikos apetitą. Valdyba nustatė rizikos apetito lygį svarbiausiose rizikos srityse. Tai, taip pat užtikrina teisės aktų reikalavimo laikymąsi ir yra pagrindas Bendrovės valdymo dokumentams.

Valdyba skiria ir atleidžia generalinį direktorių ir kitus asmenis, atsakingus už šias pagrindines funkcijas Bendrovėje: rizikų valdymo, atitikties, aktuarinę bei audito funkcijas. Valdyba yra atsakinga už tinkamą minėtų funkcijų vykdymą. Valdybos veikla vykdoma vadovaujantis patvirtintu Valdybos reglamentu, kuriame aptarti pagrindiniai valdymo klausimai.

2019 m. įvyko 13 Bendrovės valdybos posėdžių (įskaitant posėdžius, kuriuose nutarimai priimti Valdybos nariams balsuojant raštu). Valdybos posėdžiai vyko Osle, Vilniuje, Rygoje ir Taline.

Bendrovės valdyba priima sprendimus dėl sutarčių bei kitų sandorių, kurie neįeina į Bendrovės įprastines ūkinės komercinės veiklos sritis, sudarymo; priima sprendimus pirkti, nuomoti, ar kitaip įsigyti iš kitų asmenų bet kokio pobūdžio metiniame biudžete nenumatytą materialų ar nematerialų turtą, įskaitant nekilnojamuosius daiktus ir kitų bendrovių akcijų įsigijimą; priima sprendimus dėl bet kokių kitų Bendrovės vardu sudaromų sandorių ir atliekamų veiksmų, kurių vertė (vieno sandorio/veiksmo ar kelių sandorių/veiksmų grupės) yra didesnė nei 1/20 Bendrovės įstatinio kapitalo, sudarymo ir atlikimo, išskyrus draudimo sandorius su Bendrovės klientais, sudaromus vykdant įprastinę Bendrovės veiklą ir išskyrus finansines investicijas, vykdomas pagal galiojančias Bendrovės vidaus procedūras dėl investicijų.

Generalinis direktorius yra vienas asmenis Bendrovės valdymo organas, atsakingas už kasdienę Bendrovės veiklą. Generalinis direktorius įgyvendina Visuotinio akcininkų susirinkimo ir Valdybos patvirtintus sprendimus ir valdymo dokumentus. Tuo tikslu Generaliniam direktoriui suteikti įgaliojimai tvirtinti ir peržiūrėti sprendimus bei žemesnio lygio valdymo dokumentus, įgyvendinančius pirmiau minėtųjų Bendrovės organų patvirtintus aukštesnio lygio valdymo dokumentus. Išoriniuose santykiuose su trečiaisiais asmenimis Generalinis direktorius veikia Bendrovės vardu ir turi teisę savo nuožiūra sudaryti teisinius sandorius, išskyrus Bendrovės įstatuose nurodytas išimtis, kai tokius sandorius pirmiausia turi patvirtinti kiti Bendrovės organai.

Atskaitiniu laikotarpiu Bendrovės valdyba priėmė nutarimą pakeisti Bendrovės organizacinę struktūrą, įsteigdama Bendrovės generalinio direktoriaus pavaduotojo pareigybę. Generalinio direktoriaus pavaduotojas nėra Bendrovės valdymo organas ir neatstovauja Bendrovei santykiuose su trečiaisiais asmenimis; jis atsako už priskirtų Bendrovės veiklos sričių koordinavimą bei yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Generaliniam direktoriui.

Bendrovė vykdo veiklą Latvijoje ir Estijoje per savo filialus, įsteigtus, atitinkamai, Latvijoje ir Estijoje. Šiems filialams vadovauja filialų direktoriai (toliau – Filialų vadovai arba Filialo vadovas). Kiekvienas Filialo vadovas yra atsakingas už kasdienę atitinkamo filialo veiklą. Išoriniuose santykiuose su trečiaisiais asmenimis Filialo vadovas veikia atitinkamo filialo vardu ir turi teisę savo nuožiūra sudaryti teisinius sandorius. Filialo vadovo įgaliojimai ir jiems taikomi apribojimai yra nustatyti Valdybos patvirtintuose atitinkamo filialo nuostatuose.

Bendrovės valdymo sistema užtikrina pagrindinių funkcijų nepriklausomumą, kad už tokių funkcijų vykdymą atsakingi asmenys galėtų nepriklausomai vykdyti savo pareigas, be jokios išorinės ir vidaus įtakos. Konkrečios tuo tikslu taikomos priemonės yra nustatytos pagrindinių funkcijų veiklą reglamentuojančiuose Bendrovės dokumentuose.

Svarbiausi pagrindinių funkcijų uždaviniai ir pareigos yra šios:

- Rizikų valdymo funkcija yra atsakinga už Bendrovės rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemos stebėjimą ir tobulinimą. Be to, ši funkcija apžvelgia ir teikia išvadas apie visas kylančias rizikas, kurios gali paveikti Bendrovę ir kurios gali įtakoti Bendrovės mokumą.
- Atitikties funkcija atsakinga už atitikties rizikos valdymą, siekiant išvengti finansinio nuostolio ir/ar reputacijos praradimo dėl neatitikties išorės ir/ar vidaus teisės aktų reikalavimams.
- Aktuarinė funkcija atsakinga už Bendrovės techninių atidėjinių apskaičiavimą ir kontrolę.
- Vidaus audito funkcija yra atsakinga už tinkamo ir pakankamo rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemos veikimo stebėseną.

Bendrovė nėra perdavusi jokių savo pagrindinių funkcijų tretiesiems asmenims veiklos rangos pagrindais. Pagrindinės funkcijos Bendrovėje valdomos tokia tvarka:

- Rizikų valdymo ir atitikties funkcijos yra pavestos Rizikų valdymo ir atitikties skyriui Baltijos šalims, kuriam vadovauja Valdybos paskirtas ir jai atskaitingas vadovas.
- Aktuarinė funkcija yra pavesta Aktuarų skyriui, kuriam vadovauja vyriausiasis aktuaras – Aktuarų skyriaus vadovas Baltijos šalims, kuris yra paskirtas ir yra atskaitingas Valdybai.
- Vidaus audito funkcija yra pavesta Vidaus audito skyriui, kuriam vadovauja Valdybos paskirtas ir jai atskaitingas vadovas.

Bendrovės valdyba ir Generalinis direktorius nėra įsteigusi atskaitingų komitetų Lietuvos banko valdybos patvirtintų Draudimo įmonių skaidraus, patikimo ir apdairaus valdymo nuostatų prasme.

Per atskaitinį laikotarpį vykę organizacinės struktūros pokyčiai siejami su veiklos procesų automatizavimu Žalų, Skaitmeninių kanalų vystymo ir Verslo partnerystės padalinuose. Privačių klientų pardavimų departamento struktūra Lietuvoje buvo optimizuota sujungus du regionus į vieną ir sumažinant padalinių skaičių nuo 11 iki 9. Šis pakeitimas padidino sprendimų priėmimo greitį ir užtikrino sklandesnį bei efektyvesnį informacijos srautų judėjimą. Pažymėtina, kad keičiantis struktūrai, pagrindinės Bendrovės funkcijos liko nepakitusios.

Valdymo sistemos vertinimas

Laikoma, kad Bendrovės valdymo sistema veikia tinkamai atsižvelgiant į Bendrovės vykdomos veiklos būdingos rizikos pobūdį, mastą ir sudėtingumą. Bendrovė veikia užtikrindama tinkamas kontrolės funkcijų vykdymą. Tai padeda užtikrinti nuoseklų valdymą visoje Bendrovėje ir Grupėje, užtikrina nuoseklų procesų ir kontrolės priemonių kokybę.

Bendrovė yra santykinai nedidelė, joje veikia aiškios atskaitomybės linijos ir tai užtikrina, kad pagrindinė būtina informacija pasiektų Bendrovės aukščiausio lygio vadovybę ir Valdybą.

Priimti Bendrovės veiklą reglamentuojantys valdymo dokumentai visose pagrindinėse veiklos srityse. Įdiegtos kontrolės priemonės užtikrina, kad valdymo dokumentuose numatytų reikalavimų būtų laikomasi.

Atlygio sistema

Bendrovėje yra sukurta atlygio sistema, kuri taikoma visiems darbuotojams. Tokia sistema užtikrina, kad Bendrovė galėtų pritraukti ir išlaikyti darbuotojus, kurie siekia geriausių rezultatų, tobulėja, mokosi ir dalijasi žiniomis. Tokia atlyginimų

sistema yra konkurencinga, tačiau Bendrovė nesiekia būti atlyginimų rinkos lydere. Bendrovės mokamas atlyginimas ir kitos motyvacinės išmokos darbuotojams laikomos visuma. Bendrovės atlygio sistema yra skaidri ir grindžiama rezultatais, taip, kad kiek įmanoma, ji būtų laikoma teisinga ir prognozuojama. Mokamas atlyginimas atitinka sutartus rezultatus. Veiklos rezultatai matuojami veiklos rodikliais, kurie priskiriami tam tikrai sričiai. Išskiriamos keturios sritys:

- Pelningumas
- Klientas ir prekinis ženklas
- Paprastos ir saugios operacijos
- Kultūra ir žmogiškieji išteklių.

Atlygio nustatymo ir karjeros plėtros gairės yra susijusios su Bendrovės strateginiais ir finansiniais tikslais bei pagrindinėmis vertybėmis, atsižvelgiant į kokybinius ir kiekybinius siekiamus rodiklius. Vertinimo kriterijai skatina ir remia Bendrovės kultūrą bei padeda kurti ilgalaikę vertę. Atlyginimo sistema padeda skatinti tinkamą ir efektyvų rizikos valdymą, užkertant kelią pertekliniam rizikos prisiėmimui ir padeda vengti interesų konfliktų.

Pastovaus dydžio bazinis atlyginimas yra pagrindinis bendro atlyginimo elementas, kurį taip pat sudaro ir kintamoji atlyginimo dalis. 2019 m. vyko darbo apmokėjimo sistemos tobulinimo procesas, remiantis tarptautinėmis metodikomis.

Visos pareigybės suskirstytos į lygius pagal reikiamą žinių lygį, problemų sprendimą bei atsakomybę, nustatyti aiškūs apmokėjimo principai, sąlygos, taisyklės ir darbo užmokesčio peržiūros tvarka. Apmokėjimo sistema grindžiama dviem pagrindiniais principais - vidinio teisingumo ir išorinio konkurencingumo.

Kintamoji atlyginimo dalis naudojama atlyginti už geresnius nei tikėtasi darbo rezultatus, kai vertinami tiek pasiekimai, tiek atitiktis Bendrovės vertybėms, jos prekių ženklui ir vadovavimo principams. Kintamasis atlyginimas priklauso nuo rezultatų, tačiau jis neskatina imtis nepagrįstos ir (arba) Bendrovei priimtina lygį viršijančios rizikos. Kiti siūlomo atlyginimo elementai konstruojami taip, kad būtų laikomi patraukliais tiek naujiems, tiek esamiems darbuotojams.

Kintamoji atlyginimo dalis nėra garantuojama, ji gali būti iš viso nemokama, jeigu darbuotojas, departamentas ir (arba) Bendrovė nepasiekė tikslų arba neįvykdė savo užduočių. Priedai darbuotojams negali sudaryti daugiau nei 8,33% fiksuoto darbuotojo atlyginimo, pardavimo struktūros darbuotojams – daugiau nei 25%.

Siekiant sumažinti atlygio skirtumą tarp moterų ir vyrų, atlygio sistema papildyta privaloma skirtingų lyčių fiksuotos atlygio dalies peržiūros matrica. Šis ilgalaikis planas padės pasiekti lygiavertį apmokėjimą už tą patį darbą.

Kontrolės funkcijas vykdančių darbuotojų kintamas atlygis nepriklauso nuo srities, už kurią jie atsakingi, rezultatų ir jiems nėra taikomos susietos kintamo atlygio schemos. Valdybos nariams nemokamas joks atlyginimas. Generaliniam direktoriui mokamą atlyginimą nustato Valdyba, remdamasi atlygio sistemoje įtvirtintais principais.

Akcijos nėra atlygio sistemos dalis. Šiuo metu Bendrovėje nėra darbuotojų, kuriems būtų skirtos akcijos ar taikomos pensijų ar ankstyvo išėjimo į pensiją schemos.

Reikšmingi sandoriai

Per ataskaitinį laikotarpį nebuvo vykdyti jokie reikšmingi sandoriai su akcininkais, asmenimis, kurie daro Bendrovei reikšmingą įtaką, arba su Bendrovės valdybos nariais.

B.2 Kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai

Kompetencijos ir tinkamumo vertinimas Bendrovėje atliekamas vadovaujantis 2013 m. Lapkričio 14 d. Lietuvos banko patvirtintų Lietuvos banko prižiūrimų finansų rinkos dalyvių vadovų ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų vertinimo nuostatų reikalavimais ir Grupės politika dėl Valdybos, generalinio direktoriaus, de facto vadovų ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo nuostatomis.

Politikoje yra nustatyti kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai, užtikrinantys, kad Valdybos nariai, Generalinis direktorius ir kiti Bendrovėje vadovaujantys pareigas einantis asmenys visada atitiktų teisinius kompetencijos ir tinkamumo vertinimo reikalavimus. Ši politika taikoma Bendrovei ir jos filialams. Visi toliau išvardyti Bendrovėje dirbantys asmenys yra vertinami dėl jų kompetencijos ir tinkamumo:

- Valdybos nariai
- Generalinis direktorius ir vykdančiosios vadovybės nariai (Baltijos vadovų komanda (BMT))
- Užsienio filialų direktoriai
- Vyriausiasis aktuaras
- Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas
- Vidaus audito tarnybos vadovas
- Generalinio direktoriaus pavaduotojas
- Vyriausiasis buhalteris.

Asmenys, kuriems taikomas kompetencijos ir tinkamumo eiti pareigas vertinimas, privalo turėti tinkamų visapusiškų profesinių kvalifikacijų, žinių ir atitinkamos patirties, kad galėtų profesionaliai valdyti ir prižiūrėti Bendrovę – tiek individualiai, tiek kolektyviai. Taip pat reikalaujama, kad jų reputacija būtų nepriekaištinga. Reputacijai įvertinti Bendrovė svarsto asmens sąžiningumą ir finansinį patikimumą, remdamasi atitinkamais su asmeniniu ir profesiniu elgesiu susijusiais įrodymais, įskaitant bet kokį kriminalinį, finansinį ir priežiūros aspektą, neatsižvelgiant į jurisdikciją. Apribojimų dėl įvykdyto pažeidimo laikotarpis nustatomas remiantis nacionaline teise arba praktika.

Asmens kompetencijos ir tinkamumo vertinimas atliekamas prieš paskiriant asmenį eiti pareigas, taip pat periodiškai.

Kompetencijos ir tinkamumo įvertinimas atliekamas iš naujo, jeigu:

- Esama informacijos, kuri kelia abejonių dėl asmens žinių, patirties arba reputacijos.
- Yra priežastis manyti, kad asmuo veikė taip, kad Bendrovė nesilaikytų priežiūros institucijų reikalavimų.
- Yra priežastis manyti, kad asmuo gali padidinti finansinių nusikaltimų, pinigų plovimo arba terorizmo finansavimo riziką.
- Yra priežastis manyti, kad iškilo grėsmė patikimam ir apdairiam Bendrovės valdymui.

Valdybos nariai turi tinkamos kvalifikacijos, patirties ir žinių visose Bendrovės veiklos ir rizikų valdymo srityse. Tai apima bent šias sritis:

- Draudimo ir finansų rinkos
- Verslo strategija ir verslo modelis
- Valdymo sistema

- Finansinė ir aktuarinė analizė
- Reguliavimo sistema ir reikalavimai.

Asmenys, kurių kompetencija ir tinkamumas yra vertinami, privalo informuoti Bendrovę apie bet kokius pokyčius, kurie gali turėti įtakos jų atitiktai kompetencijos ir tinkamumo reikalavimams. Kompetencijos ir tinkamumo vertinimas atliekamas, vadovaujantis bent jau tokia informacija:

- Kompetentingos institucijos pažyma apie ne/teistumą
- Klausimyno forma.

Remiantis surinkta informacija, sprendžiama, ar būtina atlikti papildomą tyrimą:

- Kandidatų į Valdybos narius kompetencijų ir tinkamumo vertinimas atliekamas pagal nustatytus reikalavimus. Prieš paskirdama Generalinį direktorių eiti pareigas, Valdyba tikrina jo kompetenciją ir tinkamumą. Tiesioginiai vadovai vertina Bendrovėje vadovaujančias pareigas užimančių asmenų ar vykdančių kitas svarbias funkcijas atitiktį kompetencijos ir tinkamumo reikalavimams.
- Bendrovės Personalo departamentas Baltijos šalims padeda tiesioginiam vadovui atlikti vertinimą, apibendrinamas informaciją apie atitinkamų darbuotojų, kuriems toks reikalavimas taikomas, kompetenciją ir tinkamumą, remdamasis darbuotojo užpildytu klausimynu ir policijos pažyma:
  - priimant į darbą naujus darbuotojus;
  - perkėlus darbuotojus į pareigybes, kurioms taikomi kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai.

Bendrovės Personalo departamentas turi saugoti atlikto įvertinimo dokumentaciją, kuri apima kiekvieno vertinimo išvadą, užpildytą individualų klausimyną ir originalią kompetentingos institucijos pažymą apie ne/teistumą.

B.3 Rizikų valdymo sistema, įskaitant savo rizikos ir mokumo vertinimą

Rizikų valdymo sistema

Bendrovės rizikų valdymo sistema yra pagrįsta tarptautiniais standartais ir apima procesus, susijusius su rizikos nustatymu, rizikos vertinimu, stebėseną, kontrolę ir atskaitomybę. Rizikos valdymo sistema taip pat apima įmonės rizikos ir savo mokumo vertinimą (ORSA). Šie procesai aprašyti Bendrovės vidaus valdymo dokumentuose. Rizikos valdymo sistema yra veiksminga ir gerai integruota į organizacinę struktūrą ir sprendimų priėmimo procesą. Bendrovė taiko dokumentuotus procesus, procedūras ir taisykles, kad galėtų veiksmingai valdyti riziką, kuri gali ją paveikti ir nustatyti bendrąjį ar specifinį Bendrovei būdingą rizikos pobūdį. Tai užtikrina integruotą požiūrį į rizikos valdymą, rizikos vertinimo ataskaitų teikimą ir kylančių rizikų nustatymą bei vertinimą.

Bendrovės rizikų valdymo sistema nustato aiškų atsakomybių ir pareigų paskirstymą bei bendrai taikomus apribojimus ir procesus, reikalingus identifikuoti, įvertinti ir valdyti riziką, vykdyti jos stebėseną, teikti apie riziką atitinkamas ataskaitas. Bendrovės rizikos valdymo sistema siekiama išlaikyti rizikos pobūdį Valdybos nustatyto rizikos apetito ribose. Rizikos valdymo sistema apima tęstinį visų žinomų ir atsirandančių išorinių bei vidinių rizikų, kurios gali sutrukdyti įgyvendinti strateginius ir veiklos tikslus, valdymą. Rizikos valdymo sistemos paskirtis – sukurti pagrindą ir padėti Bendrovės valdybai, vadovybei bei kitiems darbuotojams įdiegti vieningą efektyvų Bendrovės rizikos valdymo procesą. Rizikų valdymo sistema apima:

- Pareigų ir atsakomybės atskyrimą bei aiškių atsakomybių rizikos valdymo procese nustatymą.
- Rizikos apetito bei rizikų limitų įvairioms rizikos rūšims nustatymą.
- Vieningų, aiškių reikalavimų bei procesų rizikos nustatymui, vertinimui, stebėjimui, kontrolei bei atskaitomybei reglamentavimą bei tinkamą dokumentavimą.
- Rizikos pobūdžio nustatymą.
- Rizikų strategijos visų patenkančių į rizikų pobūdį valdymo krypčių nustatymą.
- Efektyvios vidaus kontrolės sistemos įgyvendinimą.

Bendrovės valdyba yra atsakinga už tinkamo rizikų lygio išlaikymą Bendrovėje.

Bendrovės rizikų valdymo sistema grindžiama trijų gynybos linijų principu. Tai atitinka Grupės gerąją rizikos valdymo praktiką. Atsakomybės yra nustatytos siekiant užtikrinti, kad būtų nuolat veiksmingai nustatyta, įvertinta, stebima ir valdoma Bendrovei kylanti/galinti kilti rizika taip pat, kad informacija būtų teikiama visais Bendrovės lygiais pagal poreikį.

Bendrovėje yra aiškiai atskirtos Valdybos, Generalinio direktoriaus ir kitų vadovų pareigos ir funkcijos. Pareigos bei atsakomybės yra atskirtos ir tarp vykdomosios vadovybės ir kontrolės funkcijų antroje gynybos linijoje – rizikų valdymo funkcijos, atitikties funkcijos bei aktuarinės funkcijos. Kiekvienos minėtos funkcijos pareigos bei atsakomybės rizikų valdymo procese yra reglamentuotos konkrečios funkcijos aprašyme. Aktuarinę funkciją Bendrovėje vykdo Aktuarų skyrius, rizikų valdymo funkciją ir atitikties funkciją Bendrovėje vykdo Rizikų valdymo ir atitikties skyrius.

Taip pat yra nustatytas aiškus pareigų bei funkcijų atskyrimas tarp antrosios bei trečiosios gynybos linijos (vidaus auditas). Antros gynybos linijos funkcijos yra nepriklausomos nuo Bendrovės operacinės verslo veiklos ir veikia kaip nešališki kontrolės ir konsultavimo padaliniai. Šioms funkcijoms suteikta prieiga prie visos reikalingos informacijos, susijusios su funkcijos vykdymu.

Pagrindinė atsakomybė už operatyvinį rizikos valdymą ir vidaus kontrolę tenka pirmajai linijai, kai kiekvienas darbuotojas privalo vykdyti savo darbo funkcijas pagal kiekvienam darbuotojui taikomus įgaliojimus, instrukcijas bei pareigas. Visi Bendrovės vadovai turi ypatingą atsakomybę, susijusią su rizikos valdymo ir vidaus kontrolės nustatymu bei įgyvendinimu savo atsakomybės srityje.

Pirmoje gynybos linijoje kai kurios funkcijos ar pareigos yra priskiriamos, numatant atsakomybę už konkrečios rizikos rūšies valdymą Bendrovėje.

Antrąją gynybos liniją sudaro centralizuotos pagrindinės funkcijos su priskirta atsakomybe už visą Bendrovę:

- Rizikų valdymo funkcija yra atsakinga už Bendrovės rizikų valdymo ir vidaus kontrolės sistemos sukūrimą ir jos tobulinimą pagal poreikį užtikrinimą. Detaliau žr. šios ataskaitos dalyje Rizikų valdymo funkcijos aprašymas žemiau.
- Atitikties funkcija atsakinga už atitikties rizikos valdymą siekiant išvengti finansinio nuostolio ir/ar žalos reputacijai dėl neatitikties išorės ir/ar vidaus teisės aktų reikalavimams. Detaliau žr. šios ataskaitos B4 dalyje Atitikties funkcija.
- Aktuarinė funkcija yra atsakinga už Bendrovės techninių atidėjinių apskaičiavimą ir kontrolę. Ši funkcija yra atsakinga už tai, kad techniniams atidėjiniams apskaičiuoti būtų naudojami tinkami duomenys,

metodologijos ir prielaidos. Be to, aktuarinė funkcija įvertina ir užtikrina techninių atidėjinių pakankamumą. Detaliau žr. šios ataskaitos B6 dalyje Aktuarinė funkcija.

Trečiąją liniją sudaro Vidaus audito funkcija. Bendrovės Vidaus audito funkcija yra nepriklausoma, objektyvi kontrolės ir patariamoji funkcija, kuri remdamasi rizika pagrįstu metodu nustato, kaip veiksmingai Bendrovė vertina ir valdo savo riziką bei prižiūri, kad pirmosios ir antrosios linijos gynybos linijų funkcijos būtų vykdomos tinkamai. Šis vertinimas apima visus Bendrovės rizikos valdymo sistemos elementus. Vidaus audito tarnybos vadovas tiesiogiai atskaitingas Bendrovės valdybai. Detaliau žr. šios ataskaitos B5 dalyje Vidaus audito funkcija.

Rizikos apetitą ir rizikų limitus tvirtina Bendrovės valdyba, siekiant nustatyti maksimaliai toleruotiną rizikų lygį, kurį peržengus turi būti imamasi valdymo veiksmų, siekiant sumažinti tolimesnį rizikos augimą. Rizikų apetitas apima rizikų limitus skirtingoms rizikoms, kuris apima kiekybinius rizikos ir kapitalo įvertinimus bei kokybinį vertinimą. Rizikos profilis pateikia dabartinės rizikos vaizdą ir yra skirtas stebėti rizikas pagal patvirtintą rizikos apetitą.

Bendras rizikos apetitas apibrėžiamas atsižvelgiant į toleruotiną Bendrovės mokumo koeficientą, kuris nustatomas siekiant išvengti situacijos, kai Bendrovės nuosavų lėšų ir privalomojo mokumo kapitalo reikalavimo santykis daro neigiamą įtaką Bendrovės galimybėms įgyvendinti veiklos ir strateginius tikslus. Be to, siektinas mokumo koeficientas nustatomas norint užtikrinti, kad, atsiradus nenumatytoms verslo ar kapitalo plane aplinkybėms, kurios gali reikšmingai įtakoti mokumą, liktų pakankamai laiko tinkamai įgyvendinti korekcines priemones. Rizikos apetitą galima apibrėžti kaip kokybinius ir/ar arba kiekybinius apribojimus ir/ar poveikio limitus, įvairioms rizikos rūšims. Jie toliau naudojami kaip pagrindas nustatant pagrindinius rizikos rodiklius.

Rizikos apetito nustatymo proceso metu taip pat nustatomi kiekybiniai ir/ar kokybiniai limitai (pagrindiniai rizikos indikatoriai) visoms reikšmingoms rizikos rūšims.

Ne rečiau kaip kartą per metus Bendrovėje atliekamas kiekybinis ir kokybinis rizikų vertinimas bei dokumentavimas, jo metu yra peržiūrimas rizikos pobūdis įvairių rizikų rūšims, rizikos apetitas ir kokybiniai ir/ar kiekybiniai rizikų limitai kiekvienai reikšmingai rizikai, atsižvelgiant į strateginius ir finansinius Bendrovės tikslus. Kaip šio proceso dalis nustatomas kapitalo poreikis šioms rizikoms padengti. Nuolat yra atliekamas rizikų reikšmingumo stebėjimas ir jo vertinimas. Pagal poreikį nustatomos rizikos mažinimo priemonės ir yra informuojama vadovybė. Bendrovės rizikos pobūdis parodo esamą rizikos situaciją ir yra naudojamas stebėjimui bei kontrolei siekiant užtikrinti, kad rizika neviršytų patvirtinto priimtino rizikos apetito.

Siekiant užtikrinti, kad Bendrovės veikla neviršytų nustatytos rizikos tolerancijos, taikoma kiekybinių priimtinos rizikos matų žymėjimo spalvomis sistema, kuri yra naudojama kaip pagrindas stebėjimui, kontrolei, taip pateikiant reguliarias rizikos būklės ataskaitas Bendrovės valdybai ir Generaliniam direktoriui.

Rizikos reikšmingumas Bendrovėje skirstomas į keturis lygius:

- Didelė rizika (raudona) – Bendrovė yra pasirengusi prisiimti tokią riziką, kontroliuodama ją. Didelė rizika gali kilti pradėdant naują ir vykdant dabartinę Bendrovės veiklą. Nustačius didelę riziką yra parengiamos ir įgyvendinamos papildomos kontrolės priemonės, siekiant sumažinti riziką iki toleruotino lygio. Didelė rizika įtraukiama į rizikų registrą ir stebima. Apie jos būklę informuojama Bendrovės valdyba ir Generalinis

direktorius, teikiant reguliarias rizikos būklės ataskaitas. Tais atvejais, kai limitai viršijami, informuojama nedelsiant.

- Vidutinė rizika (gintarinė) – Bendrovė yra pasirengusi priimti tokią riziką tam tikromis aplinkybėmis, kontroliuodama padėtį. Vidutinei rizikai taikomos tokios pačios valdymo priemonės kaip ir didelei rizikai. Apie jos pasikeitimo būklę informuojama Bendrovės valdyba ir generalinis direktorius, teikiant reguliarias rizikos būklės ataskaitas.
- Nuosaiki rizika (geltona) – Bendrovė yra pasirengusi tam tikromis aplinkybėmis prisiimti šią riziką neperžengdama nustatytos ribos ir imtis papildomų priemonių šiai rizikai suvaldyti. Nuosaiki rizika stebima metų bėgyje ir apie pasikeitimo būklę (reikšmingai pasikeitus neigiama linkme) informuojama Bendrovės valdyba ir generalinis direktorius, teikiant reguliarias rizikos būklės ataskaitas.
- Maža rizika (žalia) – rizika, atitinkanti Bendrovės tolerancijos ribas.

Vienas iš svarbių rizikos valdymo principų yra tinkamas rizikos valdymo procesų reglamentavimas bei dokumentavimas. Pagrindiniai rizikos valdymo sistemos principai nustatyti Bendrovės valdybos patvirtintoje Rizikų valdymo ir vidaus kontrolės politikoje, atsižvelgiant į bendrą Bendrovės veiklos strategiją ir galimybes prisiimti riziką.

Valdyba užtikrina, kad Bendrovėje būtų patvirtinti reikiami valdymo dokumentai, kad pagrindinės Bendrovės funkcijos būtų tinkamai organizuotos ir kad veiktų tinkamas rizikų valdymo ir vidaus kontrolės procesas. Bendrovėje yra patvirtinti valdymo dokumentai, skirti kiekvienai svarbiai rizikos srčiai, kuriuose yra nurodoma rizikos strategija ir rizikos valdymas. Bendrovės valdyba bent kartą per metus turi užtikrinti, kad svarbiausios rizikos yra identifikuojamos, įvertinamos ir valdomos. Valdyba turi užtikrinti, kad rizika yra priimtina ir atitinka iš anksto nustatytas ribas. Detalesnės rizikų valdymo priemonės yra nustatytos Bendrovės veiklos procesus reglamentuojančiuose valdymo dokumentuose.

Bendrovės generalinis direktorius užtikrina, kad rizikos valdymas ir vidaus kontrolė būtų deramai reglamentuoti, įgyvendinami, stebimi ir vėliau deramai vykdomi, vadovaujantis Valdybos patvirtintos politikos nuostatomis. Generalinis direktorius yra patvirtinęs parengtus rizikų valdymo ir vidaus kontrolės praktinio įgyvendinimo valdymo dokumentus visuose Bendrovei reikšminguose verslo procesuose, kontrolės priemonės taip pat yra įdiegtos pagrindinėse verslo informacinėse sistemose.

Bendrovės generalinis direktorius teikia Valdybai reguliarias ketvirtines rizikų, atitikties ir kapitalo ataskaitas, taip pat metinį patvirtinimą dėl rizikų ir vidaus kontrolės situacijos Bendrovėje.

Rizikų valdymo, atitikties bei aktuarinė funkcijos turi pareigą tiesiogiai informuoti Valdybą apie rizikos pasikeitimą pagal poreikį. Valdyba nedelsiant informuojama apie visus įvykius, dėl kurių pagrįstai galėjo atsirasti arba atsirado reikšmingų Bendrovės veiklos arba rezultatų, valdymo sistemos, rizikos pobūdžio, mokumo ir finansinės padėties pokyčių. Rizikų valdymo sistemos informacija yra nuosekliai teikiama Bendrovės vadovybei siekiant užtikrinti, kad priimant sprendimus būtų atsižvelgiama į aktualią rizikos situaciją:

Rizikos valdymo funkcijos aprašymas

Rizikų valdymo funkcija organizuota kaip Grupės rizikos valdymo funkcijos dalis, kuriai vadovauja Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas, teikiantis nepriklausomas ataskaitas rizikų valdymo klausimais tiesiogiai Bendrovės Generaliniam direktoriui, Valdybai ir Grupės Vyriausiajam rizikų valdymo pareigūnui. Rizikų valdymo funkcija atsakinga už rizikos valdymo sistemos palaikymą ir tobulinimą (įskaitant vidaus kontrolę) ir už bendros rizikos situacijos stebėseną. Rizikų valdymo funkcija ne rečiau kaip vieną kartą per metus inicijuoja ir organizuoja sistemingą ir visapusišką rizikos ir atitinkamų kontrolės priemonių vertinimo procesą. Procesas yra integruotas į metinį Bendrovės veiklos planavimo procesą. Rizikų vertinimo procese nustatyti rizikos rodikliai siejami su kiekvieno Bendrovės vadovo rezultatų suvestinės veiklos rodikliais. Šie rodikliai peržiūrimi kas ketvirtį, vadovaujantis nustatytais rizikos rodikliais, ir jais remiantis rengiamos ketvirtinės rizikos situacijos ataskaitos.

Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas užtikrina, kad Bendrovės valdymo dokumentai būtų tinkamai atnaujinti, tarpusavyje suderinti, apimtų svarbiausias veiklos sritis, taip pat, kad tokie dokumentai būtų tinkamai tvarkomi ir prieinami visiems darbuotojams pagal jų vykdomas funkcijas. Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas padeda apibrėžti ir nustatyti Bendrovei taikomus rizikų valdymo ir vidaus kontrolės procesų reikalavimus, taip pat apibrėžia ir nustato reikalavimus atitikties situacijos stebėsenai ir pranešimų apie incidentus / pažeidimus teikimo tvarką. Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas vysto metodus ir priemones tinkamam Bendrovės rizikos situacijos nustatymui, įvertinimui ir informavimui. Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas taip pat atsakingas už savo rizikos ir mokymo vertinimo procesą (ORSA) bei už Bendrovės Lietuvos bankui teikiamos ir viešai atskleidžiamos informacijos (Pillar 3) teikimą, kaip apibrėžta direktyvoje Mokumas II bei Bendrovės valdybos patvirtintoje Politikoje dėl ataskaitų priežiūros institucijoms ir visuomenei rengimo.

Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas taip pat atsakingas už veiksmingą rizikų valdymo veiklos ir procesų Bendrovėje planavimą bei vykdymą. Tuo pat metu jis konsultuoja Bendrovę visais su rizikos valdymu susijusiais klausimais.

Informacija apie rizikos būklę kas ketvirtį teikiama Bendrovės generaliniam direktoriui ir Valdybai Rizikų valdymo ir atitikties bei Kapitalo būklės ataskaitose. Jeigu rizikos būklė arba taikomi procesai nėra patenkinami, siūlomi veiksmai Bendrovės procesų tobulinimui, siekiant sumažinti rizikos pasireiškimo galimą poveikį iki toleruojamo.

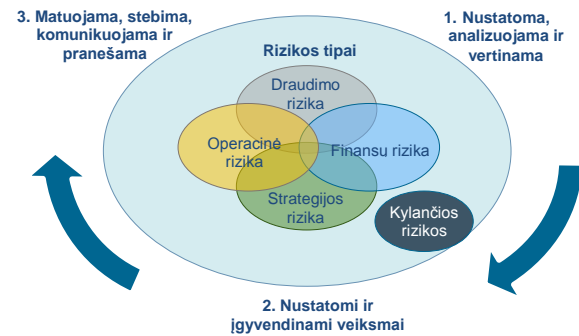
Rizikos valdymo procesas

Bendrovė taiko visapusišką požiūrį į rizikos valdymą. Rizikos valdymas yra neatsiejama Bendrovės verslo valdymo proceso dalis ir gali būti suskirstyta į tris etapus:

- Rizikos nustatymas, analizė ir įvertinimas.
- Veiksmų nustatymas ir įgyvendinimas.
- Rizikos matavimas, stebėjimas, komunikavimas ir informavimas.

3 paveikslėlyje pavaizduoti tris rizikų valdymo etapai.

3 pav. Trys rizikos valdymo etapai

Pirmojo etapo tikslas yra sudaryti galimų įvykių, galinčių įtakoti verslo tikslus, sąrašą, įvertinti šių įvykių priežastis ir šaltinius, jų galimas pasekmes, taip pat tikimybę, kad jie įvyks, ir įvertinti tikimybę ir pasekmes, rodančias, kokia yra kiekvienos individualios rizikos poveikio reikšmė verslo procesams. Tokiu būdu rizikos prioretizuojamos ir nustatomos reikšmingos verslo procesams rizikos.

Antrame etape rizikai valdyti pasirenkama rizikos valdymo strategija: sumažinti, prisiimti, perduoti arba vengti rizikos. Visoms reikšmingoms rizikoms nustatomos rizikos valdymo priemonės, skirtos sumažinti įvykio tikimybę ir/ar sumažinant įvykio poveikį, jei jis įvyktų.

Trečiajame etape stebimos įgyvendinamos kontrolės priemonės, komunikuojama ir Bendrovės vadovybė informuojama apie rizikos būklę.

Šie minėti etapai Bendrovėje vykdomi sistemingai, siekiant valdyti visas reikšmingą poveikį veiklos tikslams ir veiklos tęstinumui galinčias turėti rizikas, nepriklausomai nuo jų tikimybės. Rizikos yra vertinamos periodiškai metinio savo rizikos ir mokymo vertinimo proceso (ORSA) metu ir pagal poreikį:

- Prieš diegiant naują produktą/procesą/projektą arba vykdam jį pakeitimus.
- Prieš priimant Bendrovės veiklai reikšmingą sprendimą arba reikšmingai pasikeitus vidaus sąlygoms ar išorės aplinkybėms.

Periodinis rizikų identifikavimo ir vertinimo ciklas, kurio metu įvertinama veiklos funkcijų (procesų) rezultatų liekamoji rizika bei numatomas rizikų valdymo priemonių sustiprinimas ir bendras kapitalo poreikis, vykdomas kasmet veiklos tikslų proceso planavimo metu. Jo metu nustatomos rizikos (rizikos veiksniai), galinčios turėti neigiamos įtakos Bendrovės veiklos tikslams ir rezultatams.

Nustatytos rizikos vertinamos, atsižvelgiant į jų pasireiškimo tikimybę ir galimą poveikį veiklos tikslams ir rezultatams. Tokiu būdu įvertintoms rizikoms, kurių kompleksinis tikimybės ir poveikio įvertinimas viršija rizikos tolerancijos ribą, parenkamos valdymo priemonės, kurių įgyvendinimas sumažintų tikimybės ir (ar) poveikio įtaką taip, kad rizikos įtaka tikslams ir rezultatams atsidurtų rizikos tolerancijos (rizikos apetito) ribose.

Už rizikų identifikavimo, jų įtakos analizės įvertinimo, rizikų valdymo plano sudarymo ir nustatytų priemonių įgyvendinimo kontrolės proceso nustatymą atsakingas Bendrovės Rizikų valdymo ir atitikties skyrius. Už operatyvinį rizikų valdymą yra atsakingas rizikos šeimininkas (verslo proceso šeimininkas), išskyrus atvejus, kuomet Bendrovės valdybos sprendimu tokia atsakomybė paskiriama kitam Bendrovės padaliniiui ar

darbuotojai. Rizikų valdymo ir atitikties skyrius organizuoja nepamatuotų rizikų įvertinimą mažiausiai vieną kartą per metus.

Vykdamas rizikos stebėseną ir kontrolę, atliekama nuolatinė veiklos ir rizikos rodiklių nuokrypių nuo nustatytų ir Bendrovės valdybos patvirtintų limitų peržiūra. Rizikų stebėseną vykdo rizikos šeiminkai savo atsakomybių ribose. Rizikų valdymo funkcija vykdo rizikos apetito bei visų Bendrovės rizikų limitų ir rizikos rodiklių stebėseną agreguotu lygiu bei teikia informaciją apie rizikos lygį Bendrovės vadovybei aptarimui bei sprendimų priėmimui.

Valdyba yra reguliariai, bet ne rečiau kaip kartą per ketvirtį ir pagal poreikį, informuojama apie rizikos pobūdžio vertinimo rezultatus, apie kiekvienos rizikos raidą ir atitiktį nustatytam rizikos apetitui bei limitams. Pasikeitus rizikos lygiui neigiama linkme, visuomet teikiamos rekomendacijos bei priemonės, skirtos gerinti rizikos situaciją, jos pristatomos Valdybai.

Kartą per metus Bendrovės generalinis direktorius teikia Valdybai ataskaitą apie Bendrovės rizikų valdymo ir vidaus kontrolės būklę.

Įvairių rizikos kategorijų valdymas

Bendrovei būdinga įvairaus pobūdžio rizika, kuri galėtų būti suskirstyta į tokias kategorijas: draudimo rizika, finansinės rizikos (rinkos rizika, kredito rizika, likvidumo rizika), operacinė (įskaitant atitikties) rizika bei verslo ir strateginė rizika. Glaustai rizikos kategorijų apibūdinimas bei rizikos valdymo priemonės pateikiamos lentelėje žemiau, o plačiau rizikų apibūdinimas bei jų valdymo priemonės yra pateiktos šios ataskaitos C dalyje.

Šių rizikos kategorijų aprašymas bei jų valdymo priemonės pateiktos 5 lentelėje. Bendras visų rizikos kategorijų valdymo Bendrovėje tikslas yra užtikrinti, kad Bendrovės rizikos lygis visada atitiktų Bendrovės valdybos patvirtintą rizikos apetitą.

5 lentelė. Rizikų apibūdinimas bei jų valdymo priemonės

Rizikos kategorija	Rizikos valdymo priemonės	Valdymo dokumentai, reglamentuojantys rizikos valdymą
<p>Draudimo rizika</p> <p>Rizika, susijusi su draudimo sutarčių rizika, t.y. rizika, kad faktinės pajamos iš draudimo įmokų ir/ar žalų išmokų reikšmingai skirsis nuo planuotų</p>	<p>Bendrovės prisiimama dalis (retencija) parodo maksimalius nuostolius, kuriuos Bendrovė yra pasirengusi patirti, ir yra pagrindas Bendrovės perdraudimo programai sudaryti. Didžiausia galima retencija yra nustatyta Bendrovės valdybos patvirtintoje Kapitalo valdymo politikoje. Perdraudimo programos taikomos siekiant apsaugoti Bendrovę nuo didelių individualių įvykių, tokių kaip stichinės nelaimės ir nuo didelių individualių žalų.</p> <p>Bendrovės valdybos patvirtintoje Draudimo veiklos valdymo politika nustato pagrindinius draudimo veiklos rizikos vertinimo reikalavimus, pagrindinių produktų vystymo ir tarifavimo procesų, vaidmenų ir atsakomybių principus. Draudimo produktų, kainodaros ir rizikos vertinimo departamentas Baltijos šalims yra atsakingas už Bendrovės draudimo veiklos valdymo politikos įgyvendinimą.</p> <p>Stebėseną ir atskaitomybę</p> <p>Draudimo veiklos rezultatų ir draudimo veiklos rizikos stebėjimas bei vertinimas yra pagrindinė nuolatinės draudimo veiklos rizikos valdymo sudedamoji dalis. Rezultatų ir prognozių ataskaitos, taip pat atskiros rizikų ataskaitos yra reguliariai teikiamos Valdybai.</p> <p>Vyriausiasis aktuaras rengia techninių atidėjinių ataskaitas. Už perdraudimo programas Bendrovėje atsakingas Draudimo produktų, kainodaros ir rizikos vertinimo departamentas Baltijos šalims. Ši veikla yra dokumentuojama ir jos ataskaita kiekvienais metais yra pateikiama Valdybai.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Draudimo veiklos valdymo politika Kapitalo valdymo politika Techninių atidėjinių politika Produktų vystymo politika Įgaliojimų gairės Perdraudimo programa* Rizikos apetitas*
<p>Finansinė rizika</p> <p>Rizika dėl palūkanų normos, infliacijos, valiutos, kredito, turto ir nuosavybės. Taip pat, turto ir įsipareigojimų valdymas.</p>	<p>Finansinės rizikos (įskaitant rinkos riziką, kredito riziką ir likvidumo riziką) valdymas yra aprašytas kartu.</p> <p>Pagrindinis investicinės veiklos tikslas yra draudimo veiklos palaikymas užtikrinant draudimo veiklos įsipareigojimų vykdymą ir apsaugą nuo vertės svyravimų. Laisvos lėšos yra investuojamos siekiant prisidėti prie bendrų Bendrovės pelningumo tikslų, kontroliuojant neigiamą riziką.</p> <p>Investavimo strategiją tvirtina Bendrovės valdyba ir joje nustato užsienio valiutų pozicijų limitus, trukmės apribojimus, paskirstymo limitus skirtingoms turto klasėms, likvidumo, rizikos valdymo ir kredito paskirstymo rizikos valdymo reikalavimus. Investavimo strategijoje numatyti aukšto lygio principai, pagal kuriuos Bendrovėje nustatomi kredito limitai. Investavimo strategija nustato rizikos apribojimus tiek bendruoju lygmeniu, tiek pagal skirtingas rizikos ir investicijų rūšis, siekiant užtikrinti investicijų portfelio diversifikavimo. Sukurtas dinaminis rizikos valdymo modelis, kuris suteikia būtiną pagrindą adaptuoti riziką pasikeitus rinkos sąlygoms ir (arba) sumažėjus finansinėms pajamoms. Investicijos yra nuolat stebimos ir kontroliuojamos dėl atitikties Valdybos patvirtinto Grupės politikos dėl socialiai atsakingo investavimo.</p> <p>Stebėseną ir atskaitomybę</p> <p>Bendrovė yra sudariusi paslaugų sutartį su Gjensidige Forsikring ASA Investicijų efektyvumo ir rizikos įvertinimo skyriumi dėl Bendrovės investicinio portfelio veiklos rezultatų kontrolės ir ataskaitų teikimo. Šis skyrius rengia ir teikia Bendrovei mėnesines investicijų</p>	<ul style="list-style-type: none"> Investavimo strategija Investavimo veiklos politika Kapitalo valdymo politika Grupės politika dėl socialiai atsakingo investavimo Rizikos apetitas*

rezultatų ir rizikos ataskaitas apie visas lėšas, pajamas ir rizikos panaudojimą. Investicijų stebėjimui Bendrovėje rengiamos skirtingos ataskaitų rūšys (dienos, mėnesio, ketvirčio), siekiant užtikrinti, kad investicijos visada atitiktų nustatytas Valdybos ribas.

<p>Operacinė rizika rizika apibrėžiama kaip galimas įvykis arba aplinkybės, kurios gali kilti atliekant operacijas ir gali turėti finansinių padarinių ir/arba stipriai pakenkti Bendrovės reputacijai. Operacinė rizika gali kilti dėl žmogiškosios klaidos, trūkumų sistemose, klaidų procesuose arba išorinių įvykių.</p>	<p>Tarp veiksmingos vidaus kontrolės ir mažos operacinės rizikos yra glaudus ryšys. Visi vadovaujantys asmenys Bendrovėje yra atsakingi už rizikos valdymą savo atsakomybės srityse ir turi sugebėti įrodyti, kad kontrolės priemonės yra tinkamos ir veiksmingos. Rizika reguliariai atnaujinama, jei įvyksta pokyčių ar įvykių, dėl kurių pasikeičia rizikos situacija. Be to, nustatytas reikalavimas kasmet peržiūrėti ir įvertinti situaciją susijusią su operacine rizika. Operacinė rizika valdoma organizacinėmis, administracinėmis ir techninėmis kontrolės priemonėmis (valdymo dokumentai, įgaliojimai, limitai, ataskaitos ir pan.). Operacinės rizikos incidentai valdomi vadovaujantis Operacinės rizikos įvykių valdymo tvarka.</p> <p>Bendrovė netoleruoja operacinės rizikos. Rizikos valdymas atliekamas nustatant, įvertinant ir valdant reikšmingą riziką. Valdyba yra patvirtinusi bendrą rizikos apetitą. Metiniame rizikos vertinimo procese ir nuolatiniuose tolesniuose veiksmuose visose verslo srityse naudojama Bendrovės valdybos patvirtinta rizikos matrica. Siekiant efektyviai valdyti riziką, Bendrovėje yra aiškiai apibrėžtos atskaitomybės linijos ir atsakomybės.</p> <p>Identifikuojant riziką remiamasi Bendrovės nustatytais pagrindiniais tikslais, veikla, rezultatais ir kritiniais procesais. Rizikos vertinimai kasmet atliekami visose verslo srityse. Bendrovės strategijos planavimo proceso metu nustatomos ir įvertinamos tendencijos bei scenarijai, susiję su globalizacija, technologijomis, tvarumu ir demografija. Tuomet svarstoma, kaip šie veiksniai galėtų paveikti konkurencinę situaciją ir Bendrovės veiklos sąlygas. Vadovai ir specialistai, vadovaudamiesi Valdybos patvirtinta rizikos matrica, riziką identifikuoja, įvertina ir nustato prioritetus. Matricoje yra reikšmingumo skalė, taip pat taisyklės tiems atvejams, kai rizikos lygis laikomas dideliu. Didelės rizikos atvejais (matricoje žymima kaip vidutinė (gintarinė) ir didelė (raudona) rizika) verslo sritys įgyvendina rizikos mažinimo priemones, arba priima atitinkamą rizikos lygį. Šie sprendimai yra dokumentuojami kaip rizikos vertinimo dalis. Visi rizikos įvertinimo rezultatai yra tinkamai įforminami dokumentuose.</p> <p>Stebėseną ir atskaitomybę</p> <p>Atliekant metinį Bendrovės operacinės ir strateginės / verslo rizikos vertinimą, reikšmingiausia rizika yra agreguojama Bendrovės ir Grupės lygmenyse ir rezultatas teikiamas Valdybai Bendrovės lygiu bei Grupės rizikos kontrolės komitetui Grupės lygiu. Visą reikšmingą riziką yra nuolat stebima, apie jos lygį pranešama Bendrovės Valdybai, apie riziką įtraukta į Grupės rizikų sąrašą informuojama Bendrovės Valdyba bei Grupė. Atskiri verslo padaliniai apie reikšmingą riziką savo srityje bei riziką mažinančias priemones nuolat praneša Rizikos valdymo ir atitikties skyriui.</p> <p>Visi vadovai Bendrovėje yra atsakingi už operacinės ir strateginės rizikos nustatymą, vertinimą ir valdymą savo atsakomybės srityje. Rizikos mažinimo priemonių poveikis, taip pat poreikis imtis papildomų priemonių, vertinamas nuolat. Antrosios ir trečiosios gynybos linijų užduotis yra užtikrinti, kad būtų laikomasi rizikos valdymo proceso ir kad sprendimai dėl rizikos prisiėmimo būtų priimami tinkamu lygiu. Jei antroji ar trečioji gynybos linija mano, kad rizikos valdymas yra nepakankamas verslo srityje, ji turi pareigą apie tai nepriklausomai pranešti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Operacinės rizikos valdymo politika • Grupės Informacijos saugumo politika • Operacinės rizikos įvykių valdymo metodika • Etikos taisyklės • Grupės informacijos valdymo politika • Grupės pirkimų politika • Kiti
<p>Atitikties rizika Atitikties rizika yra operacinės rizikos dalis ir apibrėžiama kaip rizika, kad dėl teisės aktų ar vidaus dokumentų nesilaikymo Gjensidige bus skirtos sankcijos, ji patirs finansinių nuostolių arba bus padaryta žala reputacijai.</p>	<p>Žr. išsamiau Operacinė rizika dalyje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atitikties rizikos valdymo politika • Asmens duomenų tvarkymo valdymo dokumentai • Grupės politika dėl Valdybos, Generalinio direktoriaus, de facto vadovų ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo • Pažeidimų ir piktnaudžiavimo, įskaitant korupciją, valdymo politika ir instrukcija • Grupės politika dėl viešai neatskleistos informacijos • Grupės pirkimų politika • Grupės užsakovų paslaugų politika (outsourcing) • Tvarkos dėl valdymo dokumentų • Etikos taisyklės • Tvarumo politika • Kiti

Verslo ir strateginė rizika

Rizika yra susijusi su negalėjimu parengti ir įgyvendinti verslo planų ir strategijų, priimti sprendimų, paskirstyti išteklių ir reaguoti į aplinkos pokyčius

Klimato rizika

Strateginės ir verslo rizikos vertinimas yra strateginės analizės dalis ir yra integruotas į strategijos procesą vadovybės ir Valdybos lygmeniu. Bendrovėje taikomas metinis rizikos vertinimo procesas, kuris yra integruotas į bendrą Bendrovės planavimo procesą visuose padalinuose kaip verslo peržiūros dalis.

Žr. išsamiau Operacinę riziką dalyje.

Bendrovė laikosi Jungtinių Tautų Pasaulinio susitarimo principų ir integruoja Jungtinių Tautų tvarumo tikslus į savo veiklą, daugiausia dėmesio skirdama toms sritims, kurios yra labiausiai susijusios su Bendrovės verslo modeliu. Siekiama, kad Bendrovės operacijos darytų minimalų neigiamą poveikį natūraliai aplinkai. Bendrovė stengiasi tiek pati, tiek dirbdama su partneriais sumažinti aplinkos užterštumą ir užtikrinti efektyvų energijos vartojimą, įskaitant atliekų perdirbimą, kiek tai įmanoma.

Bendrovė siekia prisidėti prie visuomenės žinių apie klimato kaitos poveikį vykdydama draudimo veiklą, teikdama informaciją, bendradarbiaudama finansų bei, pagal galimybes, kitose sektoriuose.

Stebėseną ir atskaitomybę

Tvarumas ir klimato rizika yra neatsiejama nuolatinių ataskaitų ir dokumentacijos, rengiamų įvairiose aukščiausiai apibūdintose rizikos srityse, dalis.

- Grupės rizikos valdymo ir vidaus kontrolės politika
- ORSA politika
- Rizikos apetitas*

- Tvarumo politika

*Nėra valdymo dokumentas, tačiau įtrauktas į rizikų valdymą dėl savo svarbos

Savo rizikos ir mokumo vertinimas (ORSA)

ORSA įgyvendinamas kaip pagrindinis rizikos valdymo ir kontrolės įrankis, kuris užtikrina, kad Valdyba, priimdama sprendimus, turėtų pakankamai informacijos ir galėtų įvertinti, ar Bendrovės rizikų visuma atitinka priimtą rizikos lygį ir limitus. Be to, vykdamas ORSA procesą dokumentais pagrindžiama, kad Bendrovė turi pakankamai kapitalo Bendrovės rizikai padengti tiek konkrečiu momentu, tiek ir per visą planuojamą laikotarpį. Todėl ORSA ataskaita yra Bendrovės kapitalo plano ir su kapitalu susijusios padėties vertinimo pagrindas. ORSA procesas aprašytas ir dokumentuotas patvirtintoje Bendrovės valdybos Grupės ORSA politikoje.

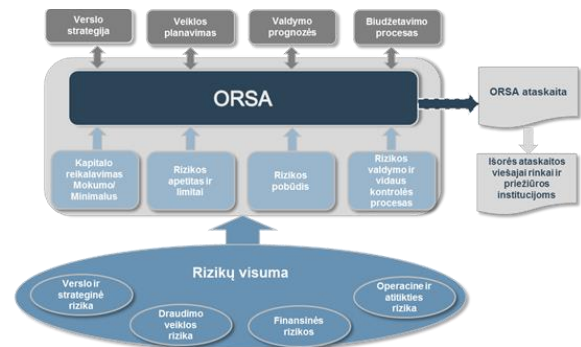
ORSA procesas reglamentuotas Bendrovės ORSA politikoje ir gali būti apibūdintas kaip tęstinis procesų ir procedūrų, kurias Bendrovė naudoja nustatyti, įvertinti, valdyti ir stebėti rizikas, su kuriomis Bendrovė susiduria ar gali susidurti trumpuoju ar ilguoju laikotarpiu, taip pat nustatyti susijusius kapitalo reikalavimus, rinkinys. ORSA ataskaitoje nurodytas Bendrovės mokumo reikalavimas, atsižvelgiant į Bendrovei būdingą rizikos pobūdį, Bendrovės kapitalo planas ir aptariamą kapitalizacijos priemonės susidarius neįprastai su kapitalu susijusiai padėčiai (testavimas nepalankiausiomis sąlygomis).

ORSA procesas Bendrovėje apima šiuos pagrindinius procesus per kalendorinius metus:

- Rizikos struktūros nustatymas;
- Rizikos apetito nustatymas;
- Metinis rizikos ir vidaus kontrolės vertinimo procesas;
- Ketvirtinės ataskaitos dėl rizikos situacijos, įskaitant rizikos apetitą;
- Bendrovės rizikos pobūdžio kapitalo prognozės, lyginant su Bendrovės rizikos apetitu, taip pat jautrumo vertinimai ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis;
- Aktuarų indėlis techninių atidėjinių įvertinime.

ORSA yra pagrįstas Bendrovės strategija ir valdymo prognozėmis, bet tuo pačiu naudojama kaip pagrindas strateginių sprendimų priėmimui, vertinant rizikos pobūdį ir kapitalo poreikį alternatyvioms strateginėms iniciatyvoms per visą planuojamą laikotarpį. ORSA proceso įvesties ir rezultatų apžvalga pateikta 3 paveikslėlyje.

3 Pav: ORSA proceso įvesties ir rezultatų apžvalga

ORSA procesą valdo Bendrovės valdyba. Procesas organizuojamas taip, kad Valdyba bet kuriuo metu galėtų nustatyti reikalavimus ir reikalauti paaiškinti procesus bei rezultatus. Be to, Valdyba vertina strategijos poveikį kapitalui prognozuojamuoju laikotarpiu. Valdyba tvirtina galutinę ORSA ataskaitą ir tvirtina ORSA politiką.

Bendrovės generalinis direktorius užtikrina, kad ORSA procesas būtų vykdomas vadovaujantis Valdybos nustatyta tvarka. Nuolatinis nepertraukiamas ORSA procesas ir jo rezultatai peržiūrimi Valdybos posėdžių metu. Bendrovės Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas yra atsakingas už ORSA procesą ir galutinės ataskaitos parengimą. Vidaus audito funkcija atlieka nepriklausomą ORSA ataskaitos peržiūrą prieš teikiant ataskaitą Valdybai tvirtinti. ORSA procesas yra jungiamoji rizikų valdymo veiklos ir rizikos valdymo sistemos grandis.

ORSA procesas atliekamas ne rečiau nei vieną kartą per metus. Reikšmingai pasikeitus Bendrovės rizikos ar kapitalo situacijai, turi būti atliekamas neeilinis ORSA vertinimas. Reikalavimas atlikti neeilinį ORSA vertinimą grindžiamas vadovybės ir Valdybos sprendimais.

Bendrovės ORSA procesas buvo nuosekliai vykdomas ataskaitiniais 2019 m., atsižvelgiant į patvirtintą Bendrovės valdybos ORSA planą, buvo atlikti planiniai metiniai strateginės bei operacinės rizikos vertinimai, jų rezultatai buvo pateikti Valdybai, jos aptarti bei į juos atsižvelgta. Taip pat buvo atlikti

neplaniniai operacinės rizikos vertinimai strateginiuose projektuose, kurių rezultatai pateikti bei rizikos situacijos tobulinimo priemonės buvo pasiūlytos Rizikų ir atitikties funkcijų ketvirtinėse ataskaitose, teiktose Valdybai. Ketvirtinės Rizikų valdymo ataskaitos bei Vyr. aktuario ketvirtinės ataskaitos detalai aprašo bendrą Bendrovės rizikos ir techninių atidėjinių būklę, rizikos apetito laikymąsi, kiekvienos rizikos (strateginės, draudimo, finansinių, operacinės, atitikties bei kylančių) Valdybos patvirtintų limitų laikymąsi bei pagrindinius darbus ir rekomendacijas rizikos situacijos tobulinimui per ataskaitinį ketvirtį. Valdyba visuomet turi aktualią informaciją apie rizikų situaciją ir jų lygį Bendrovėje ir ją atsižvelgia priimdama reikšmingus sprendimus.

Bendrovės 2019 m. įgyvendintas ORSA procesas parodė, kad Bendrovė turės pakankamai kapitalo visą prognozuojamą 2019 - 2023 metų laikotarpį. Mokumo situacija parodo kapitalo perviršį prognozuojamo laikotarpio pradžioje. Pagrindinius Bendrovės veiklos rizikos valdymo instrumentus sudaro veiksmingos perdraudimo programos, mažos rizikos investavimo strategija, konservatyvi dividendų politika. Draudimo veiklos rizika prognozuojamu laikotarpiu išlieka pagrindine. Kapitalo pakankamumas yra patenkinamas net ir po testavimo nepalankiausiomis makroekonominėmis sąlygomis.

Mokumo kapitalo poreikį Bendrovė apskaičiuoja taikydama standartinę formulę.

B.4 Vidaus kontrolės sistema

Vidaus kontrolės sistema

Bendrovės vidaus kontrolės sistema grindžiama tarptautiniais rizikų valdymo ir vidaus kontrolės standartais – COSO ERM (Enterprise Risk Management Framework) ir vykdoma taip, kaip aprašyta žemiau.

Bendrovės vidaus kontrolės sistema sukurta išlaikyti Bendrovės riziką priimtina lygyje. Vidaus kontrolės sistema yra rizikos valdymo sistemos dalis, kuri organizuota pagal trijų gynybos linijų principą, aprašytą šios Ataskaitos B1 ir B3 dalyse.

Vidaus kontrolės sistema grindžiama penkiais integruotais ir kartu veikiančiais elementais:

- Kontrolės aplinka
- Rizikos vertinimas
- Kontrolės veikla
- Informavimas ir komunikacija
- Veiklos stebėseną.

Kontrolės aplinka

Bendrovės vidaus kontrolės aplinka apima etikos vertybes, tinkamą organizacinę struktūrą su pareigų paskirstymu, atskyrimu bei atskaitomybe.

Visos Bendrovės veiklos sritys turi tinkamą dokumentuotą organizacinę struktūrą, aiškias atskaitomybės linijas ir suteiktus įgaliojimus. Bendrovėje yra parengti visų pagrindinių procesų aprašymai.

Įgyvendintas metinis veiklos tęstinumo planavimo procesas, jame numatytos vadovybės pareigos, o šio proceso įgyvendinimo ataskaitos teikiamos Valdybai.

Rizikų vertinimas

Bendrovė vertina visą reikšmingą riziką ir skatina diskutuoti apie tai, kokią įtaką galimi įvykiai turėtų siekiant nustatytų

tikslių. Spręsdama dėl rizikos valdymo būdų, Valdyba aiškiai nustato rizikos ir vidaus kontrolės valdymo politiką, numatančią, kokia rizika yra priimtina atitinkamoje srityje, t. y., kokia yra toleruojama likutinė rizika.

Kontrolės veikla

Bendrovė savo veikloje taiko prevencinės ir paskesniosios kontrolės priemones.

Kontrolės priemonių tikslas yra prisidėti prie Bendrovės tikslų pasiekimo užtikrinimo bei nustatyti nepageidaujamas tendencijas tinkamu laiku. Įvairios kontrolės priemonės taikomos visais Bendrovės lygiais atsižvelgiant į priimtą rizikos lygį. Rizikos vertinimas yra atskaitos taškas nustatant atitinkamą verslo srities kontrolės lygį. Tinkamai įvertinus rizikos lygį nustatomas didesnis ar mažesnis kontrolės veiklos poreikis.

Daugeliu atvejų rizikos valdymas vykdomas taikant kontrolės priemones. Todėl šių priemonių pobūdis ir taikymo sritis gali būti labai skirtinga:

Bendrovės vidaus kontrolės sistemos kontrolės elementų pavyzdžiai:

- Organizacinė struktūra: visos verslo sritys yra tinkamai organizuotos, yra nustatytos aiškios atskaitomybės linijos.
- Autorizacijos matrica: griežtas įgaliojimų delegavimas.
- Procesų aprašymai: visų svarbių verslo sričių procesai reglamentuoti.
- Įgūdžiai ir kompetencija: visi darbuotojai turi pareigybės instrukcijas ir reikiamą kompetenciją atlikti pavestas užduotis.
- Tinkamumo vertinimas: valdyba, aukštesnieji vadovai ir svarbiausias personalas vertinami atskirai.
- Atlygis: yra tinkamai dokumentuota atlygio sistema nustatanti aiškius pagrindinio ir kintamo atlygio rėžius, kuri prisideda prie gero rizikos valdymo ir riboja galimų interesų konfliktų atsiradimą.
- Incidentai: yra nustatyta tvarka, skirta nustatyti, pranešti ir valdyti operacinės rizikos incidentus.
- Kontrolės vertinimai: visų verslo sričių vadovai savo atsakomybės srityje kuria, įgyvendina ir stebi vidaus kontrolės priemonių veiksmingumą ir pagal poreikį imasi tinkamų kontrolės priemonių.
- Vidinė atskaitomybė: yra nustatyti procesai, skirti užtikrinti, kad vidaus valdymo informacija būtų patikima, aktuali ir pakankama.
- Išorės ataskaitos: yra nustatyti procesai, skirti užtikrinti, kad išorės atskaitomybė atitiktų teisės aktų bei rinkos reikalavimus.

Bendrovėje yra atliekama nuolatinė veiklos ir patvirtintų pagrindinių rizikos rodiklių nuokrypių nuo patvirtintų limitų stebėseną ir kontrolė detaliu verslo procesų bei agreguotu Bendrovės lygiu.

Informavimas ir komunikacija

Reikalavimų ir principų komunikavimas yra labai svarbi vidaus kontrolės sistemos dalis. Bendrovės informavimo sistema užtikrina nuolatinį, tikslų, saugų ir operatyvų informacijos perdavimą visais Bendrovės lygiais, sudaro sąlygas nustatyti, įvertinti ir kontroliuoti rizikas, Bendrovės finansinę būklę, veiklos efektyvumą ir leidžia laiku priimti su rizikos valdymu ir Bendrovės valdymu susijusius tinkamus sprendimus. Bendrovėje sukurta sistema, užtikrinanti patikimos ir tinkamos vidaus bei išorės informacijos, turinčios įtakos priimant sprendimus, pateikimą laiku ir tinkama forma. Ši sistema taip pat užtikrina, kad visi Bendrovės darbuotojai būtų susipažinę ir išmąnytų Bendrovės vidaus teisės aktus bei procedūras, susijusias su jų pareigomis ir atsakomybe. Taip pat labai svarbu, kad už sprendimų priėmimą atsakingi asmenys yra informuojami apie nustatytas rizikas ir įvykius incidentus. Bendrovėje veikia sisteminga incidentų pranešimo ir valdymo procedūra. Bendrovėje vykdomi nuolatiniai vadovų ir pagrindinių funkcijų darbuotojų mokymai bei priežiūra.

Bendrovėje siekiama sukurti aukštą operacinės rizikos įvykių registravimo ir valdymo kultūrą bei užtikrinti procesų tobulinimą vertinant tokius įvykius.

Vidaus kontrolės sistemos stebėseną

Pirmoji gynybos linija atsakinga už vidaus kontrolės sistemos valdymą atitinkamoje atsakomybės srityje vykdant kasdienę verslo veiklą. Pranešimai apie incidentus teikiami nuolat, jų nagrinėjimo kontrolę vykdo pirmoji ir antroji gynybos linija (rizikų valdymo funkcija ir atitikties funkcija). Metinę procesų, rizikų ir kontrolės priemonių peržiūrą atlieka Bendrovės rizikų valdymo funkcija.

Bendrovėje rizikos valdymo funkciją ir atitikties funkciją vykdo Rizikų valdymo ir atitikties skyrius, kuris stebi ir kontroliuoja, kaip Bendrovėje įgyvendinama vidaus kontrolės sistema.

Vidaus audito funkcija reguliariai atlieka nepriklausomus įvairių Bendrovės vidaus kontrolės sistemos dalių auditus.

Atitikties funkcija

Atitikties funkcija yra nepriklausoma funkcija, kuri atsakinga už atitikties rizikos valdymą. Atitikties rizika yra rizika, kad Bendrovė gali prarasti reputaciją, jai gali būti taikomos sankcijos ir (arba) ji gali patirti finansinių nuostolių pažeidus įstatymus, kitus teisės aktus ar Bendrovės vidaus taisykles. Bendrovės atitikties funkcijai vadovauja Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas, kuris yra atskaitingas Bendrovės valdybai. Ši funkcija yra centralizuotos Grupės atitikties funkcijos dalis, kuriai vadovauja Grupės vyriausiasis atitikties pareigūnas.

Atitiktis yra integruota ir neatskiriama Bendrovės procesų dalis. Visi vadovai ir darbuotojai yra atsakingi už visų vidaus ir išorės teisės aktų laikymąsi. Įstatymai ir kiti teisės aktai yra nuosekliai sekami ir jų laikomasi, vykdant verslo procesus. Kiekvienas Bendrovės vadovas yra atsakingas už atitikties rizikos valdymą atitinkamoje jo atsakomybės srityje ir už veiklos atitiktį teisės aktų bei Bendrovės vidaus teisės aktų reikalavimams. Atitikties funkcija padeda Bendrovei nustatyti, vertinti atitikties riziką, teikia konsultacijas, vykdo stebėseną ir teikia ataskaitas apie atitikties rizikos situaciją Bendrovėje. Atitikties funkcija vaidina svarbų vaidmenį, užkertant kelią atitikties rizikos pasireiškimui. Tuo tikslu imamas reikalingų veiksmų, įskaitant teikiamas konsultacijas, dalijimąsi informacija ir mokymą Bendrovei svarbiais atitikties ir reguliavimo klausimais. Tokiam tikslui pasiekti Bendrovėje veikia aktyvi atitikties funkcija, kuri seka reguliavimo pokyčius, inicijuoja konsultacijas ir tyrimus.

Bendrovės atitikties rizikos valdymas yra integruotas į Bendrovės rizikų valdymo sistemą ir yra nenutrūkstamas bei rizikos vertinimu pagrįstas (angl. *risk-based approach*) procesas, kurio metu valdoma atitikties rizika, būdinga visai Bendrovei. Atitikties rizikos valdymo politika nustato pagrindinius reikalavimus Bendrovės atliekamai atitikties funkcijai bei įtvirtina atitikties rizikos valdymo principus, leidžiančius identifikuoti, vertinti, stebėti ir mažinti atitikties riziką. Politika buvo atnaujinta 2018 m., nustatytos atitikties funkcijos veiklos sritys. Atitikties funkcija rengia metinį atitikties veiklos planą, vadovaujasi rizikos vertinimu pagrįstu metodu daugiausiai dėmesio skiriama toms sritims, kurių atitikties rizika yra identifikuota kaip didžiausia.

Išorės ar vidaus teisės aktų nesilaikymo atvejai ar jų pažeidimai registruojami operacinės rizikos įvykių registre. Kiekvienas darbuotojas, pastebėjęs pažeidimo atvejį, kai Bendrovė arba Bendrovės darbuotojas nesilaiko teisės aktų ar vidaus taisyklių reikalavimų, privalo nedelsdamas tokį atvejį užregistruoti. Visos išvados, įskaitant duomenis apie pažeidimus, apibendrinamos atitikties ataskaitose, kurios kiekvienais metais teikiamos Valdybai, Generaliniam direktoriui ir Grupės vyriausiajam atitikties pareigūnui. Be to, atitikties klausimai aptariami Valdybai, Generaliniam direktoriui ir Grupės vyriausiajam atitikties pareigūnui teikiamoje ketvirčio Atitikties ataskaitoje.

B.5 Vidaus audito funkcija

Bendrovės Vidaus audito tarnyba yra nepriklausoma, objektyvi kontrolės užtikrinimo funkcija, padedanti Valdybai ir Generaliniam direktoriui stebėti ir kontroliuoti Bendrovės rizikos poziciją. Vidaus audito tarnybai vadovauja Vidaus audito tarnybos vadovas. Bendrovės valdyba skiria Vidaus audito tarnybos vadovą ir atšaukia jį iš pareigų. Vidaus audito tarnybos darbuotojai negauna atlyginimo remiantis finansinės veiklos rezultatais.

Vadovaujantis bendra taisykle, Vidaus audito tarnybos vadovas užima tokias pačias pareigas visose Grupės bendrovėse, kurios pagal teisės aktų reikalavimus privalo turėti vidaus audito funkciją. Vidaus audito tarnybos vadovo pareiga yra parengti aiškias gaires dėl darbo užduočių paskirstymo tarp Grupės vidaus audito ir patronuojamųjų įmonių, įskaitant Bendrovę, vidaus audito padalinių.

Nepriklausomumas ir objektyvumas

Bendrovės valdyba tvirtina vidaus audito funkcijos aprašymą ir vidaus auditoriaus pareiginius nuostatus. Šie dokumentai nustato Vidaus audito tikslą, organizaciją, metodikas, atsakomybes ir uždavinius, teises ir pareigas, audito planavimo, atskaitomybės, bendradarbiavimo ir komunikacijos, etikos bei saugumo reikalavimus bei vidaus audito funkcijos darbo kokybės užtikrinimą.

Vidaus audito tarnybos vadovas nustato detalią vidaus audito veiklos tvarką įgyvendinant vidaus audito funkcijos aprašymo reikalavimus. Audito veikla atliekama nepriklausomai, be jokios nepageidaujamos organizacijos daromos įtakos. Ši taisyklė taip pat taikoma audito projektų pasirinkimui, pasirenkamai metodologijai, audito veiklos pasirinkimui, dažnumui, laiko nustatymui ir ataskaitų teikimui. Vidaus auditas yra Bendrovės trečia gynybos linija, kuri atlieka nepriklausomą rizikos vertinimą ir apima visas Bendrovės veiklas.

Vidaus audito tarnybos vadovas ne rečiau kaip kartą per metus Bendrovės valdybai patvirtina, kad atlikdamas vidaus audito užduotis, Vidaus audito padalinys veikia nepriklausomai.

Pareigos ir užduotys

Pagrindinė vidaus audito pareiga yra stebėti ir tikrinti Bendrovės rizikų valdymo, vidaus kontrolės ir valdymo procesus. Šiuo pagrindu svarbiausias vidaus audito tikslas yra stebėti ir tikrinti, kaip:

- Praktiškai įgyvendinama Bendrovės strategija.
- Bendrovės veikla ir jos naudojami išteklių atitinka numatytus tikslus.
- Tinkamai laikomasi teisės aktų ir priežiūros institucijų reikalavimų, taip pat vidaus teisės aktų nuostatų.
- Finansinė ir veiklos informacija yra patikima ir kokybiška.
- Turtas yra tinkamai apsaugotas.

Vidaus audito tarnyba teikia pagal teisės aktus privalomus patvirtinimus.

Vidaus audito padalinys atlieka savo darbą pagal teisės aktus, taikomus vidaus audito funkcijai finansų įstaigose, įskaitant tarptautinius profesinius vidaus audito veiklą reglamentuojančius standartus.

Audito planas

Bendrovės valdyba, remdamasi Grupės audito komiteto pateikta rekomendacija, tvirtina metinį Vidaus audito planą. Rengiant vidaus audito metinį planą, atsižvelgiama į rizikos ir reikšmingumo vertinimą, taip pat biudžeto išlaidas ir biudžetinio laikotarpio vidaus ir išorės išteklių poreikius. Bendrovės metinis audito planas yra metinio Grupės audito plano dalis.

Ataskaitų teikimas

Vidaus auditas bent kartą per metus teikia ataskaitą Bendrovės Valdybai ir Generaliniam direktoriui, informuodamas, ar Bendrovės rizikų valdymas, vidaus kontrolė ir valdymas vyksta pagal vidaus ir išorės teisės aktus.

Vidaus auditas kas ketvirtį teikia Bendrovės valdybai bei Generaliniam direktoriui informaciją apie per ketvirtį atliktus auditus. Ši ataskaita apima atliktų auditų rezultatus ir visus nustatytus neatitikimus, rekomendacijas ir bendrus įvertinimus. Ataskaita apima atliktų auditų santrauką ir, jeigu yra, nukrypimus nuo metinio vidaus audito ir išteklių plano. Ataskaitoje taip pat nurodomi klausimai, kurie buvo įvertinti nepatenkinamai, pateikiama priimtinais laikomų trūkumų santrauka, kurioje, Vidaus audito departamento direktoriaus nuomone, atitinkamais veiksmais galima patobulinti rizikos valdymo, vidaus kontrolės ir valdymo procesus.

B.6 Aktuarinė funkcija

Bendrovės aktuarinė funkcija yra nepriklausoma kontrolės funkcija, vykdoma Bendrovės aktuarų skyriaus, kuris yra atsakingas už aktuarinės funkcijos įgyvendinimą Bendrovėje. Ši funkcija užtikrina Bendrovės techninių atidėjinių bei draudimo veiklos rezultatų skaičiavimų korektiškumą. Tai apima techninių atidėjinių patvirtinimą (validation) bei nuomonės apie rizikos prisiėmimo politiką ir persidraudimo programą pateikimą.

Patvirtinant techninius atidėjinius atliekamas nepriklausomas atidėjinių perskaičiavimas kartu su taikomų metodų bei prielaidų tinkamumo vertinimu, taip pat vertinamas duomenų kokybės pakankamumas bei procesų ir naudojamų sistemų tinkamumas ir kontrolės efektyvumas.

Aktuarų skyrius sudarytas iš dviejų grupių, kuriose vieni aktuarai atsakingi už techninių atidėjinių skaičiavimą, kiti yra Aktuarinės funkcijos dalis ir vykdo kontrolę. Tokia organizacinė struktūra užtikrina Aktuarinės funkcijos nepriklausomumą.

Aktuarinė funkcija įgyvendinama pagal direktyvos Mokumas II reikalavimus.

Vyriausiasis aktuaras bent kartą per metus teikia ataskaitą apie visus svarbiausius aktuarinės funkcijos atliktus darbus ir jų rezultatus, kurioje aiškiai nurodo trūkumus ir pateikia rekomendaciją, kaip tokie trūkumai gali būti pašalinti. Ataskaita skirta Generaliniam direktoriui ir Valdybai.

B.7 Veiklos ranga

Veiklos ar funkcijų perdavimui vykdyti tretiesiems asmenims taikomi reikalavimai ir principai, apibrėžti Politikoje dėl užsakomųjų paslaugų, kurią tvirtina Valdyba. Politika užtikrina atitiktą reikalavimams dėl funkcijų ir veiklos perdavimo, apibrėžtiems Lietuvos teisės aktuose ir direktyvoje Mokumas II.

Visos funkcijos ir veiklos, kurios nėra laikomos esminėmis ar svarbiomis funkcijomis ir veiklomis, gali būti perduotos vykdyti tretiesiems asmenims su sąlyga, kad Bendrovė išlieka atsakinga už pasitelktų trečiųjų asmenų įsipareigojimų vykdymą.

Perleidus veiklą, vertinami ir dokumentuojami šie duomenys:

- Kaip pasirinkti pakankamos kokybės paslaugas teikiančius tiekėjus.
- Rašytinėje sutartyje privalomi nurodyti duomenys.
- Kaip užsakytos paslaugos bus valdomos ir stebimos.
- Nenumatytų atvejų planas (tiek įmonės, tiek paslaugų teikėjo).

Bendrovė siekia neperduoti paslaugų teikėjams reikšmingų ir/ar kitų funkcijų, jeigu dėl to:

- Iš esmės pablogėtų Bendrovės valdymo sistemos kokybė.
- Nepagrįstai padidėtų veiklos ir kitos rizikos.
- Pablogėtų Priežiūros institucijos galimybės vykdyti Bendrovės priežiūrą.
- Būtų pažeisti draudėjų, apdraustųjų, naudos gavėjų interesai.

Užsakant paslaugas iš kitos Grupės įmonės, taikomos rinkos kainos ir sąlygos. Užsakomosios paslaugos Grupės viduje teikiamos tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip būtų teikiamos išorės tiekėjų. Užsakomųjų paslaugų teikimas Grupės viduje vertinamas ypatingai rūpestingai, kad būtų galima nustatyti ir išvengti interesų konfliktų.

Bendrovėje centralizuota pirkimų funkcija informuojama apie visus veiklos ar funkcijų perdavimo vykdyti trečiosioms šalims sandorius. Teisės skyrius užtikrina, kad paslaugų užsakymo susitarimai atitiktų vidaus reikalavimus. Pirkimų funkcija atsakinga už pranešimo Lietuvos bankui teikimą, kai tokio pranešimo reikia.

Kartą per metus Bendrovės Valdybai yra teikiama visų veiklos rangos sutarčių, apie kurias buvo informuotas Lietuvos bankas, apžvalga. Be to, ne rečiau nei vieną kartą per metus Generaliniam direktoriui, Valdybai ir Grupės pirkimų departamentui yra teikiama ataskaita apie Pirkimų funkcijos veiklos rezultatus.

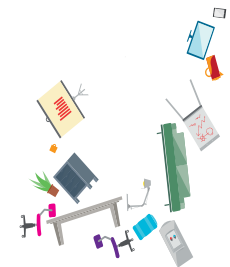
Bendrovė perdavė vykdyti tokias svarbias su veikla susijusias funkcijas jurisdikcijose, kuriose yra įsisteigęs tokių funkcijų ar veiklos paslaugų teikėjas:

- Informacinių ir ryšių technologijų Grupės viduje ir už jos ribų Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Norvegijos jurisdikcijose.
- Investavimo veikla Grupės viduje ir už jos ribų Norvegijos ir Latvijos jurisdikcijose.

B.8 Bet kokia kita informacija

Visa reikšminga informacija apie valdymo sistemą pateikta aukščiau.

Reikšmingų rizikos valdymo ar vidaus kontrolės sistemos pokyčių ataskaitiniu laikotarpiu nevyko.

C. Rizikos pobūdis

Šiame skyriuje pateiktas rizikos pobūdžio aprašymas. Kiekybinis rizikos įvertinimas parengtas vadovaujantis standartine mokumo kapitalo reikalavimo formule. Jis atitinka Bendrovei taikomą teisinį kapitalo reikalavimą.

Bendrovės pagrindinė veikla yra ne gyvybės draudimas, o ne gyvybės draudimo ir sveikatos draudimo rizikos sudaro didžiąją rizikos, su kuria Bendrovė susiduria, dalį. Ši rizika yra riboto pobūdžio, kadangi didžioji Bendrovės veiklos dalis yra susijusi su privačių klientų, mažų bei vidutinių įmonių rinka, be to, draudimo rizikos švelninimui naudojamas perdraudimas, kuris sumažina didelių nuostolių riziką.

Bendrovė neteikia gyvybės draudimo paslaugų, tačiau dalis žalų, kurios apmokamos rentos forma ir kurioms įvertinti pritaikyti gyvybės draudimo metodai bei prielaidos, priskiriamos gyvybės draudimo įsipareigojimams. Jas įtakoja gyvybės draudimo ilgąamžiškumo, sąnaudų ir tikslinimo

rizikos, kurios yra sąlyginai nedidelės, lyginant su ne gyvybės ir sveikatos draudimo rizikomis.

Bendrovės turtas, investuotas finansų rinkose, ir su šiomis investicijomis susijusi rinkos rizika sudaro Bendrovės rizikos pobūdžio dalį. Rinkos rizika taip pat apima ir palūkanų normos riziką.

Kredito rizika yra sąlyginai nedidelė, kadangi Bendrovės santykiai su sandorio šalimis yra riboti.

Operacinė rizika yra susijusi su Bendrovės veikla.

Siekiant sumažinti riziką, veikla diversifikuojama. Mažiau tikėtina, kad vienu metu Bendrovė patirtų didelį finansinį nuostolį su reikšmingu draudimo nuostoliu.

Lentelėje žemiau pateiktas kapitalo poreikis prisiimtoms Bendrovės rizikoms:

6 lentelė. Bendrovės mokumo kapitalo reikalavimas, tūkst. Eurų

	2019	2018
Ne gyvybės draudimo rizika	23 463	22 995
Sveikatos draudimo rizika	3 556	3 233
Gyvybės draudimo rizika	1 314	1 426
Rinkos rizika	4 178	3 472
Sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika	2 696	3 142
Operacinė rizika	3 532	3 474
Diversifikacijos efektas	(8 252)	(7 839)
Mokumo kapitalo reikalavimas	30 487	29 904
Turimas kapitalas	47 361	40 432

C.1 Draudimo veiklos rizika

Draudimo veiklos rizika – nuostolių rizika arba rizika, susijusi su nepalankiais draudimo įsipareigojimų vertės pokyčiais, kurių priežastis – netinkamos kainų nustatymo ir atidėjinių sudarymo prielaidos.

Ne gyvybės draudimo veiklos rizika

Ne gyvybės draudimo rizika, įskaitant ir sveikatos draudimo riziką, kyla, kai įmokų ir (arba) žalų bei išlaidų sumos reikšmingai skiriasi nuo planuotų sumų.

Ne gyvybės draudimo rizika skirstoma į tokias kategorijas:

- Rezervų rizika: rizika, susijusi su iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos galiojusiomis sutartimis, kuri kyla, kai sudarytas atidėjinys numatomiems mokėjimams dėl žalos atlyginimo laiko ar sumos dydžių neapibrėžtumo nėra pakankamas.

- Įmokų rizika: rizika, susijusi su naujų ir dar nepasibaigusių sutarčių rezultatų neužtikrintumu, kylančiu dėl draudimo įvykių laiko, dažnio bei dydžio neapibrėžtumo. Prie įmokų rizikos taip pat priskiriama katastrofinė rizika, kuri susijusi su kraštutiniais ar išimtiniais įvykiais.
- Sutarčių nutraukimo rizika: rizika, kad klientai nutrauks santykius su Bendrove ir tai neigiamai paveiks ateities pelną.

Rezervų rizika

Bendrovė už draudimo įmoką įsipareigoja mokėti išmoką, per sutarties galiojimo terminą įvykus draudimo sutartyje nurodytiems įvykiams, net jeigu žala nustatyta ir pranešta sutarčiai pasibaigus galioti. Žala gali būti administruojama ilgą laiką, todėl Bendrovė privalo sudaryti atidėjinį numatomiems mokėjimams ir užtikrinti, kad Bendrovė turėtų pakankamai lėšų

apmokėti visas šias žalas ir šioms žaloms administruoti reikalingas lėšas.

Rezervų rizika yra rizika, kad sudarytas atidėjiny numatomiems mokėjimams yra nepakankamas atlyginti esamas žalas ir šioms žaloms administruoti reikalingas išlaidas. Rezervų rizika parodo netikrumą, atsiradusį dėl:

- Faktinio žalos dydžio (pranešto, bet dar neatlyginto), kai reali žalos suma didesnė, nei pirminis jos įvertinimas.
- Įvykusių, bet dar nepraneštų žalų, kurių yra daugiau ir kurios yra didesnės, nei tikėtasi.
- Išmokų vystymosi laike, kuris skiriasi nuo prognozuoto.

Sudarant atidėjinį numatomiems mokėjimams, Bendrovė remiasi visa turima informacija apie praneštas žalas, įmonės atstovų, reguliuojančių žalas, ataskaitomis, medicininėmis pažymomis ir informacija apie panašaus pobūdžio žalų reguliavimo sąnaudas praėjusiais laikotarpiais. Visos žalos vertinamos individualiai žalą administruojančio darbuotojo. Neapibrėžtumas dėl faktinės praneštos, bet dar neapmokėtos žalos dydžio gali atsirasti dėl su žala susijusių aplinkybių informacijos nepakankamumo.

Atidėjinio numatomiems mokėjimams dalis įvykusioms žaloms, apie kurias dar nebuvo pranešta, apskaičiuojama vadovaujantis istorine žalų informacija ir remiantis turima informacija sudarytomis prielaidomis. Netikrumas dėl šių žalų dydžių gali atsirasti, kai tokių žalų vystymasis skiriasi nuo numatytojo. Įvykusių, bet dar nepraneštų žalų apskaičiavimui dažniausiai būdingas didesnis netikrumas, nei apskaičiuojant jau praneštoms žaloms atlyginti reikalingas sumas, kadangi pastaruoju atveju dalis žalos informacijos jau yra žinoma. Netikrumas dėl įvykusių, bet dar nepraneštų žalų įverčio yra susijęs su nepakankamais duomenimis ir patirties trūkumu, kitokiu nei planuotas žalų vystymasis, portfelio struktūros pokyčiais, teismo sprendimais ir teisės aktų pokyčiais bei naujais latentinių žalų tipais.

Dėl išmokėjimų pasiskirstymo laike ir žalų infliacijos egzistuoja neapibrėžtumas, kuris taip pat įtakoja atidėjinio dydį. Vidutinė trukmė nuo žalos įvykio dienos iki galutinio žalos apmokėjimo skiriasi pagal rizikos tipą, o atsiskaitymo trukmei ilgėjant, didėja infliacijos rizika. Su išmokų pasiskirstymu laike susijusi rizika gali būti skirstoma į ilgalaikę ir trumpalaikę. Trumpalaikė rizika yra laikoma rizika, kuriai esant laikotarpis tarp įvykio pranešimo ir galutinio žalos atlyginimo yra sąlyginai trumpas (iki dvejų-trijų metų), tuo tarpu ilgalaikė rizika laikoma rizika, kuriai laikotarpis tarp įvykio, pranešimo apie įvykį ir galutinio žalos atlyginimo yra žymiai ilgesnis. Turto draudimo atveju paprastai apie žalą pranešama netrukus po įvykio, tuo tarpu apie asmens sužalojimą pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimą gali būti pranešta praėjus keliems metams po įvykio, o pati žala gali būti atlyginta praėjus keliems metams po pranešimo. Ilgesnio žalų reguliavimo laikotarpio įvykiams būdinga didesnė infliacijos rizika, kadangi dėl infliacijos mokėjimai pagal žalą gali būti didesni nei tikėtasi.

Įmokų rizika

Įmokų rizika yra susijusi su prisiimtų draudimo įsipareigojimų būsimomis žalomis ir su jomis susijusiomis sąnaudomis ateinančiuose perioduose.

Įmokų rizika daugiausia kyla dėl tokių veiksnių:

- Netikrumas dėl įmokų tarifų
- Netikrumas dėl žalų dažnio ir dydžio
- Netikrumas dėl žalų mokėjimų pasiskirstymo laike
- Netikrumas dėl veiklos ir žalų suregulavimo išlaidų.

Įmokų tarifai gali būti mažesni nei tikėtasi dėl konkurencijos rinkoje ar naudojamų kainodaros modelių nepakankamumo, kurių daugumos produktų atžvilgiu pagrindinis duomenų

šaltinis yra Bendrovės žalų sąnaudos ir kurias taip pat įtakoja aukščiau vardintos rezervų rizikos.

Būsimų žalų suma dažniausiai vertinama naudojant prognozuojamus žalų dažnio ir vidutinės žalos dydžius, kurie skirtingi skirtingoms draudimo rūšims ir kurių kitimas laike gali priklausyti nuo daugelio faktorių. Pavyzdžiui, žalų dažnio padidėjimas gali būti sezoninis arba pastovus – dėl šaltos žiemos galimos dažnesnės žalos turto draudimo sutartyse dėl užšalusio vandens vamzdžių, arba gaisrai dėl didesnio elektros naudojimo ar atviros ugnies naudojimo šildant namus. Tuo tarpu pasikeitęs klientų elgesys arba naujo tipo žalų atsiradimas kinta pastoviai per ilgesnį laiko periodą. Pastovaus žalų dažnio pokyčio poveikis pelningumui yra lengviau pastebimas ir gali būti greičiau įvertintas kainodaroje bei būsimų įsipareigojimų vertinime. Kita vertus, vidutinės žalos dydžiui įtakos dar gali turėti didelės žalos. Didelių žalų skaičius metai iš metų reikšmingai skiriasi, kas yra būdinga komercinei rinkai, o jų dydį ir dažnį prognozuoti daug sudėtingiau. Vidutinės žalos dydį taip pat įtakoja infliacija bei teisės aktų, ypač tų, kurie susiję su šalies ekonominiais rodikliais, pasikeitimai.

Kaip ir rezervų rizikos atveju, esant išmokų vystymosi laike netikrumui dėl žalų infliacijos, galutinės sąnaudos gali būti didesnės nei tikėtasi.

Netikrumas dėl veiklos ir žalų suregulavimo išlaidų, kurias sudaro visos išlaidos, susijusios su draudimo sutarčių platinimu, žalų reguliavimu, IT ir kitomis paslaugomis, reikalingomis Bendrovės veiklai, taip pat gali įtakoti Bendrovės rezultatus. Lyginant su žalų sąnaudomis, veiklos sąnaudos yra mažesnės ir pastovesnės, o rizika, kad šios sąnaudos bus didesnės nei prognozuotos, sąlyginai nedidelė, be to, turimi įrankiai leidžia šias sąnaudas paprasčiau valdyti.

Sutarčių nutraukimo rizika

Sutarčių nutraukimo rizika nėra didelė, nes ne gyvybės draudimo sutarčių nutraukimas paprastai nedidina atidėjinio dydžių, nes nutraukus sutartį nebelieka įsipareigojimo atlyginti žalų, o didėjimas labiau susijęs su gautų įmokų grąžinimu.

Rizikos kiekybinė išraiška

7 lentelėje pavaizduotas kapitalo poreikio pasiskirstymas Bendrovės draudimo veiklos rizikai:

7 lentelė. Bendrovės draudimo veiklos rizikos pasiskirstymas

Draudimo veiklos rizikos rūšis	2019	2018
Rezervų rizika	21,0 %	22,1 %
Įmokų rizika	69,1 %	66,2 %
Katastrofų rizika	3,3 %	2,6 %
Nutraukimo rizika	2,0 %	4,0 %
Gyvybės rizika	4,6 %	5,1 %
Iš viso	100,0 %	100,0 %
Kapitalo reikalavimas draudimo veiklos rizikai (įskaitant diversifikaciją) tūkst. EUR	28 333	27 654

Aukščiau pateiktoje lentelėje, pasirinkus reikšmingumo ribą 10%, rezervų ir įmokų rizikos yra laikomos Bendrovei reikšmingomis. Didžiausias kapitalo poreikis rezervų rizikai yra motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo ir draudimo nuo gaisro bei kitos žalos, padarytos

turtui rūšyse. Didžiausias kapitalo poreikis įmokų rizikai yra motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo, kito transporto priemonių draudimo ir draudimo nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui rūšyse.

Rizikos koncentracija

Bendrovės ne gyvybės draudimo portfelis daugiausiai sukonzentruotas Lietuvos draudimo rinkoje, tačiau nemaža Bendrovės draudimo veiklos dalis vykdoma Latvijoje ir Estijoje. Kuo didesnis draudimo sutarčių portfelis, tuo mažesnis santykinis numatomų rezultatų svyravimas. Be to, labiau diversifikuotam portfeliui bet kokios portfelio dalies

pasikeitimas turi mažiau įtakos.

Žemiau pateiktose lentelėse pateikti duomenys rodo, kad Bendrovė turi suformavusi tiek šalių, tiek produktų atžvilgiu gerai diversifikuotą portfelį. Apie 40 % portfelio sudaro motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas, 19 % sudaro kitų transporto priemonių draudimas, 16 % sudaro draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, 15 % sudaro medicininių išlaidų draudimas, o likusius 10 % sudaro visi kiti draudimo produktai.

8 lentelė. Portfelio pasiskirstymas pagal produktus

Draudimo rūšis	Uždirtos įmokos, išskaičius perdraudikų dalį			
	2019		2018	
Medicininis išlaidų draudimas	17 633	15,4 %	16 375	14,6 %
Pajamų apsaugos draudimas	3 386	3,0 %	3 290	2,9 %
Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	-	0,0 %	-	-
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	45 847	40,1 %	46 198	41,1 %
Kitas transporto priemonių draudimas	21 905	19,2 %	21 010	18,7 %
Jūrų, oro ir sausumos transporto draudimas	747	0,7 %	803	0,7 %
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	17 979	15,7 %	17 650	15,7 %
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	3 581	3,1 %	3 881	3,5 %
Kredito ir laidavimo draudimas	960	0,8 %	915	0,8 %
Teisinių išlaidų draudimas	-	0,0 %	-	-
Pagalbos draudimas	1 926	1,7 %	1 908	1,7 %
Įvairių finansinių nuostolių draudimas	372	0,3 %	255	0,2 %
Iš viso	114 337	100,0 %	112 284	100,0 %

9 lentelė. Portfelio pasiskirstymas pagal šalis

Šalis	Uždirtos įmokos, išskaičius perdraudikų dalį			
	2019		2018	
Lietuva	66 024	57,7 %	65 783	58,6 %
Latvija	39 879	34,9 %	37 626	33,5 %
Estija	8 434	7,4 %	8 875	7,9 %
Iš viso	114 337	100,0 %	112 284	100,0 %

Rizikos mažinimas

Bendrovė naudoja kelias su draudimo veikla susijusias rizikos mažinimo priemones. Svarbiausios priemonės yra šios:

- Diversifikacija ir portfelio derinimas
- Perdraudimas.

Rizikos jautrumas

Rizikos jautrumo analizė atliekama kartu įvairiems rizikų tipams Bendrovės lygmeniu. Tokia analizė yra išsamiau aprašyta C.7 skyriuje.

C.2 Rinkos rizika

Rinkos rizika yra rizika patirti nuostolius pasikeitus makroekonominėi situacijai ir/arba pasikeitus finansinio turto

vertei. Bendrovė susiduria su tokios rūšies rizika dalyvaudama investicinėje veikloje. Ši rizika valdoma vadovaujantis Gjensidige draudimo grupei ir jos patronuojamoms įmonėms parengtomis Turto valdymo gairėmis ir Investavimo strategija, taip pat Grupės kredito komiteto nutarimais. Bendrovės Investavimo strategiją tvirtina Bendrovės valdyba.

Bendrovės investicijų portfelis yra neatskiriama Gjensidige grupės portfelio dalis. Portfelį valdo „SEB Investment Management IPAS“ vadovaujantis sutartimis ir Grupės investicijų centro pasiūlyta bei Bendrovės valdybos patvirtinta Investavimo strategija. Portfelio valdymą kontroliuoja Bendrovė kartu su Grupės investicijų centru. Valdytojas kiekvieną dieną teikia ataskaitas su portfelio sudėtimi, faktinėmis kainomis ir reitingais Bendrovei bei Grupės investicijų centrui. Portfelio diversifikavimo principai yra apibrėžti Bendrovės investavimo strategijoje, kuri nustato atskiroms turto kategorijoms, reitingams, valiutoms ar terminams taikomus limitus.

Bendrovės investicijų portfelis gali būti laikomas konservatyviu, kadangi didžioji lėšų dalis investuota į fiksuotųjų pajamų vertybinius popierius ir terminuotuosius indėlius.

Bendrovės turtas investuojamas vadovaujantis apdairumo principu. Investicijos yra priskirtos suderintajam portfeliui, siekiant užtikrinti portfelio kaip visumos saugumą, kokybę, likvidumą ir pelningumą. Techniniams atidėjiniams padengti skirtame suderintajame portfelyje laikomas turtas investuotas atsižvelgiant į draudimo įsipareigojimų pobūdį ir trukmę. 2019 m. ir 2018 m. Bendrovė nenaudojo išvestinių finansinių

priemonių. Koncentracijos rizika daugiausia kyla iš vertybinių popierių, išleistų kitomis, negu emitento nacionalinė valiuta.

Rizikos pozicija

Žemiau pateiktoje 10 lentelėje parodyta Bendrovės rinkos rizikos pozicija. Jei reikšmingumo riba nustatoma ties 10 %, palūkanų normos, valiutos ir skirtumo rizikos laikomos Bendrovei reikšmingomis. Šios rizikos aprašytos toliau. Per 2019 m. neįvyko reikšmingų Bendrovės rinkos rizikos valdymo pokyčių, palyginti su praėjusiu laikotarpiu.

10 lentelė. Rinkos rizikos pozicija

Rinkos rizikos rūšis	2019	2018
Palūkanų normos	39,2 %	25,7 %
Nuosavybės vertybinių popierių	-	-
Nekilnojamojo turto	5,6 %	8,3 %
Skirtumo	46,4 %	50,1 %
Valiutos	8,8 %	15,3 %
Koncentracijos	-	0,6 %
Iš viso	100,0 %	100,0 %
Kapitalo reikalavimas rinkos rizikai (įskaitant diversifikaciją) tūkst. EUR	4 178	3 472

Skirtumo rizika

Skirtumo rizika vertina turto, įsipareigojimų ir finansinių priemonių vertės svyravimą dėl pasikeitusio kredito skirtumo ar jo nepastovumo nerizikingų palūkanų normų struktūros atžvilgiu. Skirtumo rizika būdinga pastoviųjų pajamų finansinių priemonių portfeliui.

Pastoviųjų pajamų priemonių (balansine verte, įskaitant pinigus ir jų ekvivalentus) portfelio pasiskirstymas pagal sektorius parodytas 11 lentelėje.

11 lentelė. Portfelio pasiskirstymas pagal sektorius

	2019	2018
Vyriausybės vertybiniai popieriai	63,9 %	64,0 %
Įmonių obligacijos	7,5 %	7,0 %
Įmonių obligacijų fondas	18,1 %	17,7 %
Terminuotieji indėliai ir pinigai	10,5 %	11,3 %
Iš viso	100,0 %	100,0 %

12 lentelėje pateikiamas pastoviųjų pajamų portfelio pasiskirstymas pagal reitingų kategorijas:

12 lentelė. Portfelio pasiskirstymas pagal reitingus

Reitingo tipas	2019	2018
AAA	0,2 %	0,7 %
AA	12,3 %	13,2 %
A	71,4 %	71,9 %
BBB	15,1 %	12,1 %
BB	0,9 %	1,0 %
B	0,1 %	-
CCC	-	-
Neturi reitingo	0,1 %	1,1 %
Iš viso	100,0 %	100,0 %

Kaip nurodyta lentelėje, didžiąją portfelio dalį sudaro A ir aukštesnio reitingo emitentai.

Palūkanų normos rizika

Palūkanų normos rizika apibrėžiama kaip vertės praradimas dėl pasikeitusių palūkanų normų ir gali būti vertinama tiek turto

atžvilgiu, tiek kaip įsipareigojimų jautrumas palūkanų normos pokyčiams.

Palūkanų normos rizikos valdymo priemonės Bendrovėje taikomos centralizuotai. Tokios priemonės pasirenkamos įvertinus palūkanų normos rizikos poveikį Bendrovės finansiniams rodikliams.

Bendrovė neturėjo reikšmingų įsipareigojimų, už kuriuos mokamos palūkanos, o didžioji už turtą mokamų palūkanų dalis yra fiksuoto dydžio, todėl Bendrovė nesusiduria su didele palūkanų normos rizika ar rizika dėl palūkanų normų svyravimo, kuris galėtų atsirasti esant Bendrovės turto ir įsipareigojimų palūkanų dydžių ar terminų nesuderinamumui.

Bendra palūkanų normos rizika sumažinama derinant pastoviųjų pajamų finansinių priemonių portfelį prie draudimo veiklos įsipareigojimų trukmės ir mokėjimų pagal juos grafiko.

Rizikos koncentracija

Koncentracijos rizika taikoma turtui, kuriam būdinga nuosavybės vertybinių popierių, skirtumo ir nekilnojamojo turto rizika, tačiau neapima turto, kuriam būdinga sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika, siekiant išvengti dviejų standartinių mokumo kapitalo reikalavimo apskaičiavimo elementų persidengimo. Finansinėms investicijoms būdingos rinkos rizikos koncentracijos apibrėžimas apsiriboja rizika, susijusia su sumine tos pačios sandorio šalies pozicija, ir neapima kitų koncentracijos rūšių (pvz., geografinės teritorijos, pramonės sektoriaus ir kt.).

Kapitalo reikalavimas dėl rinkos rizikos koncentracijos apskaičiuojamas remiantis vienos sandorio šalies pozicijos dydžiu. Kad būtų įtraukta į skaičiavimą, grynoji sandorio šalies pozicija turėtų būti didesnė už tam tikrą nustatytą ribą. Ribos apibrėžiamos taip:

- BBB ar žemesnės kategorijos priemonių atveju grynoji pozicija turi būti didesnė nei 1,5 % viso turto.
- B ar aukštesnės kategorijos priemonių atveju grynoji pozicija turi būti didesnė nei 3 % viso turto.

Valiutos rizika

Valiutos rizika yra galimas turto, įsipareigojimų ir finansinių instrumentų vertės svyravimas dėl valiutos kurso pokyčių. Bendrovėje valiutos rizika daugiausiai kyla iš užsienio valiuta

denominuotų techninių atidėjinių. Reikšmingos ilgalaikės rizikos pozicijos apdraudžiamos derinant ta pačia valiuta denominuotus įsipareigojimus ir finansines investicijas.

Rizikos jautrumas

Rizikos jautrumo analizė atliekama kartu įvairiems rizikų tipams Bendrovės lygmeniu. Tokia analizė yra išsamiau aprašyta C.7 skyriuje.

C.3 Kredito rizika

Kredito rizika parodo galimus nuostolius dėl nenumatytų įvairių Bendrovės sandorio šalių ir skolininkų įsipareigojimų nevykdymo. Su pastoviųjų pajamų vertybiniais popieriais susijusi kredito rizika aprašyta C.2 skyriuje. Šiame skyriuje kredito rizika suprantama, kaip sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika, ir apima sutartis dėl rizikos mažinimo, turto pakeitimo vertybiniais popieriais sandorius, grynuosius pinigus banke, gautinas lėšas iš tarpininkų ir kitas kredito pozicijas, kurioms rinkos rizika nebūdinga.

Nuo paskutiniojo ataskaitinio laikotarpio kredito rizikos vertinimas iš esmės nesikeitė.

Rizikos pozicija

Sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika apskaičiuojama dviem pagrindiniams rizikos pozicijų tipams. 1 tipo rizikos pozicijos yra perdraudimo sutartys ir gryniesiems pinigais banke. 2 tipo rizikos pozicijos apima iš tarpininkų gautinas sumas, iš draudėjų pareikalautas gautinas sumas ir kitas pozicijas, kurios dažniausiai nereitinguojamos ir neįtraukiamos į skirtumo rizikos modulį.

13 lentelėje parodyta sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizikos pozicija:

13 lentelė. Sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo pozicijos

	2019	2018
1 tipo pozicijų sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika	77 %	78 %
2 tipo pozicijų sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika	23 %	22 %
Iš viso:	100 %	100 %
Kapitalo reikalavimas sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizikai, įsk. diversifikavimo efektą	2 696	3 142

Pagal standartinę formulę skiriami du sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizikos tipai: 1 tipo pozicijos ir 2 tipo pozicijos. Šių dviejų rizikos tipų įtaka parodyta toliau esančioje lentelėje.

1 tipo pozicijos

Bendrovė turi tik nuostolio perviršio („*excess of loss*“) perdraudimo sutartis, išskyrus laidavimų draudimo proporcinio perdraudimo sutartį („*Quota share*“) su ribota rizika.

Apskaičiuojant perdraudimo sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo riziką atsižvelgiama tiek į faktines pozicijas, tai yra, perdraudimo dalį techniniuose atidėjiniuose, tiek į riziką, susijusią su galimu šių pozicijų atgavimu susidarius nepalankiai situacijai, tai yra, perdraudikų tikimybę nemokėti prisiimtų įsipareigojimų. Tokios perdraudimo rizikos sudaro didžiąją 1 tipo pozicijos dalį, kuri įvertinama remiantis sandorio šalies reitingu, potencialiu nuostoliu sandorio šaliai nevykdant

įsipareigojimų ir įsipareigojimų nevykdymo tikimybe kiekvienos sandorio šalies atžvilgiu.

2 tipo pozicijos

Sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika 2 tipo pozicijoms apskaičiuojama kaip proporcija nuo gautinų sumų, kurios atitinkamai skaidomos į dvi dalis. Pirmąją dalį sudaro gautinos sumos, kurių mokėjimo terminas suėjo prieš mažiau nei 3 mėnesius. Antrąją dalį sudaro iš draudėjų gautinos sumos, kurių mokėjimo terminas suėjo prieš daugiau nei 3 mėnesius. Bendrovė taiko konservatyvią abejotinų skolų pripažinimo politiką, todėl šio tipo rizika 2019 m. ir 2018 m. buvo nedidelė.

C.4 Likvidumo rizika

Likvidumo rizika apibrėžiama kaip negalėjimas įvykdyti įsipareigojimų suėjus jų vykdymo laikui arba būtinybė realizuoti investicijas didelėmis sąnaudomis, siekiant įvykdyti mokėjimo

įsipareigojimus. Dauguma draudimo verslo dalyvių susiduria tik su ribota likvidumo rizika, kadangi įmokų įplaukos gaunamos iš anksto, o žalos išmokamos vėliau. Būsimieji mokėjimai vykdomi ne sutartimi nustatytais datomis, bet priklauso nuo draudžiamųjų įvykių atsiradimo momento ir žalų reguliavimo trukmės. Bendrovei veikiant įprastomis sąlygomis, tokia seka generuoja teigiamą grynąjį pinigų srautą.

Pagal šiuo metu taikomą aktuarinę praktiką prognozuojami pelnai, įtraukti į būsimąsias įmokas (EPIFP), nėra įtraukiami į techninių atidėjinių skaičiavimą ar pripažįstami kokiu nors kitu būdu.

Likvidumo rizikos valdymo principai ir metodai yra apibrėžti Bendrovės valdybos patvirtintoje Investavimo strategijoje. Nustatyti likvidumo rizikos rodikliai stebimi kiekvieną mėnesį ir reguliariai teikiami Bendrovės valdybai.

14 lentelė. Turto skirstymas pagal likvidumą

	2019	2018
Likvidus turtas	99 607	95 826
Nelikvidus turtas	34 387	31 705
Turtas iš viso	133 994	127 531

2019 m. nebuvo reikšmingų likvidumo struktūros pasikeitimų lyginant su praėjusiais metais.

C.5 Operacinė rizika

Operacinė rizika yra susijusi su Bendrovės veikla. Scenarijus analizė atliekama kaip ORSA proceso dalis, testavimo paskirtis yra patikrinti standartinės formulės kapitalo reikalavimo tinkamumą operacinė rizikos atžvilgiu. Taikant scenarijus, kai kapitalas veikia kaip rezervas, apskaičiuojami nenumatyti nuostoliai. Todėl šioje analizėje nagrinėjami įvykiai, kurie gali įvykti, bet retai kada įvyksta. Scenarijus pasirenkamas atlikus sisteminį tyrimą, kurio metu įvertinamos Bendrovės rizikų visumą sudarančios operacinės rizikos kategorijos. Šaltiniai yra faktiniai vidaus ar išorės incidentai, taip pat hipotetiniai įvykiai, grindžiami tam tikromis prielaidomis (tikimybė ir pasekmės) ir ekspertiniais sprendimais. Scenarijai nustatomi ir aptariami įtraukiant visas rizikos veikiamas šalis iš kiekvienos veiklos srities. Šiame procese dalyvavo Bendrovės vadovai ir padėjo aptarti bei geriau suprasti tokio tipo retų įvykių riziką. Taip pat aptarta rizika su pasekmėmis reputacijai.

Operacinės rizikos scenarijams naudojami skaičiai yra susiję su reikšmingu netikrumu. Tačiau tokie skaičiavimai padeda kokybiškai įvertinti apibrėžtus operacinės rizikos lygius ir vykdyti rizikos sričių stebėseną. Pagal tokius scenarijus daroma prielaida, kad daugybiniai esamų kontrolės priemonių ir valdymo lygiai yra pažeisti. Analizė aiškiai parodo, kad pagal standartinę formulę apskaičiuotas kapitalas yra pakankamas atlaikyti reikšmingus su operacine rizika susijusius nuostolius.

C.6 Kitos reikšmingos rizikos

Bendrovė yra perdrausta Gjensidige Forsikring ASA ir įtraukta į Grupės perdraudimo programas. Jeigu ekonomiškai ir naudinga, su kai kuriomis operacijomis susijusi rizika gali būti perdrausta atviroje rinkoje.

Išvestinės priemonės ir rizikos mažinimas

2019 m. ir 2018 m. Bendrovė nenaudojo išvestinių finansinių priemonių.

Rizikos pozicija

Bendrovė taiko Gjensidige Forsikring ASA naudojamą apibrėžimą, pagal kurį lengvai parduodamas (likvidus) turtas yra banko indėliai, EBPO valstybių vyriausybių ir vyriausybių garantuoti vertybiniai popieriai, kurių išpirkimo terminas sueina per artimiausius 5 metus, A reitingo pinigų rinkos priemonės, kurių išpirkimo terminas sueina per 6 mėn. bei AA reitingo priemonės, kurių išpirkimo terminas sueina per 2 metus, taip pat A reitingo obligacijų kuponai, kurių išpirkimo terminas sueina per artimiausius 6 mėnesius.

Remiantis aukščiau pateiktu apibrėžimu, Bendrovės likvidus turtas gali būti apibūdinamas taip (toliau pateikti skaičiai pagrįsti apskaitinėmis vertėmis, tūkst. EUR):

Sandoriai Grupės viduje

Toliau nurodyti sandoriai Bendrovės atžvilgiu laikomi reikšmingais sandoriais Grupės viduje:

- Perdraudimo sutartis tarp Bendrovės ir Gjensidige Forsikring ASA, 2019 m. sumokėta įmokų už 3 386 tūkst. EUR, gauta išmokų už 1 715 tūkst. EUR, (2018 m. – atitinkamai 3 453 tūkst. EUR ir 2 844 tūkst. EUR).

Perdraudimo kaina Grupės viduje nustatoma vadovaujantis šiais pagrindiniais trimis principais:

- Teisingumo – apskaičiuojama remiantis standartiniais aktuariniais metodais.
- Nustatoma Gjensidige grupės programų rinkos kaina.
- Kiekvienais metais taikoma vis stabilėsnė kaina (kai visi kiti veiksniai išlieka nepakitę) naudojant gražos reikalavimą, atsižvelgiant į siekiamą Grupės kapitalo gražą tai daliai pozicijos, kuriai netaikoma Grupės perdraudimo apsauga.

Kiekvienais metais ADB „Gjensidige“ perdraudimo programos sąlygos ir nuostatos lyginamos su duomenimis atviroje rinkoje. Per pastaruosius metus programa buvo nuosekliai vertinama kaip viena konkurencingiausių programų rinkoje.

C.7 Bet kokia kita informacija

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis ir jautrumo analizė buvo atliktos Bendrovės lygmeniu.

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

Bendrovėje taikomas testavimas nepalankiausiomis sąlygomis yra apibrėžtas Valdybos patvirtintoje Kapitalo valdymo politikoje. Pagrindinis tokio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tikslas yra parodyti kapitalo lygį įvykus ekstremaliems, bet galimiems įvykiams. Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis atliekamas sumuojant galimus nuostolius visose veiklos srityse. Atsižvelgdama į atitinkamas rizikas ir atitinkamus rizikos veiksnius, tokius testavimus nepalankiausiomis sąlygomis Bendrovė atlieka kas ketvirtį. Atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, vertinamos rinkos rizikos (nuosavybės vertybinių popierių, palūkanų

normos, nekilnojamojo turto, valiutos ir kredito skirtumo rizika), taip pat rezervų poreikio rizikos ir katastrofų rizikos poveikio nuosavoms lėšoms ir mokumo kapitalo reikalavimams. Daroma konservatyvi prielaida, kad atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, visi svarbiausi veiksniai įvyksta vienu metu.

informuodama Generalinį direktorių arba Valdybą, jeigu kapitalo ar rezervo kapitalo vertė sumažėja daugiau nei patvirtintas nustatytas lygis.

15 lentelėje pateikta kiekvienam testavimui nepalankiausiomis sąlygomis naudojamo turto prielaidų apžvalga:

Kiekvieno veiksnio atžvilgiu taip pat atsižvelgiama į diversifikacijos efektą. Vadovybė imasi veiksmų,

15 lentelė. Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis prielaidų apžvalga

Rizika	Scenarijus
Palūkanų normos rizika (įsk. laikomus iki išpirkimo termino, HTM)	+/- 100 bazinių punktų
Nekilnojamasis turtas	Sumažėjimas 10%
Kredito skirtumo rizika (įsk. VVP)	+ 100 bazinių punktų
Draudimo rizika (įmokų rizika)	Kombinuoto rodiklio padidėjimas 7 %
Draudimo rizika (rezervų rizika)	Rezervų nepakankamumas 14,2 %
Draudimo rizika (gyvybės rizika)	Gyvybės rezervų nepakankamumas 10 %
Sandorio šalies rizika	Perdraudimo ir draudimo gautinų lėšų nuostolis 10% nuo kapitalo reikalavimo įsipareigojimų nevykdymo rizikai
Operacinė rizika	10 didžiausių įvykių ORSA vidurkis

2019 m. gruodžio 31 d. atlikto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai pateikti lentelėje žemiau:

16 lentelė. 2019 m. gruodžio 31 d. atlikto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai

Rizika	Scenarijus	Įtaka, %	Įtaka, tūkst. Eurų
Palūkanų normos rizika	Palūkanų normos padidėjimas	1,0 %	(200)
Materialus turtas	Momentinis nuostolis	10,0 %	(70)
Kredito skirtumas	Vertės kitimas		(705)
<i>Vyriausybės vertybiniai popieriai</i>		0,0 %	0
<i>Įmonių obligacijos</i>		1,0 %	(101)
<i>Investiciniai fondai</i>		1,0 %	(604)
Rinkos rizika, iš viso			(975)
Draudimo rizika (įmokų)	Kombinuoto rodiklio padidėjimas	7,0 %	(1 723)
Draudimo rizika (rezervų)	Rezervų nepakankamumas	14,2 %	(2 567)
Draudimo rizika (gyvybės)	Rezervų nepakankamumas	10,0 %	(629)
Įsipareigojimų nevykdymo rizika	Vertės sumažėjimas	10,0 %	(545)
Operacinė rizika	10 didžiausių įvykių ORSA vidurkis		(883)
Mokesčių įtaka	Mokesčių pokytis dėl nuostolių	15 %	634
Kapitalo sumažėjimas			(6 687)
Kapitalo reikalavimo sumažėjimas po testavimo	Dėl mažesnio balanso		(84)
Įtaka kapitalo perviršiui			
Turimas kapitalas prieš testavimą			47 361
Kapitalo reikalavimas prieš testavimą			30 487
Kapitalo perviršis prieš testavimą			16 874
Kapitalo perviršis po testavimo			10 102
Kapitalo būklė			
Mokumo atsarga prieš testavimą			155 %
Mokumo atsarga po testavimo			134 %

Rizikos jautrumas

Rizikos jautrumo analizė atlikta Bendrovės lygmeniu. Jautrumo analizės tikslas yra parodyti, kokį poveikį įvairūs iš anksto nustatyti scenarijai daro pagal standartinę formulę apskaičiuotam mokumo kapitalo reikalavimui. Jautrumo analizė tik parodo atitinkamo scenarijaus poveikį. Daroma prielaida, kad visos kitos reikšmės lieka nepakitusios.

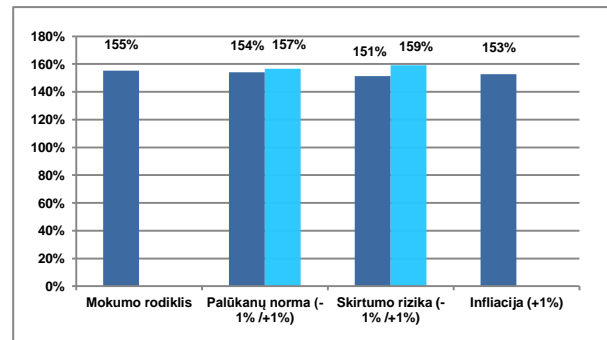
Pagrindinių riziką skatinančių veiksnių atžvilgiu daromos tokios prielaidos:

- Nuosavybės vertybiniai popieriai. Daroma prielaida, kad nuosavybės vertybinių popierių rinkos vertė sumažėja / padidėja ir taip daro įtaką tiek turimam kapitalo dydžiui (kai nuosavybės vertybinių popierių vertė sumažėja), tiek mokumo kapitalo reikalavimui. 2019 metų pabaigoje Bendrovės investicijų portfelyje akcijų nebuvo, todėl tokio sukretimo vertė įvertinta kaip 0.
- Palūkanų norma. Daroma prielaida, kad visa palūkanų normos kreivė keičiasi vienu procentiniu punktu. Įtaka skaičiuojama tiek turimam kapitalui, tiek mokumo kapitalo reikalavimui.
- Infliacija. Daroma prielaida, kad padidėjus žalių infliacijai, padidėja atidėjiniai, ir tai daro įtaką tiek turimam kapitalui (nes techniniai atidėjiniai padidėja), tiek mokumo kapitalo reikalavimui.
- Skirtumo rizika. Daroma prielaida, kad pasikeičia kredito skirtumas, ir tai daro įtaką tiek turimam kapitalo dydžiui (kai

nuosavybės vertybinių popierių vertė sumažėja), tiek mokumo kapitalo reikalavimui. Šiuo atveju prielaida taikoma tik standartinės formulės skirtumo rizikos modulio obligacijoms.

Paveikslyje žemiau parodytas atitinkamas scenarijus, naudojamas atliekant jautrumo analizę, ir jo poveikį mokumo kapitalo reikalavimui:

3 pav. Jautrumo analizės poveikis mokumo koeficientui

D. Vertinimas mokumo tikslais

D.1 Turtas

Remiantis Mokumas II direktyva, turtas vertinamas „ekonomine verte“, kuri atitinka rinkos vertės principą. Rinkos kainos naudojamos tais atvejais, kai turtu prekiaujama aktyviojoje rinkoje ir kur kainos yra viešai skelbiamos. Tam tikro turto, kaip ilgalaikis materialusis turtas, kurio rinka nėra aktyvi, rinkos vertei nustatyti Bendrovė taiko supaprastinančias prielaidas.

Aktyvi rinka apibrėžiama kaip rinka, kuri atitinka visus šiuos kriterijus:

- Rinkoje prekiaujama vienanūšiais vienetais;
- Pirkėjus ir pardavėjus, ketinančius pirkti ir parduoti, galima nesunkiai rasti bet kuriuo metu; ir
- Kainos yra viešai skelbiamos.

Didžioji dalis Bendrovės turto Mokumas II balanse vertinama pagal viešai skelbiamas rinkos kainas, kadangi tokiu turtu prekiaujama aktyvioje rinkoje, įskaitant obligacijų portfelį. Ilgalaikis materialusis turtas traktuojamas kaip turtas, kurio aktyviosios rinkos nėra. Todėl šiam turtui vertinti naudojami kitokie vertinimo metodai, kurie yra aprašyti žemiau.

Didžiosios turto dalies vertinimas pagal direktyvą Mokumas II atitinka „tikrosios vertės“ principą, kaip apibrėžia TFAS apskaitos standartai. Tačiau yra tam tikri skirtumai, kurie trumpai paaiškinti toliau.

17 lentelėje parodyti skirtumai tarp turto vertinimo pagal direktyvą Mokumas II ir pagal apskaitos vertinimo taisykles:

17 lentelė. Turtas pagal direktyvą Mokumas II ir pagal apskaitos principus (tūkst. EUR)

Straipsniai	2019			2018		
	Apskaitos (TFAS)	Direktyva Mokumas II	Skirtumas	Apskaitos (TFAS)	Direktyva Mokumas II	Skirtumas
Nematerialusis turtas (įskaitant prestižą)	4 499	-	(4 499)	4 527	-	(4 527)
Atidėtojo mokesčio turtas	1 654	1 654	-	652	652	-
Atidėtosios įsigijimo sąnaudos	5 580	-	(5 580)	6 273	-	(6 273)
Ilgalaikis materialusis turtas įmonės reikmėms	6 899	6 899	-	1 713	1 713	-
Investicijos – nuosavybės vertybiniai popieriai	-	-	-	-	-	-
Investicijos – obligacijos	95 603	95 751	148	90 280	90 340	60
Investicijos – investiciniai fondai	24 154	24 154	-	22 511	22 511	-
Investicijos – indėliai, kiti nei grynujų pinigų ekvivalentai	62	62	-	62	62	-
Atgautinos ir gautinos sumos pagal perdraudimo sutartis	11 917	10 113	(1 804)	10 906	10 591	(315)
Gautinos sumos iš draudimo veiklos ir tarpininkų	15 455	3 495	(11 960)	15 437	3 986	(11 451)
Gautinos sumos (kita, ne draudimo veikla)	795	795	-	843	843	-
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	13 993	13 993	-	14 350	14 350	-
Kitas turtas	1 289	247	(1 042)	3 016	147	(2 869)
Iš viso	181 900	157 163	(24 737)	170 570	145 195	(25 375)

Nematerialusis turtas (įskaitant prestižą)

Pagal direktyvą Mokumas II prestižo vertė laikoma lygi nuliui. Kito nematerialaus turto vertė gali būti didesnė už nulį, tik jeigu toks turtas gali būti parduotas atskirai arba tokio ar panašaus nematerialaus turto kaina yra kotiruojama aktyvioje rinkoje.

Bendrovė neturi jokio nematerialiojo turto, kurį būtų galima parduoti, todėl pagal direktyvą Mokumas II sudarytame balanse tokio turto vertė nurodyta lygi nuliui.

Atidėtojo mokesčio turtas

Bendrovė turi didelius sukauptus mokesčius nuostolius, kurie gali būti perkelti į kitus metus neribotą laikotarpį. Tik dalis šių nuostolių yra pripažinti atidėtojo mokesčio turtu pagal įstatymus sudaromoje ir pagal direktyvą Mokumas II sudaromoje balanso ataskaitose, atsižvelgiant į numatomą ateinančių laikotarpių apmokestinamąjį pelną, kuris leistų panaudoti atidėtojo mokesčio turtą. Pripažinta 1 654 tūkst. EUR (2018 m. - 652 tūkst. EUR) atidėtojo mokesčio turto suma pasirinkta atsižvelgiant į finansines 3 metų prognozes.

Atidėtosios įsigijimo sąnaudos

Atidėtųjų įsigijimo sąnaudų vertė pagal direktyvą Mokumas II sudarytame balanse lygi nuliui.

Ilgalaikis materialusis turtas įmonės reikmėms

Ilgalaikis materialusis turtas įmonės reikmėms yra Bendrovei priklausantys biuro pastatai ir įranga. Šio turto savybės ir su juo susijusi rizika yra panaši kaip ir investicijų į nekilnojamąjį turtą. Nekilnojamojo turto nepriklausomas vertinimas atliekamas reguliariai.

Ilgalaikio materialiojo turto kategorija taip pat apima nuomos sutartis, kurios, pagal nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusį IFRS 16 standartą, apskaitomos kaip naudojimo teise valdomas turtas. Naudojimo teise valdomas turtas nudėvimas tiesiniu-linijiniu metodu per nuomos įsipareigojimo nustatytą laikotarpį. Didžiausios nuomos sutartys sudarytos dėl centrinio ir regioninių ofisų patalpų nuomos.

Kadangi Bendrovė turi daug nedidelės vertės materialiojo turto vienetų, kurių bendra vertė yra nereikšminga, atlikti tokio ilgalaikio materialiojo turto nepriklausomą vertinimą nėra tikslinga. Atitinkamai Bendrovė vadovaujasi prielaida, kad nedidelės vertės ilgalaikio materialiojo turto tikroji vertė atitinka buhalterinę vertę.

Investicijos – nuosavybės vertybiniai popieriai

Visos investicijos į nuosavybės vertybinius popierius vertinamos tikrąja verte pagal rinkoje kotiruojamas kainas. 2019 m. ir 2018 m. pabaigoje Bendrovė šios kategorijos investicijų neturėjo.

Investicijos – obligacijos

Obligacijos, įskaitant vyriausybės obligacijas ir įmonių obligacijas, vertinamos tikrąja verte. Su pastoviuųjų pajamų vertybiniais popieriais susijusi rizika aprašyta C.2 skyriuje.

Bendrovės turimos vyriausybės obligacijos yra į prekybos sąrašus įtrauktos Lietuvos ir kitų Europos valstybių vyriausybių išleistos obligacijos.

Pagal apskaitos principus iki išpirkimo datos laikomos obligacijos pagal įstatymus sudarytame balanse vertinamos amortizuota savikaina, o pagal direktyvą Mokumas II jos vertinamos rinkos verte.

Investicijos – investiciniai fondai

Bendrovė turi investicijų į investicinio lygio obligacijų fondus, kurie vertinami tikrąja verte. Tokias investicijas sudaro lėšos, investuotos į kotiruojamas investicinio lygio obligacijas. Fondų tikroji vertė apskaičiuojama remiantis tikrąja pagrindinio turto verte. Jeigu pagrindinis turtas yra įtrauktas į prekybos sąrašus ir sandoriai su juo vykdomi reguliariai, naudojamos kotiruojamos rinkos kainos. Jeigu pagrindinis turtas yra įtrauktas į prekybos sąrašus, tačiau sandoriai su juo reguliariai

nevykdomi, vertinama vadovaujantis stebimais rinkos duomenimis remiantis pajamingumo kreivėmis ir apskaičiuotais kredito skirtumais.

Investicijos – indėliai, kiti nei grynujų pinigų ekvivalentai

Bendrovės turimi indėliai vertinami tikrąja verte, juos sudaro trumpalaikiai ir ilgalaikiai indėliai Eurais. Siekiant supaprastinti vertinimą, indėlių rinkos vertė yra laikoma lygia jų buhalterinei vertei (pagrindinė suma plius sukauptos palūkanos).

Atgautinos ir gautinos sumos pagal perdraudimo sutartis

Atgautinos ir gautinos sumos pagal perdraudimo sutartis yra susijusios su pagal perdraudimo sutartį gautinomis sumomis, kurios turi būti sumokėtos. Todėl su šios rūšies turtu yra susijusi sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika.

Perdraudikų dalis techniniuose atidėjiniuose diskontuojama pagal direktyvoje Mokumas II apibrėžtus principus.

Gautinos sumos iš draudimo veiklos ir tarpininkų

Gautinas sumas iš draudimo veiklos ir tarpininkų daugiausia sudaro iš draudėjų gautinos sumos. Tai yra įmokos už esamas draudimo rizikas, kurios nėra sumokėtos.

Pagal direktyvą Mokumas II sudaromame balanse rodomos tik tos iš draudėjų gautinos sumos, kurių mokėjimo terminas jau yra suėjęs, kadangi pagal šią direktyvą iš draudėjų gautinos sumos yra atidėjinių įmokoms dalis. Gautinos sumos yra pakoreguotos atidėjiniiais blogoms skoloms, todėl likutinė su šiuo turtu susijusi rizika yra nereikšminga.

Gautinos lėšos (iš kitos, ne draudimo veiklos)

Šį straipsnį daugiausia sudaro gautinas pelno mokestis ir sumos, gautinos pagal žalų administravimo sutartis su kitomis draudimo įmonėmis.

Pinigai ir pinigų ekvivalentai

Pinigai ir pinigų ekvivalentai yra daugiausia likvidūs banko sąskaitų likučiai.

Kitas turtas

Kitą turtą daugiausia sudaro išankstiniai mokėjimai tiekėjams. Pagal direktyvą Mokumas II sudaromame balanse atidėtosios sąnaudos nepripažįstamos, nes jos neturi rinkos vertės.

Nuomos sutartys

Bendrovė nėra sudariusi finansinės nuomos sutarčių.

Nebalansinis turtas

Bendrovė neturi jokio reikšmingo nebalansinio turto.

D.2 Techniniai atidėjiniai

Bendrovė skaičiuoja techninius atidėjinius, atsižvelgdama į visus savo įsipareigojimus pagal draudimo ir perdraudimo sutartis. Techninių atidėjinių vertė turi atitikti sumą, kurią Bendrovė privalėtų sumokėti nedelsdama perleisdama teises ir pareigas pagal draudimo ir perdraudimo sutartis kitai draudimo ar perdraudimo įmonei. Techninių atidėjinių vertė yra lygi tiksliausio įverčio ir rizikos maržos sumai. Bendrovė tiksliausią įvertį ir rizikos maržą apskaičiuoja atskirai.

Tiksliausias įvertis atitinka tikėtinus būsimuosius pinigų srautus, atsižvelgiant į pinigų laiko vertę (tikėtinų būsimų pinigų srautų dabartinę vertę), taikant atitinkamą nerizikingų palūkanų normų kreivę. Rizikos marža yra lygi tokiam dydžiui, kad būtų užtikrinta, jog techniniai atidėjiniai bus lygūs sumai, kurios iš Bendrovės būtų reikalaujama siekiant perimti ir įvykdyti draudimo bei perdraudimo įsipareigojimus.

Atidėjiniai mokumo nustatymo tikslais skiriasi nuo atidėjinių, skirtų Bendrovės finansinės būklės ataskaitoms dėl skirtingų reikalavimų jų sudarymui. Toliau trumpai paaiškinti pagrindiniai skirtumai.

Pagal direktyvą Mokumas II Bendrovės techniniai atidėjiniai apskaičiuojami kaip atidėjinių numatomiems mokėjimams, atidėjinių įmokoms ir rizikos maržos suma.

Atidėjinių, skirtų finansinėms ataskaitoms sudaryti, apskaičiavimo tvarka tvirtinama Lietuvos banko nutarimu. Pagal šį nutarimą, Bendrovė sudaro perkeltų įmokų,

numatomų išmokėjimų, draudimo įmokų gražinimo, nepasibaigusios rizikos ir kitų finansinių įsipareigojimų techninius atidėjinius, kurių savo prasme ir sudarymo tikslais negalima vienareikšmiškai sutapatinti su atidėjinais mokumo nustatymo tikslais.

Mokumo nustatymo tikslu sudaromas tiksliausio įverčio atidėjins numatomiems mokėjimams sutampa su numatomų išmokėjimų techniniu atidėjiniu finansinėms ataskaitoms, išskyrus tai, kad finansinėse ataskaitose atidėjins nėra diskontuojamas. Tačiau mokumo tikslu sudaromas tiksliausio įverčio įmokų atidėjins ir rizikos marža neturi savo vienodo atitiktens. Iš dalies įmokų atidėjini galima tapatinti su perkeltų įmokų ir nepasibaigusios rizikos techninių atidėjinių suma, bet būsimos pelno pripažinimo skirtumas tarp atidėjinių mokumo tikslu ir techninių atidėjinių finansinėms ataskaitoms yra pagrindinė priežastis, kodėl šie atidėjiniai skiriasi skaitine verte.

18 lentelė. Techniniai atidėjiniai mokumo nustatymo tikslams ir pagal apskaitos principus, tūkst. Eurų

	Finansinei būklei	Mokumo tikslu	Skirtumas
Atidėjins numatomiems mokėjimams	56 596	56 773	(177)
Atidėjins įmokoms	50 291	32 378	17 913
Nepasibaigusios rizikos techninis atidėjins	2 538	-	2 538
Rizikos marža	-	4 160	(4 160)
Atidėjiniai iš viso	109 425	93 312	16 113

19 lentelėje parodyti atidėjinių mokumo nustatymo tikslais pokyčiai lyginant su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu:

19 lentelė. Atidėjinių dydžių pokyčiai, tūkst. Eurų

	2019	2018	Skirtumas
Atidėjins numatomiems mokėjimams	56 773	55 085	1 688
Atidėjins įmokoms	32 378	30 570	1 808
Rizikos marža	4 160	4 536	(376)
Atidėjiniai iš viso	93 312	90 191	3 121

Lyginant su praėjusiais ataskaitiniais metais, neįvyko jokių reikšmingų skaičiavimo prielaidų pokyčių. Įmokų atidėjinio padidėjimą lėmė bendras portfelio augimas, tuo tarpu atidėjins numatomiems mokėjimams padidėjo dėl kelių didelių įvykių. Jokių kitų su techniniais atidėjinais susijusių koregavimų atliktą nebuvo.

Atkreipiame dėmesį, kad diskontuojant atidėjinius mokumo nustatymo tikslams yra naudojamos nerizikingos palūkanų normų kreivės be svyravimų korekcijos, skelbiamos Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos interneto puslapyje. Techniniai atidėjiniai nėra apskaičiuojami kaip viena visuma.

Atidėjins numatomiems mokėjimams

Kaip jau buvo minėta aukščiau, vienintelis skirtumas tarp

atidėjinio numatomiems mokėjimams mokumo nustatymo tikslu ir numatomų išmokėjimų techninio atidėjinio finansinėms ataskaitoms yra diskontavimas. Atidėjins mokumo nustatymo tikslu yra diskontuojamas, o atidėjins finansinėms ataskaitoms nėra. Išimtis yra rentos forma mokamos žalos, kurių įverčiams pritaikyti gyvybės draudimo metodai ir prielaidos, šios žalos yra diskontuojamos žalos dydžio nustatymo momentu ir antrą kartą nėra diskontuojamas atidėjinio sudarymo momentu.

Visos kitos prielaidos vertinant atidėjini mokumo tikslu atitinka atidėjinyje finansinėms ataskaitoms naudojamas prielaidas.

20 lentelėje apžvelgiamas atidėjins numatomiems mokėjimams pagal atskiras Bendrovės vykdomas draudimo rūšis:

20 lentelė. Atidėjiniai numatomiems mokėjimams mokumo nustatymo tikslu ir finansinės būklės ataskaitoms, tūkst. Eurų

Draudimo rūšis	Finansinei būklei	Mokumo tikslu	Skirtumas
Medicininis išlaidų draudimas	1 440	1 442	(2)
Pajamų apsaugos draudimas	239	239	0

Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	0	0	0
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	29 343	29 483	(140)
Kitas transporto priemonių draudimas	3 671	3 675	(4)
Jūrų, oro ir sausumos transporto draudimas	171	171	0
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	3 931	3 939	(8)
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	2 788	2 800	(12)
Kredito ir laidavimo draudimas	1 851	1 861	(10)
Teisinių išlaidų draudimas	0	0	0
Pagalbos draudimas	127	127	0
Įvairių finansinių nuostolių draudimas	461	462	(1)
Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	12 574	12 574	0
Iš viso	56 596	56 773	(177)

Atidėjinyms numatomiems mokėjimams – tai tiksliausias būsimų išmokų pagal žalas, įvykusias iki atidėjimo formavimo datos imtinai, įvertis. Atidėjimo numatomiems mokėjimams struktūra panaši į Numatomų išmokėjimų techninio atidėjimo struktūrą, kuri susideda iš:

- Praneštų, bet dar nesureguliuotų žalų
- Įvykusių, bet dar nepraneštų žalų
- Žalų sureguliuavimo sąnaudų sumos
- Subrogacijos ir regreso tvarka numatomų atgauti sumų.

Praneštų, bet neapmokėtų žalų suma yra ekspertinis žalų administravimo darbuotojų įvertinimas pagal Bendrovėje patvirtintas tvarkas. Įvykusių, bet dar nepraneštų žalų, žalų sureguliuavimo sąnaudų bei subrogacijos ir regreso tvarka numatomų atgauti sumų dydžiai apskaičiuojami naudojant aktuarinius metodus remiantis Bendrovės empiriniais duomenimis.

Atidėjimo dalis, skirta įvykusioms, bet dar nepraneštomis žalomis, įvertinama naudojant šiuos pagrindinius statistikos metodus:

- „Chain-Ladder“ metodas, kuris naudoja istorinius žalų pokyčių per tam tikrus laiko periodus duomenis, taip įvertindamas vidutinę vėluojančių ir nepakankamai įvertintų žalų dalį, kuri ir yra tiesiškai taikoma ateities prognozei.
- Draudiminio nuostolingumo metodas (pvz., „Bornhuetter-Ferguson“ ar „Cape Cod“), kuris būsimiems mokėjimams apskaičiuoti naudoja vėlavimo koeficientų kaip „Chain-Ladder“ metode ir Bendrovės nuostolingumo prognozes.
- Draudimo rūšims, neturinčioms pakankamai statistinių duomenų, įvykusių, bet nepraneštų žalų suma įvertinama padidinus 5% esamą nuostolingumo dydį paskutiniams 4-riems ketvirčiams.

Numatomų mokėjimų atidėjiniui apskaičiuoti naudojami metodai priklauso nuo draudimo rūšies, pasirinkto laikotarpio, turimų duomenų kiekio ir kokybės. Sudarant atidėjinių numatomiems mokėjimams naudojami jau išmokėtų žalų duomenys, žinomų praneštų žalų duomenys, istoriniai vidutinių žalų duomenys bei žinomo žalų kiekio duomenys. Duomenų naudojimo laikotarpis taip pat priklauso nuo atitinkamos draudimo rūšies: žalomis, kurių administravimo periodas yra gana ilgas, naudojami 8 metų istoriniai duomenys, likusioms - 6 metų istoriniai duomenys. Naudojami parametrai pasirenkami remiantis istoriniais duomenimis kartu su verslo įžvalgomis ir ekspertų sprendimais dėl modeliuojamos veiklos srities. Kadangi kainodara, suteikiama draudimo apsauga ir žalos atlyginimo tvarka skiriasi pagal vykdomos veiklos šalį, kurioje Bendrovė teikia draudimo paslaugas, atidėjiniai numatomiems mokėjimams formuojami atskirai kiekvienai šaliai.

Įvykusių, praneštų ir nepraneštų, tačiau dar nesureguliuotų žalų administravimui reikalingos sumos vertinamos Niujorko metodu. Šis metodas remiasi prielaida, kad numatomos žalų sureguliuavimo išlaidos gali būti apskaičiuotos tokia pačia procentine dalimi, kaip ir ankstesniuose perioduose lyginant su apmokėtų žalų suma. Taip pat prielaida remiasi, kad dalis žalų sureguliuavimo sąnaudų yra patiriamos žalos registravimo metu, kai draudėjas ar nukentėjęsysis praneša apie draudimo įvykio aplinkybes ir žalų administravimo ekspertas pagal jas įvertina galimą nuostolio sumą. Daroma prielaida, kad vidutinė santykinė šių žalų sureguliuavimo sąnaudų ir apmokėtų žalų dalis bus lygiai tokia pat dalimi patirta administruojant likusias nesureguliuotas žalas. Šie santykiniai žalų sureguliuavimo sąnaudų ir apmokėtų žalų koeficientai apskaičiuojami naudojant paskutinių 3 metų duomenis.

Numatomos subrogacijos ar regreso tvarka atgauti sumos apskaičiuojamos darant panašią prielaidą, kaip ir žalų sureguliuavimo sąnaudų atveju, tiksliau, vidutiniškai Bendrovė atgaus panašią sumą kaip ir ankstesniais periodais lyginant su apmokėtų žalų suma. Įvertinamas vidutinis subrogacijos ir regreso tvarka atgautų sumų ir apmokėtų žalų santykis, kuris pritaikomas įvykusioms, praneštomis ir nepraneštomis, dar neapmokėtomis žalomis. Panašiai, kaip žalų sureguliuavimo koeficientų atveju, šis santykis apskaičiuojamas remiantis paskutinių 3 metų statistika.

Rentos forma apmokamos žalos, kurioms pritaikyti gyvybės draudimo metodai ir prielaidos (pavyzdžiui, mirtingumas ir vidutinė gyvenimo trukmė), išskiriamos į atskirą gyvybės draudimo pogrupį, tačiau visi kiti metodai ir prielaidos, taikomos numatomos žalų sureguliuavimo sąnaudų sumos ar pagal subrogacijos ir regreso tvarką atgautinų sumų apskaičiavimui, naudojamos tokios pačios kaip ir ne gyvybės draudimo įsipareigojimams. Šių žalų būsimų mokėjimų suma laikoma dabartinė visų būsimų mokėjimų vertė, diskontuota atidėjimo sudarymo momentui.

Pinigų srautų pasiskirstymas laike grindžiamas apmokėtų žalų pasiskirstymu per pastaruosius 10 metų. Atidėjimo mokumo nustatymo tikslu visi pinigų srautai yra diskontuojami naudojant Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos nustatytą diskontavimo kreivę.

Taikyti atidėjinių vertinimo metodai yra rinkoje plačiai naudojami; tokie metodai laikomi atitinkančiais Bendrovės prisiimamos rizikos pobūdį, jos mastą ir sudėtingumą. Šiuo metu nėra žinoma apie jokių reikšmingų duomenų trūkumus. Su duomenimis susijusias vidaus procedūras rekomenduojama patobulinti visiškai automatizuojant visas procedūras be jokio rankinio įsikišimo. Šiuo metu minėtas tobulinimas yra įgyvendinamas.

Įmokų atidėjiny

Pagal apskaitos principus atidėjiny įmokoms finansinėse ataskaitose laikomas perkeltų įmokų techninis atidėjiny. Šio atidėjinio tikslas išdalinti sudarytų sutarčių pajamas būsimuose perioduose, kurios turėtų dengti sutartyse prisiimtus įsipareigojimus mokėti išmoką per visą sutarties galiojimo laikotarpį. Pasirašytų įmokų dalis nėra mažinama būsimų žaų išlaidomis bei šioms sutartims priskirtomis veiklos sąnaudomis.

Atidėjiny įmokoms mokumo nustatymo tikslu apskaičiuojamas kaip dabartinė vertė visų būsimų pinigų srautų (gaunamų ir išmokamų), kylančių iš galiojančių sutarčių nepasibaigusios rizikos. Būsimus pinigų srautus sudaro prognozuojami žaų mokėjimai, šių žaų sureguliuavimo išlaidos, atgautinos sumos subrogacijos ir regreso tvarka, administracinės išlaidos, įsigijimo sąnaudos bei gautos įmokos.

21 lentelėje pateikiamas įmokų atidėjiny finansinės būklės ataskaitoms ir įmokų atidėjiny mokumo nustatymo tikslu pagal Bendrovės vykdomas draudimo rūšis.

21 lentelė. Atidėjiniai įmokoms mokumo nustatymo tikslu ir finansinės būklės ataskaitoms, tūkst. Eurų

Draudimo rūšis	Finansinei būklei	Mokumo tikslu	Skirtumas
Medicininų išlaidų draudimas	5 679	3 471	2 208
Pajamų apsaugos draudimas	1 667	600	1 067
Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	0	0	0
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	18 730	15 268	3 462
Kitas transporto priemonių draudimas	11 987	7 014	4 973
Jūrų, oro ir sausumos transporto priemonių draudimas	209	133	76
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	8 893	5 171	3 722
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	1 560	699	861
Kredito ir laidavimo draudimas	713	34	679
Teisinių išlaidų draudimas	0	0	0
Pagalbos draudimas	684	19	665
Įvairių finansinių nuostolių draudimas	169	(31)	200
Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	0	0	0
Iš viso	50 291	32 378	17 913

Taikomi įmokų atidėjinio apskaičiavimo metodai ir prielaidos yra rinkoje plačiai naudojami, šie metodai ir prielaidos laikomi atitinkančiais Bendrovės prisiimamos rizikos pobūdį, jos mastą ir sudėtingumą. Šiuo metu nėra žinoma apie jokus reikšmingus duomenų trūkumus. Su duomenimis susijusias vidaus procedūras rekomenduojama patobulinti visiškai automatizuojant visas procedūras be jokio rankinio įsikišimo. Šiuo metu minėtas patobulinimas yra įgyvendinamas.

Rizikos marža

Vadovaujantis direktyvoje Mokumas II įtvirtintais principais, techninių atidėjinių vertė lygi tiksliausio įverčio ir rizikos maržos sumai. Atidėjiniams finansinės būklės ataskaitose rizikos marža nėra skaičiuojama.

Rizikos marža yra sąnaudos, susijusios su nuosavų lėšų, kurių suma lygi mokumo kapitalo reikalavimui, būtinam draudimo ir perdraudimo įsipareigojimams įvykdyti per visą jų galiojimo laikotarpį, užtikrinimu. Apskaičiuodama rizikos maržą, Bendrovė įvertina mokumo kapitalo reikalavimą būsimiems metams per visą įsipareigojimų galiojimo laikotarpį. Kapitalo poreikis apskaičiuojamas kaip dabartinės visų būsimų mokumo kapitalo reikalavimų vertės ir kapitalo sąnaudų normos, kuri Europos komisijos priimtame reglamente nustatyta 6%, sandauga.

22 lentelėje pateiktos rizikos maržos sumos pagal draudimo rūšis:

22 lentelė. Rizikos marža atidėjiniams mokumo nustatymo tikslu, tūkst. Eurų

Draudimo rūšis	2019	2018	Skirtumas
Medicininų išlaidų draudimas	359	360	(1)
Pajamų apsaugos draudimas	120	127	(7)
Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	0	-	0
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	1.828	2 004	(176)
Kitas transporto priemonių draudimas	733	729	4
Jūrų, oro ir sausumos transporto priemonių draudimas	50	70	(20)
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	493	586	(93)
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	201	245	(44)
Kredito ir laidavimo draudimas	125	138	(13)

Teisinių išlaidų draudimas	0	-	0
Pagalbos draudimas	85	86	(1)
Įvairių finansinių nuostolių draudimas	21	19	2
Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	145	173	(28)
Iš viso	4.160	4 536	(376)

Atgautinos sumos pagal perdraudimo sutartis

Bendrovė, norėdama apsisaugoti nuo didelių žalos, kaip rizikos mažinimo priemonę naudoja perdraudimą. Didžioji dauguma perdraudimo sutarčių yra sudarytos 12 mėn. terminui ir yra atnaujinamos nuo kiekvienų metų sausio 1 dienos. Pagal perdraudimo tipą didžioji dalis perdraudimo sutarčių yra nuostolio perviršio perdraudimo sutartys, kai perdraudžiamas

žalos dydis nuo tam tikros ribos (žr. žemiau esančią lentelę su nurodytomis perdraudimo ribomis), ir tik Laidavimo draudimo rūšies sutartys yra perdraustos proporcinio perdraudimo sutartimi, kai Bendrovė pasidalina kiekvieną riziką su perdraudiku proporcingai – 60% tenka Bendrovės įsipareigojimams ir 40% dengia perdraudikas.

23 lentelė. Perdraudimo limitai nuostolio perviršio perdraudimo sutartyse, Eurais

Draudimo rūšis	Bendrovės dalis
Medicininis išlaidų ir pajamų apsaugos draudimas	50 000
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	100 000
Jūrų, oro ir sausumos transporto draudimas	100 000
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	200 000
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	100 000

Perdraudikų techniniai atidėjiniai skaičiuojami naudojant lygiai tokias pačias prielaidas kaip skaičiuojant bendrą atidėjinių sumą. Pagrindinis skirtumas tarp atidėjinių finansinės būklės diskontavimas.

24 lentelėje pateiktas atgautinų sumų pagal perdraudimo sutartis išskaidymas pagal draudimo rūšis:

24 lentelė. Atgautinų sumų pagal perdraudimo sutartis išskaidymas pagal draudimo rūšis, tūkst. Eurų

Draudimo pogrupis	2019	2018	Skirtumas
Medicininis išlaidų draudimas	(26)	-	(26)
Pajamų apsaugos draudimas	(11)	-	(11)
Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	0	-	-
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	5 904	5 475	429
Kitas transporto priemonių draudimas	(263)	-	(263)
Jūrų, oro ir sausumos transporto priemonių draudimas	(25)	214	(239)
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	70	141	(71)
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	181	510	(329)
Kredito ir laidavimo draudimas	232	558	(326)
Teisinių išlaidų draudimas	0	-	-
Pagalbos draudimas	(17)	-	(17)
Įvairių finansinių nuostolių draudimas	393	-	393
Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	2 730	2 711	19
Iš viso	9 168	9 610	(442)

Netikrumas dėl techninių atidėjinių

Visi techninių atidėjinių skaičiavimai yra susiję su tam tikru netikrumu. Toks netikrumas gali atsirasti dėl modelio pasirinkimo arba dėl atsitiktinių modelyje naudojamų dydžių ar parametrų vertinimų. Tokiems netikrumams kiekybiškai įvertinti

Bendrovė naudoja nuostolingumų svyravimus nuo prognozuojamo lygio.

D.3 Kiti įsipareigojimai

Kitų nei techniniai atidėjiniai įsipareigojimų vertinimas pagal direktyvą Mokumas II iš esmės atitinka TFAS apskaitos standartuose apibrėžtą „tikrosios vertės“ metodą.

Per ataskaitinį laikotarpį nebuvo jokių reikšmingų pakeitimų

įsipareigojimų pripažinimo ir vertinimo metoduose bei naudojamuose įverčiuose.

25 lentelėje parodyti skirtumai tarp kitų įsipareigojimų vertinimo pagal direktyvą Mokumas II ir pagal apskaitos vertinimo taisykles:

25 lentelė. Įsipareigojimai pagal direktyvą Mokumas II ir pagal apskaitos principus, tūkst. Eurų

Straipsniai	2019			2018		
	Apskaitos (TFAS)	Direktyva Mokumas II	Skirtumas	Apskaitos (TFAS)	Direktyva Mokumas II	Skirtumas
Atidėjiniai, išskyrus techninius atidėjinius	283	283	-	275	275	-
Atidėtojo mokesčio įsipareigojimai	-	-	-	-	-	-
Mokėtinų sumų pagal draudimo sutartis ir tarpininkams	5 601	5 601	-	9 026	9 026	-
Mokėtinų sumų pagal perdraudimo sutartis	2	2	-	238	238	-
Mokėtinų sumų (kita, ne draudimo veikla)	1 579	1 579	-	1 622	1 622	-
Subordinuoti įsipareigojimai	-	-	-	-	-	-
Kiti įsipareigojimai, neparodyti kituose straipsniuose	10 631	9 026	(1 605)	5 036	3 411	(1 625)
Iš viso	18 096	16 491	(1 605)	16 197	14 572	(1 625)

Atidėjiniai, išskyrus techninius atidėjinius

Ši suma yra susijusi su restruktūrizavimo išlaidomis ir yra vienodai įvertinta tiek pagal įstatymus sudarytoje, tiek pagal direktyvą Mokumas II sudarytoje balanso ataskaitoje. Tikimasi, kad šie įsipareigojimai bus įvykdyti per ateinančius metus. Neapibrėžtumai laikomi nedideliais.

Atidėtojo mokesčio įsipareigojimai

Kaip jau buvo minėta šios Ataskaitos D.1 skyriuje, Bendrovė yra sukaupusi didelius mokesčius nuostolius, kurie gali būti perkelti į kitus metus neribotą laikotarpį ir tik nedidelė šių nuostolių dalis yra pripažinta atidėtojo mokesčio turto pagal įstatymus sudaromoje ir pagal direktyvą Mokumas II sudaromoje balanso ataskaitose, atsižvelgiant į numatomą ateinančių laikotarpių apmokestinamąjį pelną, kuris leistų panaudoti atidėtojo mokesčio turtą.

Aukščiau aprašyti mokesčiai nuostoliai yra pakankami visiškai padengti galimus atidėto mokesčio įsipareigojimus, atsiradusius dėl pagal apskaitos principus arba pagal direktyvą Mokumas II apskaičiuotų laikinųjų skirtumų, todėl balanse atidėtojo mokesčio įsipareigojimai nėra pripažinti.

Draudimas ir tarpininkams mokėtinų sumų

Šį straipsnį sudaro įvairios skolos draudėjams. Pavyzdžiui, išankstiniai mokėjimai, gauti iš draudėjų pagal dar neįsigaliojusius draudimo polisus, arba draudimo tarpininkams mokėtini komisiniai mokesčiai. Tokios sumos numatytos išmokėti per trumpą laikotarpį ir su labai nedidele rizika. Šios sumos sutampa pagal apskaitos standartus sudarytoje ir pagal direktyvą Mokumas II sudarytoje balanso ataskaitoje.

Mokėtinų sumų pagal perdraudimo sutartis

Sumas, mokėtinas pagal perdraudimo sutartis, sudaro grynosios įmokos pagal perdraudimo sutartis, atėmus komisinius ir patirtas žalias, kurios turės būti atlygintos ir jos sutampa pagal apskaitos principus sudarytoje balanso ataskaitoje ir pagal direktyvą Mokumas II sudarytoje balanso ataskaitoje. Tokios sumos numatytos išmokėti per trumpą laikotarpį ir su labai nedidele rizika.

Mokėtinų lėšos (iš kitos, ne draudimo veiklos)

Šiame straipsnyje nurodyti įvairūs veiklos įsipareigojimai tiekėjams, darbuotojams ir valstybės institucijoms. Tokios sumos numatytos išmokėti per vienerius metus ir su nedidele rizika. Sumos sutampa pagal apskaitos principus sudarytoje balanso ataskaitoje ir pagal direktyvą Mokumas II sudarytoje balanso ataskaitoje.

Subordinuoti įsipareigojimai

2019 m. ir 2018 m. Bendrovė subordinuotų įsipareigojimų neturėjo.

Kiti įsipareigojimai, neparodyti kituose straipsniuose

Pagal apskaitos principus sudaromoje balanso ataskaitoje šis straipsnis sudaro sukaupti pardavimo komisiniai ir kitos sukauptos sąnaudos, įskaitant atidėtus komisinius mokesčius pagal perdraudimo sutartis.

Direktyvos Mokumas II balanso ataskaitoje šis straipsnis įvertintas 1 605 tūkst. EUR (2018 m. - 1 625 tūkst. EUR) mažesne suma dėl išimtų atidėtų komisinių mokesčių pagal perdraudimo sutartis, nes atidėtosios pajamos negeneruoja neigiamų pinigų srautų ir mokėtinų komisinių mokesčių tenkančių draudėjų gautinoms sumoms, kurių mokėjimo terminas nėra suėjęs.

Nuomos sutartys

Bendrovė nėra sudariusi jokių finansinės nuomos sutarčių. Tačiau Bendrovė yra sudariusi kelias veiklos nuomos sutartis. Pagrindinės sutartys yra sudarytos dėl turto nuomos pagrindinei buveinei ir regioniniams biurams. Kitos veiklos nuomos sutartys sudarytos dėl automobilių nuomos, IT kompiuterinės įrangos, kopijavimo aparatų ir kt.

Nebalansiniai įsipareigojimai

Ataskaitos sudarymo dieną Bendrovė neturi jokių reikšmingų nebalansinių įsipareigojimų.

Su kitais įsipareigojimais susijęs netikrumas

Pagal direktyvą Mokumas II sudarytoje balanso ataskaitoje yra tam tikrų su kitų įsipareigojimų įvertinimu susijusių neapibrėžtumų.

Į „Kitų įsipareigojimų“ straipsnį įtrauktos sumos apskaičiuojamos vadovaujantis TFAS vertinimo principais. Įvertinimų neapibrėžtumai yra daugiausia susiję su sukaupimais ir atidėjimais bei bendruoju atveju nėra reikšmingi.

D.4 Alternatyvūs vertinimo metodai

Pagal direktyvą Mokumas II sudarytame balanse turtas ir įsipareigojimai vertinami rinkos verte, nustatyta vadovaujantis direktyvoje Mokumas II įtvirtintais principais. Jokie kiti, nei apibūdinti pirmiau alternatyvūs vertinimo metodai, nebuvo naudojami.

D.5 Bet kokia kita informacija

Laikoma, kad visa esminė informacija nuodyta aukščiau pateiktuose aprašuose.

E. Kapitalo valdymas

E.1 Nuosavos lėšos

Gjensidige grupės įmonės privalo pritaikyti rizikos poziciją savo kapitalo bazei. Kita vertus, mokumo kapitalas arba nuosavas kapitalas turi savo kainą ir pagrindinis kapitalo valdymo tikslas yra šiuos du aspektus suderinti. Valdydama kapitalą, Bendrovė siekia užtikrinti, kad susidarius nepalankioms sąlygoms turimas kapitalas leistų išvengti finansinių sunkumų ir kad Bendrovės kapitalas būtų naudojamas kaip galima efektyviau.

Kapitalo valdymo reikalavimai yra apibrėžti Kapitalo valdymo politikoje, kurioje aprašyta kapitalo valdymo strategija, kapitalo valdymo organizavimas ir ataskaitų apie kapitalo būklę teikimo tvarka. Ataskaitose pateikiami ir kapitalo būklės testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai. Yra nustatytos raudona (aukšta), geltona (vidutinė) ir žalia (maža) rizikos

zonos bei veiksmai, kurių reikia imtis kapitalo būklei patekus į geltoną arba raudoną zonas.

Grupės ORSA politika, patvirtinta Bendrovės valdybos, apibrėžia reikalavimus ORSA procesams, kurie įvertina riziką ir būsimą kapitalo poreikį. ORSA derinamas su planavimo procesu (vadovybės prognoze) ir planavimo laikotarpiu, kuris apima einamuosius ir ketverius ateinančius metus.

2019 m. Bendrovė peržiūrėjo kapitalo rizikos zonas ir padidino vidutinės rizikos zonas viršutinę ribą iki 125% mokumo kapitalo reikalavimo bei nustatė tikslią kapitalo rizikos zoną lygią 125-150% mokumo kapitalo reikalavimo. Kitų reikšmingų kapitalo strategijos pakeitimų nebuvo.

26 lentelėje parodyta bendra turima nuosavų lėšų suma, tinkama mokumo kapitalo reikalavimo padengimui (tūkst. EUR)

26 lentelė. Bendra nuosavų lėšų suma, tinkama mokumo kapitalo reikalavimo padengimui (tūkst. EUR)

	2019	2018	Pokytis
1 lygis	45 707	39 780	5 927
<i>Įstatinis kapitalas (bendra išleistų akcijų suma)</i>	47 184	47 184	-
<i>Akcijų priedai susiję su įstatiniu kapitalu</i>	12 454	12 454	-
<i>Suderinimo rezervas</i>	(13 931)	(19 858)	5 927
<i>Apribotas 1 lygio kapitalas</i>	-	-	-
2 lygis	-	-	-
3 lygis	1 654	652	1 002
<i>Atidėtieji mokesčiai</i>	1 654	652	1 002
Bendra nuosavų lėšų suma, tinkama mokumo kapitalo reikalavimui padengti	47 361	40 432	6 929

Kaip galima matyti iš lentelės, didžioji Bendrovės turimo kapitalo dalis yra 1 lygio kapitalas, kuris laikomas geriausios kokybės kapitalu. 1 lygio kapitalą sudaro įstatinis kapitalas, akcijų priedai ir suderinimo rezervas. Tokios rūšies kapitalas gali būti iš karto panaudotas.

Ataskaitos sudarymo dieną Bendrovė neturėjo 2 lygiui priskiriamo kapitalo ir vienintelis 3 lygio kapitalo elementas buvo atidėtojo mokesčio turtas. 3 lygio kapitalui taikomi apribojimai, kadangi toks kapitalas gali padengti ne daugiau nei 15 % mokumo kapitalo reikalavimo ir Bendrovė šį reikalavimą vykdė tiek 2019 m., tiek 2018 m. 1 lygio kapitalui jokie apribojimai netaikomi.

Suderinimo rezervą sudaro įsipareigojimus viršijanti turto suma 47 361 tūkst. EUR (2018 m. – 40 432 tūkst. EUR), sumažinta bendra kitų pagrindinių nuosavų lėšų elementų suma lygi 61 292 tūkst. EUR (2018 m. – 60 290 tūkst. EUR).

Kapitalo būklės pokyčiai 2019 m. ir 2018 m. buvo susiję su Bendrovės veiklos rezultatais, ir atidėtojo mokesčio turto padidėjimu.

27 lentelėje parodyta bendra tinkamų nuosavų lėšų suma, kuria galima dengti minimalaus kapitalo reikalavimą (MKR) (tūkst. EUR)

27 lentelė. Bendra nuosavų lėšų suma, tinkama minimalaus mokumo kapitalo reikalavimui padengti, tūkst. Eurų

	2019	2018	Pokytis
1 lygis	45 707	39 780	5 927
2 lygis	-	-	-
3 lygis	-	-	-
Pagrindinių nuosavų lėšų suma, tinkama MKR padengti	45 707	39 780	5 927

Yra nemažai skirtumų tarp vertinimo pagal apskaitos principus ir vertinimo pagal direktyvoje Mokumas II įtvirtintus principus, kurie buvo išsamiai paaiškinti D skyriuje. 28 lentelėje

parodytas perėjimas nuo finansinėse ataskaitose pateikiamo nuosavo kapitalo prie mokumo įvertinimo tikslais apskaičiuojamo įsipareigojimus viršijančio turto dydžio:

28 lentelė Finansinėse ataskaitose parodyto nuosavo kapitalo sąsaja su mokumui nustatyti apskaičiuota įsipareigojimus viršijančia turto verte, tūkst. Eurų

	2019	2018
Nuosavas kapitalas laikotarpio pabaigoje pagal TFAS	54 379	48 159
Nematerialusis turtas	(4 499)	(4 527)
Iki išpirkimo laikomų obligacijų tikrosios vertės koregavimas	148	60
Techniniai atidėjiniai	16 113	16 023
Atgautinos sumos pagal perdraudimo sutartis	(1 804)	(315)
Nepareikalautos gautinos sumos	(11 960)	(11 451)
Atidėtosios išlaidos, įskaitant atidėtąsias įsigijimo sąnaudas	(6 622)	(9 142)
Atidėti ir mokėtini komisiniai mokesčiai	1 605	1 625
Įsipareigojimus viršijantis turtas pagal direktyvą Mokumas II	47 361	40 432
Nuosavos lėšos, tinkamos mokumo kapitalo reikalavimui padengti	47 361	40 432

Jokios pereinamojo laikotarpio priemonės nebuvo taikomos, Bendrovė neturėjo papildomų nuosavų lėšų. Išskaitymai iš nuosavų lėšų nebuvo taikomi.

Nėra jokių reikšmingų apribojimų, taikomų nuosavų lėšų pakeičiamumui ar perleidžiamumui Bendrovėje.

Už 2019 finansinius metus dividendų mokėti Bendrovė nenumato (už 2018 m. dividendai taip pat nebuvo mokami).

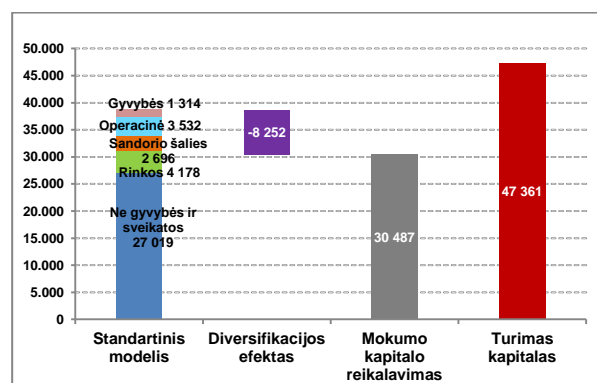
E.2 Mokumo kapitalo reikalavimas ir minimalaus kapitalo reikalavimas

Vadovaujantis galiojančiu teisiniu kapitalui taikomu reikalavimu, Bendrovei taikomas kapitalo reikalavimas apskaičiuojamas pagal standartinę formulę. Be mokumo kapitalo reikalavimo, nustatomas minimalus kapitalo lygis, kuris vadinamas minimalaus kapitalo reikalavimu. Jeigu Bendrovės kapitalas tampa mažesnis nei minimalus kapitalo lygis, Bendrovei bus draudžiama tęsti bet kokią veiklą.

Svarbiausios rizikos, su kuriomis susiduria Bendrovė, yra draudimo veiklos, rinkos ir kredito rizikos. Ne gyvybės, sveikatos ir gyvybės draudimo rizika yra daugiausia susijusi su netikrumu dėl draudimo veiklos rezultatų kitais metais (imokų rizika) ir rizika, kad atidėjiniai numatomiems mokėjimams bus nepakankami (rezervų rizika). Rinkos rizika yra susijusi su nuostolių arba nepalankių finansinės padėties pokyčių rizika, atsirandančia tiesiogiai ar netiesiogiai dėl turto, įsipareigojimų ir finansinių priemonių rinkos kainų lygio ir jų kintamumo svyravimo. Kredito rizika daugiausiai susijusi su nuostolių arba nepalankių finansinės padėties pokyčių rizika dėl vertybinių popierių emitentų, sandorio šalių ir visų skolininkų, darančių poveikį Bendrovei, mokumo būklės pokyčių. Ši rizika pasireiškia kaip sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika. Nemažą įtaką kapitalo reikalavimo dydžiui taip pat turi ir operacinė rizika. Taip pat būtina įsivertinti diversifikaciją, nes visi rizikos veiksniai neįvyks vienu metu.

4 paveikslėlyje parodyta mokumo kapitalo reikalavimo struktūra 2019 metų gruodžio 31 dieną.

4 pav. ADB „Gjensidige“ kapitalo reikalavimas, apskaičiuotas pagal standartinę formulę

- Mokumo kapitalo reikalavimas padidėjo nuo 29,9 mln. Eurų 2018 m. pabaigoje iki 30,5 mln. Eurų 2019 m. pabaigoje.
- Panašiai kaip ir mokumo kapitalo reikalavimas, minimalus kapitalo reikalavimas taip pat padidėjo nuo 13,5 mln. Eurų 2018 m. pabaigoje iki 13,7 mln. Eurų 2019 m. pabaigoje.

Apskaičiuojant mokumo kapitalo reikalavimą ir minimalaus kapitalo reikalavimą, nebuvo naudojami jokie atskirai Bendrovei būdingi parametrai, tačiau buvo taikyti keli leidžiami supaprastinimai gyvybės draudimo modulyje. Rentos forma apmokamoms žaloms, kurioms taikomos gyvybės draudimo prielaidos ir metodai, daugiausiai motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo rūšyje, pritaikytos ilgaamžiškumo ir tikslinimo rizikos vertinimo supaprastintos formulės, apibrėžtos Europos komisijos priimtame reglamente.

Tikslius šių rizikų apskaičiavimas reikalautų neproporcingai daug laiko ir pastangų, o kadangi rizika yra ribota, vadovaujantis proporcingumo principais pritaikyti supaprastinimai.

29 lentelėje pateikiami apibendrinti Bendrovės kapitalizacijos duomenys 2019 metų gruodžio 31 dienai:

29 lentelė. Mokumo kapitalo būklė, tūkst. Eurų

Kapitalo būklė, tūkst. EUR	Turimas kapitalas	Kapitalo reikalavimas	Perteklius	Mokumo atsarga, %
Mokumo kapitalo reikalavimas	47 361	30 487	16 874	155 %
Minimalaus kapitalo reikalavimas	45 707	13 719	31 988	333 %

E.3 Nuosavybės vertybinių popierių rizikos submodulio, pagrįsto įsipareigojimų trukme, naudojimas mokumo kapitalo reikalavimui apskaičiuoti

Bendrovės mokumo kapitalo reikalavimui apskaičiuoti nuosavybės vertybinių popierių rizikos submodulis, pagrįstas įsipareigojimų trukme, netaikomas.

E.4 Skirtumas tarp standartinės formulės ir bet kokio naudojamo vidaus modelio

Mokumo kapitalo reikalavimui apskaičiuoti Bendrovė naudoja standartinį direktyvoje Mokumas II apibrėžtą modelį. Dėl šios

priežasties šiuo metu nėra nustatyta jokių skirtumų tarp standartinės formulės ir vidaus modelio.

E.5 Neatitiktis minimalaus kapitalo reikalavimui ir mokumo kapitalo reikalavimui

Bendrovė atitinka tiek minimalaus kapitalo reikalavimą, tiek mokumo kapitalo reikalavimą. Laikoma, kad šioje ataskaitoje pateikta visa esminė su mokumo būkle susijusi informacija. Viešai skelbiama informacija atitinka priežiūros institucijai pateiktą informaciją.

E.6 Bet kokia kita informacija

Laikoma, kad šioje ataskaitoje pateikta visa esminė su mokumo būkle susijusi informacija. Viešai skelbiama informacija atitinka priežiūros institucijai pateiktą informaciją.

Susijusių su COVID-19 pokyčių įtakos ir pasekmių vertinimas

Koronaviruso COVID-19 protrūkis ir vyriausybės ir kitų valdžios institucijų (toliau – valdžia) priemonės infekcijos poveikiui sumažinti sukėlė didelę sumaištį finansų rinkose ir turės rimtų finansinių padarinių.

Bendrovė šiuo metu koncentruojasi į tai, kad paskelbto karantino sąlygomis būtų ir toliau tinkamai vykdoma Bendrovės veikla - teikiamos paslaugos draudėjams, apdraustiesiems, naudotojams, nukentėjusiems tretiesiems asmenims. Ypatingas dėmesys skiriamas Bendrovės darbuotojų ir klientų saugumui bei sveikatos sutrikimų, susijusių su COVID-19 plitimui, prevencijai. Taip pat Bendrovė atidžiai stebi ir vertina COVID-19 įtaką veiklos apimčiai, finansinės veiklos rezultatui ir mokumui trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu.

Labiausiai tikėtinas COVID -19 poveikis Bendrovės veiklai susijęs su galima įtaka draudimo rizikai, rinkos rizikai ir operacinė rizikai.

Draudimo rizika

Dėl COVID-19 valdžios įgyvendintų priemonių Bendrovė tikisi didesnių Kelionių draudimo išmokų bei šių draudimo sutarčių nutraukimų. Draudimo apsaugos apimtis trijose Baltijos valstybėse šiek tiek skiriasi todėl kiekvieną situaciją Bendrovė vertina / vertins individualiai.

Bendrovėje stebima situacija dėl Kelionių organizatoriaus ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo draudimo sutarčių. Bendrovė prognozuoja, kad net ir pasibaigus karantino numatytiems apribojimams dalis kelionių organizatorių nesugebės vykdyti prisiimtų prievolių ir padaugės draudžiamųjų įvykių. Trumpuoju laikotarpiu Bendrovė tikisi padidėjusių nuostolių Kelionių draudime ir Kelionių organizatoriaus prievolių užtikrinimo laidavimo draudime. Tačiau dėl turimų perdraudimo sutarčių rizika yra ribota. Ilgalaikėje perspektyvoje Bendrovė nesitiki žymaus neigiamo poveikio draudimo išmokoms susijusioms su COVID-19.

Bendrovė vertina riziką, kad COVID-19 gali sąlygoti papildomas draudimo išmokas pagal iki 2019-12-31 sudarytas Sveikatos priežiūros įstaigų už pacientams padarytą žalą civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis. Pacientui padaryta žala, susijusi su užkrečiamomis ligomis, Sveikatos priežiūros įstaigų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklėse nėra įvardinta kaip nedraudžiamasis įvykis. Be to, atsižvelgiant į tai, kad sveikatos priežiūros įstaigose dėmesys sukonzentruotas į COVID-19 problemos sprendimą, išauga medikų klaidų tikimybė kitose asmens sveikatos priežiūros srityse. Pagal Latvijoje galiojančias draudimo sutartis aprašoma situacija priskiriama prie nedraudžiamųjų įvykių. Estijoje Sveikatos priežiūros įstaigų profesinės civilinės atsakomybės Bendrovė nedraudžia.

Vertinant prognozes, kad dėl COVID-19 karantino ir pandemijos Baltijos šalių ekonomikos reikšmingai susitrauks, trumpuoju laikotarpiu gali sumažėti draudimo produktų pardavimai. Didžioji dalis pardavimų sumažėjimo susiję su karantinu, kurio metu ribojamas žmonių judėjimas bei taikomi įprastos verslo veiklos apribojimai parduotuvėms, sveikatos priežiūros įstaigoms, dileriams, pardavimų partneriams ir pan. Ilguoju laikotarpiu Bendrovė tikisi pardavimų augimo atsižvelgiant į numatomą bendrą Baltijos šalių ekonomikos atsigavimą ir su tuo susijusį draudimo rinkos atsigavimą.

Taip pat Bendrovė prognozuoja, kad artimiausiu metu padaugės draudimo liudijimų nutraukimų. Dėl blogėjančios

ekonominės situacijos gali sumažėti partnerių ir klientų galimybės mokėti draudimo įmokas. Dėl to gali padidėti skolos, suaktyvės skolų išieškojimo veikla ir galimi papildomi atidėjiniai pradelstoms skoloms padengti. Bendrovė nenumato draudimo liudijimų nutraukimų ir skolų reikšmingo neigiamo efekto ilguoju laikotarpiu.

Visos Bendrovės draudimo sutartys yra tinkamai perdraustos ir įtrauktos į Gjensidige Forsikring ASA perdraudimo programą, todėl Bendrovės nuostolių rizika yra ribota.

Siekiant užtikrinti veiklos mastą ir suvaldyti išmokų augimą Bendrovė aktyviai stebi pardavimų vystymosi tendencijas, optimizuoja kainodarą ir peržiūri pardavimų skatinimo programą siekiant kuo mažesnės neigiamos įtakos. Kasdien yra stebimos draudimo liudijimų nutraukimo tendencijos ir stiprinami operacijų padalinio pajėgumai, siekiant tinkamai reaguoti į padidėjusias draudimo liudijimų nutraukimo ir skolų išieškojimo veiklos apimtis. Bendrovėje taikomas aktyvus draudimo išmokų administravimas siekiant laiku išmokėti draudimo išmokas bei sumažinti galimų sukčiavimo atvejų skaičių. Draudimo išmokų srautas yra stebimas ir pagal poreikį bus didinami administravimo pajėgumai.

Taip pat peržiūrimos atitinkamų draudimo produktų sąlygos, siekiant sumažinti neigiamą poveikį draudimo veiklai. Bendrovė palaiko glaudžius ryšius su partneriais siekdama įvertinti visus galimus nuostolių scenarijus bei suprasti esamus ar galimus apribojimus parduoti draudimo produktus dėl COVID-19 karantino poveikio.

Rinkos rizika

2020 metų kovo antroje pusėje finansų rinkose vykstantys pokyčiai gali neigiamai paveikti finansinius Bendrovės rezultatus. Bendrovės investicijų portfelis sudarytas iš aukštos kokybės fiksuotų pajamų finansinių priemonių: investicinės kategorijos vyriausybės ir įmonių obligacijų ir valdomas laikantis konservatyvios investavimo strategijos. Bendrovės turimas investicijų portfelis pasižymi žema rizika ir didele grynujų pinigų atsarga.

Reaguodama į esamą situaciją, Bendrovė nuolat stebi naujausias tendencijas ir imasi rizikos mažinimo priemonių. Bendrovė atidžiai kasdien stebi pardavimų plano vykdymą, nuostolingumo rodiklius, investicijų balansą. Siekiant užtikrinti pakankamą grynujų pinigų atsargą banko sąskaitose, įvedus karantiną sugriežtinta likvidumo stebėseną ir kontrolė: kasdien stebimi pinigų likučiai banko sąskaitose, sutarčių nutraukimai ir draudėjų skolų kitimo tendencijos. Pelningumas ir rizikos priėmimas yra nuolat stebimi ir atitinka Bendrovės Valdybos patvirtintą rizikos apetitą.

Šiuo metu nėra patikimų scenarijų, kurie leistų įvertinti pilną COVID-19 poveikį, o nuostolio rizika priklausys nuo tolesnio COVID-19 vystymosi ir priemonių, kurias įgyvendina valdžia, trukmės ir efektyvumo

Operacinė rizika

Siekiant sumažinti COVID-19 plitimą bei jo galimą poveikį Bendrovės veiklos procesams, darbuotojų, klientų, partnerių ir kitų asmenų sveikatai Bendrovėje buvo aktyvuotas Veiklos tęstinumo planas. Plano tikslas – padėti užtikrinti veiklos tęstinumą, užtikrinant tinkamą rūpestį darbuotojais, išlaikant klientų pasitikėjimą ir prekės ženklą patikimumą rinkoje,

minimizuojant krizės metu patiriamus nuostolius. Bendrovėje yra patvirtinta krizių valdymo komanda, kuri turi visus įgaliojimus nuolat įgyvendinti ir koreguoti esamas priemones ir yra atsakinga, kad Bendrovės veiklos tęstinumo planas būtų žinomas darbuotojams ir vykdomas atitinkamose srityse.

Bendrovė ėmėsi aktyvių viruso plitimą užkardančių priemonių. Maksimaliai organizuotas darbas nuotoliniu būdu, didžioji dalis darbuotojų dirba iš namų ir turi visas reikalingas priemones tinkamai vykdyti savo funkcijas nuotoliniu būdu. Kritinės sistemos ir priemonės prie jų nuotoliniu būdu veikia stabiliai.

Darbuotojams, kurie neturi galimybės dirbti nuotoliniu būdu, organizuojamas darbo vietų perkėlimas, kad būtų išlaikytas saugus atstumas tarp darbo vietų, ribojamas judėjimas biuro patalpose.

Tokiu būdu Bendrovė užtikrina tinkamą Klientų aptarnavimo lygį. Bendrovės vertinimo situacija valdoma patenkinamai ir visos svarbios funkcijos tiek klientų, tiek personalo, tiek palaikymo aplinkoje yra pajėgios vykdyti pavestas funkcijas. Aktyvavus Veiklos tęstinumo planą, nelaikoma, kad kyla operacinė rizika, galinti daryti didelę įtaką Bendrovės veiklai.

Gjensidige“ yra viena didžiausių draudimo grupių Šiaurės šalyse, listinguojama Oslo vertybinių popierių biržoje. Grupės įmonėse Norvegijoje, Danijoje, Švedijoje, Baltijos šalyse teikia ne gyvybės draudimo paslaugas, jose dirba 3 700 žmonių. Norvegijoje bendrovė dar teikia pensijų ir taupymo paslaugas.

Grupės veiklos pajamos 2019 m. siekė 26 mlrd. Norvegijos kronų, o bendra turto vertė – 112 milijardų Norvegijos kronų.